Cronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop 2014-2020
Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd Gogledd Cymru (FLAG)

Strategaeth Datblygu Lleol
Medi 2016

Enw:	Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd Gogledd Cymru

Rheolwr Rhaglen

Enw **Ffôn:** **E-bost:** **Cyfeiriad:**	Jane Davies 01248 725700 jane@mentermon.com Neuadd y Dref Sgwâr Bulkeley Llangefni Ynys Môn LL77 7XA

Uwch Swyddog

Enw **Ffôn:** **E-mail:** **Cyfeiriad:**	Craig Hughes 01248 725707 craig@mentermon.com Neuadd y Dref Sgwâr Bulkeley Llangefni Ynys Môn LL77 7XA

AMSERLEN GWEITHREDU'R SDLl

Dyddiad cychwyn	**1af Rhagfyr 2016**
Dyddiad gorffen	**31ain Rhagfyr 2021**

ADRAN 1 – CYWEDDU STRATEGAETHAU

1.1 Diffiniad o ardal a phoblogaeth y strategaeth

Trosolwg:

Gogledd Cymru yw'r rhanbarth answyddogol mwyaf gogleddol yng Nghymru, wedi'i rannu'n draddodiadol yn dri rhanbarth: Gwynedd Uchaf (neu Wynedd Uwch Conwy); Gwynedd Isaf (neu Wynedd Is Conwy); ac Ynys Môn, ynys fawr oddi ar arfordir y Gogledd Orllewin.

Mae gan y rhanbarth ddwysedd poblogaeth isel ac mae llawer o drefi a phentrefi arfordirol wedi profi newid demograffig anghymesur o'i gymharu â rhanbarthau eraill yng Nghymru. Mae hyn yn bennaf oherwydd allfudiad pobl ifanc pobl oherwydd diffyg cyfleoedd cyflogaeth, ynghyd â mewnfudo gan bobl hŷn sy'n ymddeol i'r ardal. Ar ei anterth, roedd gan Ogledd Cymru ddibyniaeth gref ar bysgota ac fe'i gwelir fel un o'i diwydiannau hynaf.

Heddiw, er bod gan y rhanbarth ddiwydiant Pysgod Cregyn a Dyframaethu cryf, mae wedi addasu i ofynion sectorau newydd. Gwelodd Gogledd Cymru gynnydd yn y sector twristiaeth, sydd bellach yn gyrchfan darged ar gyfer chwaraeon dŵr a physgota hamdden ac mae'n cynnal 45% o Lwybr Arfordirol Cymru (Llwybrau Arfordirol Gogledd Cymru ac Aber Afon Dyfrdwy, Ynys Môn a Menai, Llŷn a Meirionnydd, 626km). Yn ogystal, mae porthladdoedd fel Mostyn wedi dod yn chwaraewr pwysig fel canolfan ar gyfer y diwydiant adeiladu a chefnogi ffermydd gwynt ar y môr.

Yn benodol, dominyddwyd diwydiant pysgota traddodiadol Gogledd Cymru yn fwy diweddar gan Bysgod Cregyn, a ddosberthir ledled y DU ond sydd hefyd yn cael eu hallforio i Ewrop ac Asia, gyda diwydiant pysgod cregyn masnachol gwerth miliynau o bunnoedd wedi'i sefydlu'n gadarn ar y Fenai.

Ar Ynys Môn, roedd pentrefi fel Moelfre a Bae Cemaes yn cael incwm sylweddol o bysgota a diwydiannau cysylltiedig, ac roedd gan y ddau fflyd bysgota gref. Roedd Porth Amlwch yn borthladd pwysig o ran adeiladu llongau a oedd yn nodedig nid yn unig oherwydd adeiladu llongau a masnach gyda'r tir mawr ac Iwerddon, ond hefyd ar gyfer fflyd bysgota gref a bywiog ar hyd arfordir 301km Gwynedd, ac yn enwedig Gogledd Llŷn.

Nodweddion Ffisegol:
Nodweddir Gogledd Cymru gan dirwedd ucheldirol fynyddig, ardaloedd eang o gefn gwlad agored uchel ac arfordir hir; mae ansawdd Parc Cenedlaethol Eryri ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol, fel Pen Llŷn ac ardaloedd a ddynodwyd yn fyd-eang fel y Biosffer DipHE, yn dangos ansawdd y gwaith. Mae'r ardal yn brin ei phoblogaeth ac mae ei thrigolion yn byw mewn aneddiadau bach wedi'u gwasgaru dros ardal ddaearyddol eang.

Dynodiadau amgylcheddol yng Ngogledd Orllewin Cymru:

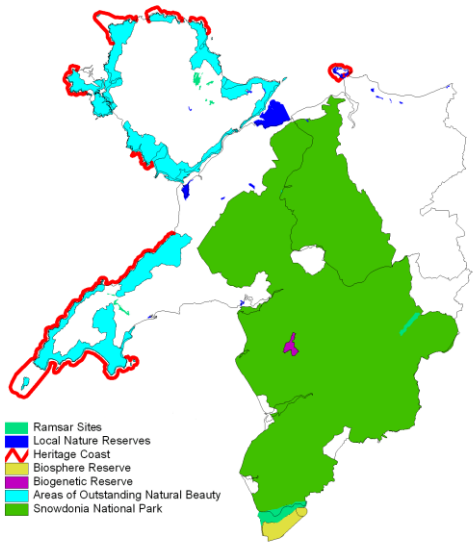

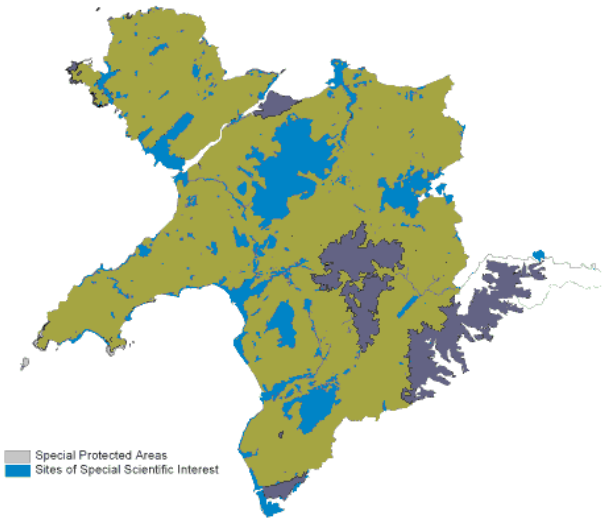

Bydd ardal arfaethedig FLAG Gogledd Cymru yn cynnwys porthladdoedd o Gei Conna yn Sir y Fflint i Bwllheli yng Ngwynedd. Mae cyfanswm o 22 o borthladdoedd a 3 safle dyframaeth sydd wedi cofnodi glaniadau o 2010 i 2014, ac mae 17 ohonynt â 3 llong neu fwy naill ai wedi'u cofrestru neu'n glanio'n rheolaidd. Fodd bynnag, yn ein barn ni ac o weithio gyda'r grŵp FLAG blaenorol, mae rhai o'r porthladdoedd yn cyfrannu at y gymuned ac yn rhan annatod ohoni, gyda chyfleusterau twristiaeth, cyfleusterau angori (ond nid digon o seilwaith glanio) ac maent yn rhan o dreftadaeth ddiwylliannol ardal.

Aber Afon Dyfrdwy – Mae traddodiad o bysgota dyfnforol yn aber Afon Dyfrdwy bob amser ac mae gan Bagillt laniadau cofnodedig rheolaidd rhwng 2010 a 2014. Yn ogystal â hyn, mae Cei Connah hefyd wedi elwa ar gyfranogiad cymunedol, Cymdeithas Dyfrffyrdd y Cei, a grëwyd i ddiogelu diwylliant pysgotwyr yr ardal a'u ffordd o fyw yn ogystal ag integreiddio'r sector gyda digwyddiadau a chadwyn gyflenwi leol. Gallai Maes-glas ddarparu mwy o gyfleusterau i'r rhai na allant ddefnyddio Mostyn oherwydd pwysau ar gyfleusterau sector.

Y Rhyl – mae pysgota o amgylch fflatiau'r Rhyl yn weithredol ond mae glaniadau i'r harbwr newydd, Harbwr Foryd, yn gyfyngedig yn y cyfnod a adolygwyd. Fodd bynnag, mae'r dirywiad economaidd y mae'r Rhyl wedi bod ynddo yn ystod y 10 mlynedd diwethaf yn arwydd o'i ddatgysylltiad oddi wrth ei arfordir gweithio. Yma gallai'r strategaeth ddatblygu nodi p'un a oes gan yr ardal hon sgôp le i adfywio'r sector a'i ddiwylliant lleol.

Bae Conwy – Mae'r bae yn ardal lanio i gregyn gleision traddodiadol gan ddefnyddio cribinio llaw effaith isel. Mae busnes puro a phrosesu lleol, Cregyn Gleision Conwy, yn cefnogi cadwyn gyflenwi hanesyddol a chyfleusterau hanfodol i'r pysgotwyr cregyn gleision lleol. Yn ogystal, defnyddiwyd yr ardal fel gwely hadau cregyn gleision, un o welyau hadau'r DU sy'n hanfodol i sector dyframaethu Gogledd Cymru. Y bwriad yw y bydd rhywfaint o ddatblygiad ar y cei, ond bydd hyn yn cael ei adolygu yn y strategaeth ddatblygu.

Afon Menai – Mae gan yr afon hon ddiwydiant pysgota traddodiadol hir, ac mae'n bwysig cydnabod gwerth cyffredinol a chyfalaf amgylcheddol Afon Menai. Mae'n adnodd morol pwysig iawn sy'n

cynnal diwydiant pysgod cregyn masnachol gwerth miliynau o bunnoedd. Cynrychiolir y Sector Dyframaethu yn dda gyda glanfa grŵp Cregyn Gleision Bangor ym Mhorth Penhryn a Menai Oysters, sy'n cynrychioli dros 60% o'r gwerth glanio yn y cyfnod pedair blynedd.

Bae Caernarfon - Mae gan Fae Caernarfon sector pysgota cregyn bylchog cryf ac mae'n darparu gwely môr pellach i'r sector dyframaethu lleol. Mae'n borthladd poblogaidd gyda chysylltiad diwylliannol cryf â'r culfor.

Gogledd-orllewin Ynys Môn - Caergybi yw'r prif borthladd glanio yng Ngogledd Cymru, sy'n cyfrif am 29% o'r gweithgarwch economaidd yn yr ardal. Yn ogystal, mae ganddo ddau fusnes puro a phrosesu pysgod cregyn a chyflogaeth mewn ardal o ddiweithdra uchel.

Gogledd Ddwyrain Ynys Môn - Amlwch a Bae Cemaes. Pysgod cregyn a geir yma'n bennaf, gyda chyfran uchel yn cynnwys gwichiad, crancod a chimychiaid. Mae'r ddau borthladd yn chwarae rhan annatod yn economi'r ddwy ardal, nid yn unig yn y sector pysgota, ond mae twristiaeth, fel pysgota chwaraeon/hamdden yn incwm ychwanegol sy'n cefnogi'r pysgotwyr lleol hyn.

Pen Llŷn - Porth Colmon, Aberdaron, Abersoch, Morfa Nefyn a Phwllheli. Unwaith eto, cysylltiad cryf â'r sector pysgota, gydag amrywiaeth o bysgod cregyn yn dominyddu'r ddalfa. Mae yna hefyd uned brosesu yn Aberdaron, ac mae gan y 5 porthladd dros 30 o longau wedi'u cofrestru ac yn glanio rhyngddynt.

Nodweddion Demograffig

Ward/Porth	Cyf Map	Sir	Poblogaeth	Cyfanswm y Glaniadau 2010-2014 (Kg)
Cei Conna	1	Sir y Fflint	17,500	13,132
Bagillt G	2	Sir y Fflint	4,165	16,953
Maes-glas	3	Sir y Fflint	2,741	51
Mostyn	4	Sir y Fflint	1,844	313
Rhyl	5	Sir Ddinbych	25,149	5,620
Conwy	8	Conwy	14,723	173,876
Bangor - Penrhyn	7	Gwynedd	18,808	9,678,673
Beaumaris	8	Ynys Môn	1,938	711
Gwyngyll - Porthaethwy	9	Ynys Môn	-	2,215
Afon Menai - Bangor Mussels (amcan.)	10	Gwynedd	amh.	10,000,000
Brynsiencyn - Menai Oysters	11	Ynys Môn	amh.	2,000,000
Porthyfelin - Caergybi	12	Ynys Môn	11,431	13,611,26
Treaddur - Rhoscolyn	13	Ynys Môn	542	5,770
Llanbadrig - Cemaes Bay	14	Ynys Môn	1,357	8,930
Amlwch Porth	15	Ynys Môn	3,789	2,560,345
Caernarfon Menai	16	Gwynedd	9,615	258,990
Tudwelliog -Trefor	17	Gwynedd	1,560	7,809
Morfa Nefyn	18	Gwynedd	1,229	1,406,038
Llanaelhaearn - Porth Colmon	19	Gwynedd	970	11,382
Aberdaron	20	Gwynedd	965	136,632
Abersoch	21	Gwynedd	783	12,146
Pwllheli	22	Gwynedd	4,076	731,029
			140,634	

Poblogaeth Arfordir Gogledd Cymru yn ôl cyfrifiad 2011 oedd 140,634, fel y nodir yn y tabl uchod. Dangosir ardal cwmpas Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd Gogledd Cymru yn y map isod, gan nodi'r 'rhanbarthau' ar hyd yr arfordir y mae'r strategaeth ddatblygu wedi dewis eu defnyddio fel cylch gorchwyl ar gyfer ei gynigion

'Rhanbarthau' ffocws FLAG Gogledd Cymru

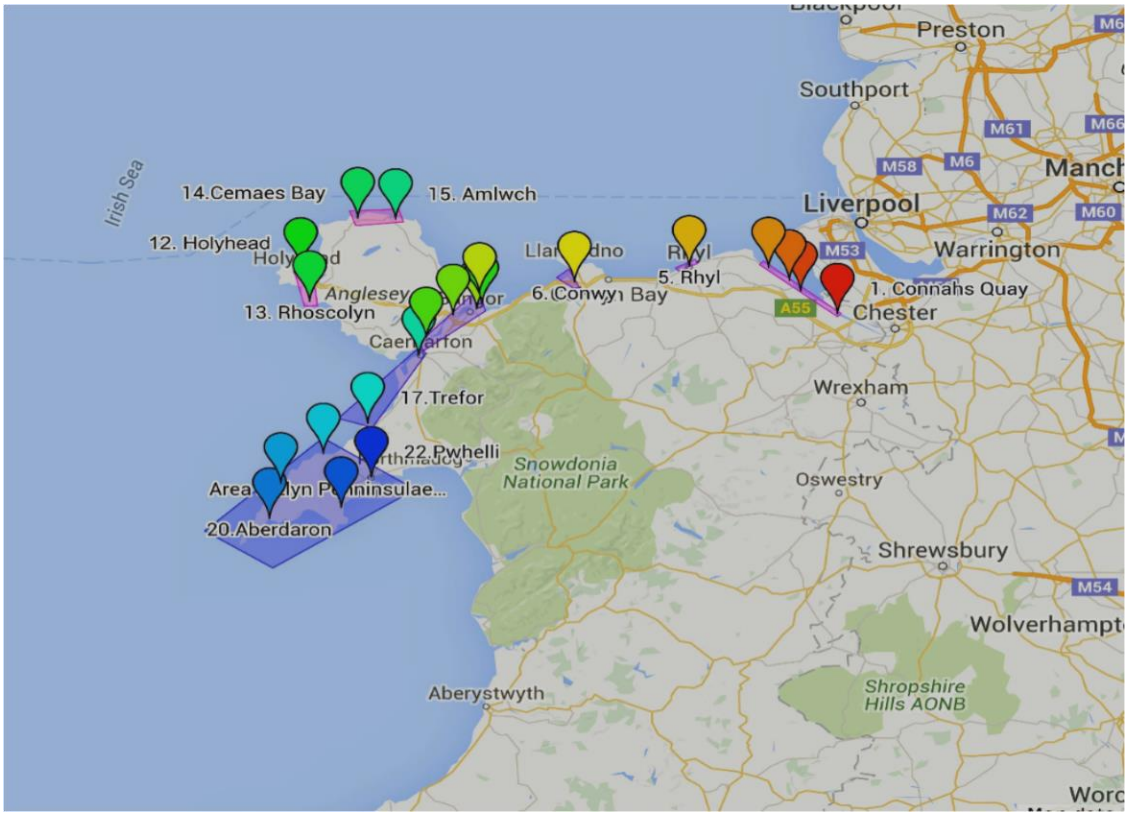

1. Cei Conna
2. Bagillt
3. Maes-glas
4. Mostyn
5. Rhyl
6. Conwy
7. Beaumaris
8. Penhryn/Bangor
9. Porthaethwy
10. Anglesey Oysters
11. Bangor Mussel Producers
12. Caergybi
13. Rhoscolyn
14. Bae Cemaes
15. Amlwch
16. Caernarfon
17.Trefor
18. Morfa Nefyn
19.Porth Colmon
20. Aberdaron
21.Abersoch
22. Pwllheli

1.2 Alinio ac Integreiddio Strategol
Alinio Strategaeth Gogledd Cymru â nodau ac amcanion Rhaglen Weithredol EMFF, Blaenoriaeth Undeb 4 Nod Blaenoriaeth Undeb 4 Rhaglen Weithredol EMFF yw **cynyddu cyflogaeth a chydlyniad tiriogaethol** drwy 5 amcan penodol, hyrwyddo twf economaidd, cynhwysiant cymdeithasol a chreu swyddi, a darparu cymorth ar gyfer cyflogadwyedd a symudedd llafur mewn cymunedau arfordirol a mewndirol sydd yn dibynnu ar bysgodfeydd a dyframaeth, gan gynnwys arallgyfeirio o bysgodfeydd i sectorau eraill o fewn yr economi forwrol. Mae Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd Gogledd Cymru wedi cwmpasu holl amcanion rhaglen EMFF o fewn eu 15 amcan penodol eu hunain, yn deillio o'r anghenion a'r cyfleoedd a nodwyd a amlygwyd gan yr ymgynghoriad a dadansoddiad SWOT. Canolbwyntia'r strategaeth yn benodol ar gynyddu'r cyfleoedd yn y diwydiannau pysgodfeydd a dyframaethu trwy ymchwilio i dechnegau arloesol o ddiogelu'r cynhyrchiad cynradd (e.e. ymchwil i stociau/gwelyau hadau cynaliadwy) i barhau â chyflenwad iach o bysgod cregyn, i wella gallu prosesu yr ardal hyd at gefnogi treialu canolfannau dosbarthu a gwelliannau mewn arbedion effeithlonrwydd prosesu. Mae hyrwyddo twf economaidd yn allweddol, gan sicrhau bod pob elfen o'r gadwyn gyflenwi yn cael eu cefnogi. Yn ogystal, trwy raglenni hyfforddi sydd wedi'u treialu gyda'r sector preifat, mae codi ymwybyddiaeth o gyfleoedd swyddi ar bob lefel sgiliau yn rhoi cymorth i'r rhai sydd wedi'u hallgáu'n gymdeithasol i gynyddu eu cyflogadwyedd. Mae cynnwys y cymunedau sy'n dibynnu ar yr arfordir am eu bywoliaeth yn allweddol i gynyddu cyflogaeth. Mae hyn yn cynnwys y pysgotwyr, proseswyr, y sector lletygarwch a'r sector twristiaeth. Mae'n hanfodol bod y cymunedau cefnogol yn cael eu cynnwys wrth ddatblygu prosiectau ar gyfer perchnogaeth o'r cyfle y manteisir arno, fel llwybr yr arfordir. Dengys y tabl isod amcanion penodol EMFF yn erbyn y 15 amcan rhanbarthol y cytunwyd arnynt.

Amcan EMFF	Amcan Penodol FLAGGC	Ffocws
Ychwanegu gwerth, creu swyddi, denu pobl ifanc a hyrwyddo arloesedd ar bob cam o gadwyni cyflenwi cynhyrchion pysgodfeydd a dyframaethu	SO1	Cynyddu'r cyfleoedd ar gyfer entrepreneuriaeth gychwynnol a rhoi gwerth ychwanegol i ddynameg cyflenwi a phrosesu lleol yn y sector bwyd.
	SO2	Gyrru'r agenda Bwyd Môr a Physgod Cregyn i fyny yng Ngogledd Cymru, gan gysylltu'n arbennig ag ychwanegu gwerth at gynnyrch sylfaenol ac arbenigedd Bwyd Môr
	SO3	Darparu cyfleoedd cyflogaeth i bobl ifanc yn eu sir gartref a chadw ein pobl ifanc yn yr ardal
	SO4	Darparu cyfle i bobl ifanc gael mynediad at gyfleusterau a hyfforddiant ar gyfer eu sector dewisol o fewn gwasanaethau pysgodfeydd, prosesu, manwerthu, lletygarwch neu bysgodfeydd
	SO5	Cydlynu consortia busnesau bwyd môr lleol i gael mynediad at gymorth ac ymgysylltu'n fwy llwyddiannus â gweithdrefnau caffael ffurfiol
	SO6	Hwyluso ymchwil ac arloesedd i gefnogi sectorau a nodwyd yn y gadwyn gyflenwi gyda'r bwriad o wella cynaliadwyedd a chysondeb
Cefnogi arallgyfeirio o fewn neu y tu allan i bysgodfeydd masnachol, dysgu gydol oes a chreu swyddi mewn ardaloedd pysgodfeydd a dyframaethu	SO7	Cynyddu'r cyfleoedd ar gyfer entrepreneuriaeth gychwynnol a rhoi gwerth ychwanegol i ddynameg cyflenwi a phrosesu lleol yn y sector bwyd.
	SO8	Datblygu mwy o gyfleoedd cyflogaeth a busnes i bobl leol drwy'r ynni adnewyddadwy
Gwella a manteisio ar asedau amgylcheddol yr ardaloedd pysgodfeydd a dyframaethu, gan gynnwys gweithrediadau i liniaru newid yn yr hinsawdd	SO9	Hwyluso ymchwil ac arloesedd i gefnogi sectorau a nodwyd yn y gadwyn gyflenwi gyda'r bwriad o wella cynaliadwyedd a chysondeb
	SO10	Nodi cyfleoedd i hyrwyddo arfordir gwyrdd glân Gogledd Cymru trwy hwyluso arferion amgylcheddol cynaliadwy
Hyrwyddo llesiant cymdeithasol a threftadaeth ddiwylliannol mewn ardaloedd pysgodfeydd a dyframaeth, gan gynnwys pysgodfeydd a threftadaeth ddiwylliannol morol	SO11	Sicrhau gwerth economaidd lleol pellach i weithredwyr lleol o Lwybr Arfordir Gogledd Cymru a safleoedd Eiconig Cenedlaethol
	SO12	Sicrhau cefnogaeth a chysylltiad parhaus y gymuned arfordirol i'r sector pysgodfeydd
	SO13	Sicrhau cadwraeth y porthladdoedd bychain sy'n arwyddocaol yn ddiwylliannol a'u gwerth economaidd i'r gymuned arfordirol
Cryfhau rôl cymunedau pysgodfeydd mewn datblygu lleol a llywodraethu adnoddau pysgodfeydd lleol a gweithgareddau morol	SO14	Darparu cyngor, cefnogaeth a chyfleusterau i gymunedau lleol
	SO15	Darparu cefnogaeth a hwyluso prosiectau ymwybyddiaeth 'lleol' mewn cymunedau arfordirol

Amcan 1. Ychwanegu gwerth, creu swyddi, denu pobl ifanc a hyrwyddo arloesedd ar bob cam o gadwyni cyflenwi cynhyrchion pysgodfeydd a dyframaethu.

Fel y gwelir o'r tabl isod, ystyriwyd mai'r amcan hwn oedd yr amcan pwysicaf wrth ymdrin ag anghenion yr ardal, ond hefyd roedd yn gyfle gwych. Mae amcan penodol 1 **(SO1)** yn canolbwyntio ar sicrhau bod data gwaelodlin cryf yn cael ei ddefnyddio i werthuso prosesu arloesol a lleihau ynni o fewn y sector pysgodfeydd a dyframaeth. Bydd y FLAG yn gweithio ochr yn ochr â'r diwydiant i nodi prosiectau, gan gynnwys cynlluniau peilot a fydd yn herio'r diwydiant i nodi ac awgrymu gwelliannau prosesu cynaliadwy, gyda'r nod o wella costau a sicrwydd cyflenwad. Yn gyfochrog â hyn, mae **SO2** yn canolbwyntio ar herio'r gadwyn gyflenwi i ddatblygu cynhyrchion newydd o'r galw a nodir yn y dyfodol. Bydd hyn yn cynnwys sicrhau bod USPs amgylcheddol da yn cael eu datblygu ymhellach a chydag ymgyrchoedd cefnogi mewn partneriaeth â sefydliadau fel ymgyrchoedd Bwyd a Diod Cymru gan Seafish a Llywodraeth Cymru. Mae **SO3 a SO4** yn canolbwyntio ar y farchnad lafur o fewn y gadwyn gyflenwi, gan ganolbwyntio ar gadw pobl ifanc mewn sector sy'n heneiddio. Yma cynigir dau fath o gynllun, un wedi'i anelu at gadw ein graddedigion prifysgol ac un i ddenu pobl ifanc dan anfantais i lefel mynediad i'r diwydiant. Mae **SO5** yn canolbwyntio'n benodol ar fodelau cyfanwerthu lleol ac adeiladu cadwyn gyflenwi leol a all dendro, ar lefel gynaliadwy, ar gyfer cyflenwi cynnyrch ffres lleol. Dylai hyn ddangos yn arbennig lefel uchel o arloesi ac ymgorffori technoleg ddigidol. Yn olaf, mae **SO6** yn canolbwyntio ar ddatblygu grŵp ymchwil bach a fydd yn cyfeirio'r astudiaethau cadwyn gyflenwi at wella hunangynhaliaeth a chynaliadwyedd y cyflenwad lleol. O ymchwil a wnaed eisoes gan WFA, Prifysgol Bangor a chyrff eraill y llywodraeth a chyrff anllywodraethol, mae angen ymchwilio ymhellach i feysydd fel rheoli rhywogaethau ymledol a gwella hadau pysgod cregyn gwyllt ar gyfer cregyn gleision. Byddai'r ymchwil hwn yn canolbwyntio ar ddatblygu a defnyddio gwybodaeth ac arbenigedd lleol fel rhan annatod o unrhyw weithredu a dylunio prosiectau a gefnogir.

Cefnogi arallgyfeirio o fewn neu y tu allan i bysgodfeydd masnachol, dysgu gydol oes a chreu swyddi mewn ardaloedd pysgodfeydd a dyframaeth.

Yn angen yn ogystal â chyfle, bydd y FLAG, **drwy SO7**, yn comisiynu astudiaeth fach i'r cyfleoedd arallgyfeirio posibl y tu allan i bysgodfeydd masnachol sy'n defnyddio'r diwydiant i ddatblygu prosiectau neu yrru cynlluniau peilot. Gallai hyn gynnwys twristiaeth neu gasglu data. Adlewyrchir hyn hefyd yn **SO8**, lle bydd datblygu cyfleoedd pellach yn y sector Twf Glas yn cael eu harchwilio. Yn ogystal, mae **SO8** yn darparu ar gyfer datblygu cymunedau o ddiddordeb ym mhorthladdoedd mwy yr ardal, wedi'u hwyluso gan staff FLAG, i nodi anghenion a chyfleoedd gydag amcan i fanteisio ar y sector adnewyddadwy ar y môr.
Gallai arallgyfeirio yn y sector pysgodfeydd gynnwys prosesu neu fanwerthu neu ddyframaethu. Ymgynghorir â'r diwydiant a'r cymdeithasau ar bob pwynt fel bod yr arallgyfeirio yn cael ei weithredu'n gynaliadwy. Gall aelodau FLAG hefyd wneud dewis gwybodus ar feini prawf y prosiectau y maent yn dymuno eu cefnogi.

Gwella a manteisio ar asedau amgylcheddol yr ardaloedd pysgodfeydd a dyframaethu, gan gynnwys gweithrediadau i liniaru newid yn yr hinsawdd.

Mae **SO9 ac SO10** yn canolbwyntio ar wella a manteisio ar asedau amgylcheddol yr ardal trwy dargedu datblygu a hyrwyddo arferion amgylcheddol ymhellach o fewn yr ardaloedd pysgodfeydd a dyframaeth. Drwy hyrwyddo ecsbloetio cynaliadwy trwy gefnogi ymchwil stoc pysgod, bydd y FLAG yn hyrwyddo'r defnydd o Wybodaeth Ecolegol Traddodiadol (TEC) a gwaith yr WFA a chymdeithion. Mae hyn yn hyrwyddo'r defnydd o bysgotwyr lleol ond mae angen cymorth i ddatblygu prosiectau peilot i ail-sgilio neu gefnogi'r pysgotwyr hynny. Gallai hyn gynnwys dulliau data arloesol i asesu statws y stoc pysgod

neu gefnogaeth i achrediad. Bydd y FLAG yn gweithio gyda'r WFA a sefydliadau eraill i sicrhau nad oes unrhyw orgyffwrdd wrth ddewis prosiectau.

Hyrwyddo llesiant cymdeithasol a threftadaeth ddiwylliannol mewn ardaloedd pysgodfeydd a dyframaeth, gan gynnwys pysgodfeydd a threftadaeth ddiwylliannol morol.

Mae **SO11, SO12 ac SO13** yn canolbwyntio ar ddatblygu cymunedau o ddiddordeb gyda ffocws ar hyrwyddo treftadaeth ddiwylliannol ein hardaloedd pysgodfeydd a dyframaethu. Mae SO11 yn nodi'n benodol y cyfleoedd i'r cymunedau pysgota ac arfordirol lleol wella'r cysylltiadau â safleoedd treftadaeth eiconig ac atyniadau eraill fel y llwybr arfordirol. Byddai'r sectorau lletygarwch, treftadaeth, pysgodfeydd a morol yn hwyluso datblygiad yn y maes hwn gyda phrosiectau fel technoleg ddigidol sy'n caniatáu i gaffis ayb. hyrwyddo eu dalfeydd ar y diwrnod arbennig. Gallai'r rhain hefyd gynnwys ymgyrchoedd â ffocws megis llwybrau pysgod lle gellir cyfarfod a siarad â'r pysgotwr lleol. Mae SO12 yn ailymweld â'r rhaglen addysg o fewn ysgolion cynradd o dan y Cynllun Llysgenhadon Bwyd Môr blaenorol gyda ffocws ar ardaloedd newydd y FLAG ond yn canolbwyntio ar nawdd gan y diwydiant i weithio gydag ysgolion i ddatblygu cynlluniau peilot arloesol. Mae SO13 yn canolbwyntio ar y porthladdoedd llai yn yr ardal ac yn nodi eu pwysigrwydd diwylliannol ac economaidd-gymdeithasol i'r gymuned gyfagos. Bydd y FLAG yn canolbwyntio ar ddatblygu timau gweithredu cymunedol i asesu anghenion a chyfleoedd y porthladd a datblygu prosiectau i ymdrin â'r rhain gyda chefnogaeth y FLAG. Mae hyn hefyd yn gysylltiedig ag SO15.

Cryfhau rôl cymunedau pysgodfeydd mewn datblygu lleol a llywodraethu adnoddau pysgodfeydd lleol a gweithgareddau morol.

Mae'r amcan terfynol yn canolbwyntio ar hwyluso'r cymunedau pysgodfeydd lleol i allu mewnbynnu a chryfhau eu rôl wrth reoli eu hardal leol. Bydd **SO14** yn hwyluso'r gwaith o ddatblygu gwasanaethau cymorth i bysgotwyr, cymdeithasau a rhanddeiliaid lleol weithio gyda'i gilydd i wella'r defnydd o'n cyfleusterau arfordirol. Gallai hyn fod ar ffurf hyrwyddo arfer gorau, gwella cyfathrebu a dehongli codau neu gymhellion morol lleol i gefnogi adnabod a symud sbwriel. Mae **SO15** yn canolbwyntio ar y prosiectau Lleol i Leol, gan annog cefnogaeth i'r diwydiant gan y gymuned leol trwy ailgysylltu ac integreiddio. Bydd y FLAG yn dwyn ynghyd yr actorion lleol, sef penaethiaid ysgolion, manwerthwyr stryd fawr/pentref, tafarndai, gwely a brecwast a bydd yn marchnata'r sector pysgota yn weithredol trwy gyfrwng 'profiadau', gweithdai a digwyddiadau i annog mwy o fondiau cymdeithasol ac economaidd gyda'r sector. Bydd hyn yn cysylltu â'r gwaith sy'n cael ei wneud yn SO13.

Sut mae’r SDLl yn alinio â nodau ac amcanion CLLD o fewn EMFF

Mae asgwrn cefn yr amcanion penodol yn yr SDLl hwn yn ddull CLLD neu ddull LEADER. O dan CLLD, mae pobl leol yn cymryd yr awenau i ffurfio partneriaeth leol sy'n dylunio ac yn gweithredu strategaeth ddatblygu integredig a gynlluniwyd i adeiladu ar gryfderau cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd neu 'asedau' y gymuned yn hytrach na gwneud iawn am ei phroblemau.

Gwneir hyn nid yn unig yn ystod y cyfnod ymgynghori ac wrth greu'r FLAG ei hun, ond hefyd drwy'r cyfnod animeiddio, datblygu prosiect a chymeradwyo. Roedd yr ymarfer ymgynghori yn cwmpasu ymatebion ardal a sector ac adnabod trwy ddadansoddiad SWOT o'r angen a'r cyfleoedd y dylai'r SDLl ymdrin â hwy. Mae'r trosi i amcanion penodol yn dangos yn glir bod ymgynghori a chyfranogiad, ym mhob achos, hyd yn oed ar gamau cynnar y rhaglen, yn hanfodol i'r FLDS gyflawni ei nodau a'i amcanion yn effeithiol.

Fel y nodwyd yn y tabl rhesymeg ymyrryd, mae pob SO yn dechrau gydag ymgysylltu, rhwydweithio, comisiynu data sylfaenol, y cyfan yn cynnwys y gymuned naill ai'n ddaearyddol neu o fewn sector

penodol. O dan gyfarwyddyd FLAG ac is-grwpiau FLAG, bydd camau i ddatblygu atebion i gyfleoedd ac anghenion yn cael eu datblygu, gyda galwadau agored am ffocysu ar brosiectau o'r gymuned.

Er enghraifft, mae SO15 yn canolbwyntio ar y gymuned yn creu cysylltiad dyfnach â'r sector pysgota a datblygu prosiectau i gefnogi'r cysylltiad hwn, sy'n arbennig o berthnasol i borthladdoedd llai gydag arwyddocâd diwylliannol cryf i ardal, ond nad ydynt bellach yn ddylanwad economaidd sylweddol. Gellir gweld hyn yn y gwaith a wnaed gan gymdeithas Quay Watermans yn Sir y Fflint.

Sut y bydd y FLAG yn sicrhau cydweddoldeb yn hytrach na dyblygu gyda strwythurau a mentrau eraill yn yr ardal.

Yn gyntaf, cyfansoddiad y FLAG yw cynrychiolaeth o'r strwythurau cefnogi yn yr ardal ac o fewn y sectorau Pysgodfeydd a Dyframaethu, Twristiaeth, grwpiau cyhoeddus ac asiantaethau'r Llywodraeth (Seafish). Felly, bydd strategaethau ar sail leol a rhanbarthol yn cael eu cynrychioli.

Cynrychiolir y cymdeithasau pysgota lleol, rhanbarthol a chenedlaethol, gan sicrhau bod y diwydiant yn cael ei gynrychioli, ac i sicrhau integreiddio'r prosiect a ddygir i'r FLAG neu a ddatblygir ganddo. Er enghraifft, mae'r WFA yn hyrwyddo'r defnydd o bysgotwyr lleol, eu gwybodaeth a'u hadnoddau i wahanol ddatblygiadau o fewn ynni adnewyddadwy ar y môr a chasglu data ar gyfer sefydliadau ymchwil. Bydd prosiect FLAG o arallgyfeirio ac ail-sgilio yn ategu'r hyrwyddo hwn ac yn cynorthwyo gyda chynlluniau peilot i annog cyfranogwyr a datblygu'r sylfaen sgiliau.

Er mwyn sicrhau nad ydynt yn cael eu dyblygu a'u hintegreiddio â'r strategaethau a'r mentrau ym mhob sir, boed hynny o dan gronfeydd ESF neu EARDF, mae aelodaeth FLAG yn cynnwys cynrychiolwyr o'r WLB a Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru, yn ogystal â bod corff ARWEINIOL y FLAG yn gorff gweinyddol ar gyfer rhaglen LEADER Cynllun Datblygu Gwledig yn Ynys Môn a Gwynedd. Mae'r cynrychiolwyr hefyd yn rhan o raglen y Rhwydwaith Gwledig a grŵp CLLD y Cynllun Datblygu Gwledig. Bydd strategaethau amgylcheddol a strategaethau deddfwriaeth hefyd yn cael eu cynrychioli drwy'r swyddog ACA lleol a chynrychiolydd Cyfoeth Naturiol Cymru.

Bydd y FLAG yn sicrhau y bydd amcanion sydd â chyswllt twristiaeth yn ategu ac yn gwella cynlluniau rheoli cyrchfannau mewn ardaloedd lleol. Er enghraifft, mae cynllun rheoli cyrchfannau CSYM yn cynnwys datblygu cysylltiadau â'r ardaloedd arfordirol. Bydd yn ofynnol i fentrau neu brosiectau o'r fath lynu wrth y strategaeth.

Bydd integreiddio pellach yn hytrach na dyblygu yn rhan annatod o'r broses asesu ym mhob cam o ddatblygiad y prosiect a cheisir chwilio am brosiectau sy'n canolbwyntio ar gydweddoldeb strategaeth, yn enwedig mewn perthynas â datblygu a chynaliadwyedd pellach prosiectau yn y dyfodol.

Cydlyniad a chysondeb rhwng strategaethau lleol a strategaethau cenedlaethol, rhanbarthol ac isranbarthol presennol

<u>Cydlyniad Lleol</u>

Gall cyflenwi rhaglenni ar draws 5 sir ddod â llawer o heriau ymarferol e.e. gall amseroedd teithio o un pen yr ardal arfordirol i'r nesaf fod yn sylweddol. Fodd bynnag, mae cynllunio gofalus ac ymwybyddiaeth y dylai pob cymuned gael cyfle teg i gyfranogi wedi sicrhau llwyddiant yn y gorffennol.

Yng ngoleuni gofynion ac ethos EMFF 2014-2020, bydd rhaglen CLLD Pysgodfeydd Gogledd Cymru yn cael ei chyflwyno gan un corff gweinyddol (Menter Môn), gan ganiatáu golwg gyfannol a chydgysylltiedig o arfordir Gogledd Cymru heb ei gyfyngu gan ffiniau cynghorau. Bydd un sefydliad

cyflenwi sengl yn gwella cydlyniad ac yn cryfhau'r cysylltiadau rhwng gweithgareddau a chymunedau. Ceir rhagor o fanylion am y mecanwaith cyflawni yn y ddogfen hon.

Rhagwelir mai yn Ynys Môn y bydd y tîm cyflenwi yn cael ei leoli'n bennaf, ond mae ganddo is-swyddfeydd yn y Rhyl a Phorthmadog. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd rheolwr y prosiect a swyddog y prosiect yn teithio yn ôl yr angen i sicrhau cynhwysiant yr holl gymunedau arfordirol a nodwyd.

Caiff CLLD yr effaith fwyaf lle mae cymunedau, boed wedi'u diffinio gan ddaearyddiaeth neu ddiddordeb, yn cydweithio er mwyn ymateb i her neu fygythiad cyffredin. Fodd bynnag, mae gan y cymunedau arfordirol gyswllt unigryw, o fewn y siroedd ac o fewn daearyddiaeth eu harfordir, o safbwynt yr heriau y maent yn eu hwynebu a'r cyfleoedd y maent yn ceisio manteisio arnynt.

Bydd strwythur strategol newydd sydd i'w nodi yn y ddogfen hon hefyd yn sicrhau cydlyniad. Bydd y GGLl Pysgodfeydd Gogledd Cymru newydd yn eistedd o fewn strwythur Rhanbarthol tra'n cynnal yr annibyniaeth sy'n bwysig i gyflwyno gweithgareddau arloesol. Amlinella'r diagram isod y berthynas rhwng y gwahanol grwpiau a sefydliadau ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol.

Cydlyniad Traws Sirol

Mae gan Fenter Môn gyrhaeddiad rhanbarthol ac mae ganddi gysylltiad agos ag ystod o strategaethau rhanbarthol e.e. aelod o'r Ardal Fenter; cyflwynydd diweddar 'New Business Starts' yn cefnogi ac yn noddi prosiectau ERDF ac ESF ar draws pedair sir Gogledd Orllewin Cymru. Mae'n cyfathrebu'n rheolaidd â Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, gan ymgysylltu â'i olwg strategol ar strategaeth Gogledd Cymru am y pum mlynedd nesaf. Buom yn ymwneud yn helaeth â datblygu ynni adnewyddadwy morol yng Ngogledd Cymru. Sefydlwyd yr SDLl i fod yn labordy arloesi sy'n gweithredu o dan yr hyn yr ydym yn disgwyl iddo fod yn brif ffrwd rhaglenni'r UE dros y blynyddoedd nesaf. Wrth weithredu amcanion CLLD EMFF, byddwn hefyd yn llwyr ymwybodol o Gynllun Adnewyddu'r Economi Llywodraeth Cymru. Gweler adran Integreiddio 1.2 ar gyfer cysondeb â pholisi Llywodraeth Cymru.

Disgrifiad o aliniad â mentrau eraill CLLD

Mae'r rhwydweithio a wnaed gan y corff ARWEINIOL y manylir arno yn adran 3.2 isod yn dangos sut mae'r corff FLAG a'r corff ARWEINIOL yn bwriadu sicrhau cyfathrebiad y prosiectau a datblygiad yr FLDS. Mae rhwydweithio â FLAGs eraill, boed yng Nghymru neu'r DU, yn fuddiol nid yn unig i rannu arfer gorau ond hefyd i nodi synergeddau posibl ar draws ffiniau sirol a chenedlaethol. Anogir staff FLAG i rwydweithio â grwpiau FLAG eraill yn rheolaidd. Yn ogystal, mae rhwydweithio gyda grwpiau GGLl eraill a chyrff ARWEINIOL yn rhan annatod o raglen y Cynllun Datblygu Gwledig. Mae Menter Môn wedi sefydlu cysylltiadau gwaith cryf gyda'r corff ARWEINIOL ar gyfer Sir y Fflint a Sir Ddinbych (Cadwyn Clwyd) ac wedi gweithio gyda GGLl Conwy mewn cyfnodau CDG blaenorol.

Hefyd, mae Menter Môn yn rhan o grŵp llywio integreiddio ESI sy'n cynrychioli'r RDP a FLAG FLFF ac mae mewn sefyllfa dda i sicrhau bod y FLAG yn gwbl ymwybodol o gyllid pellach posibl ar gyfer prif ffrydio neu gyflawni prosiectau sydd wedi profi y gallant gyflenwi strategaethau a datblygu lleol neu genedlaethol.

Bydd prosiectau sydd angen cyllid ychwanegol yn cael eu cyfeirio at y strwythurau a'r gweithdrefnau ariannu perthnasol a bydd y FLAG yn barnu unrhyw gymorth pellach (staff neu ymyrraeth) fesul achos.

Integreiddio Strategaeth Leol a Chenedlaethol Penodol

Fel y soniwyd uchod, bydd y rhwydweithio helaeth a pharhaus yn helpu i sicrhau integreiddio â strategaethau lleol a chenedlaethol eraill.

Er enghraifft, mae Cymdeithas Pysgotwyr Cymru yn cynnwys tair strategaeth a fydd yn integreiddio â'r Strategaeth Datblygu Lleol. Dylid rheoli dyfroedd Cymru i sicrhau'r manteision amgylcheddol, economaidd a physgodfeydd gorau posibl. Gellid cyflawni hyn yn fwy effeithiol drwy atebion lleol i broblemau lleol a defnyddiodull sy'n seiliedig ar ecosystem. Yn amlwg, mae SO15 yn cefnogi pob cyfranogwr mewn cymuned arfordirol i ddatblygu prosiectau, a bydd yn cefnogi partneriaethau o'r gwaelod i fyny i ddatblygu.

Bydd integreiddio â Seafish a'i ffocws cenhadaeth a strategaeth i hyrwyddo defnydd, gwella enw da a llywio penderfyniadau yn gwella amcanion y FLAGS. Mae creu galw trwy hyrwyddo defnydd yn caniatáu cyfleoedd cyflogaeth pellach, yn enwedig o fewn y sector prosesu. Mae Strategaeth Bwyd Môr Cymru wedi gosod targedau hyd at 2025 y cytunwyd arnynt gyda diwydiant, e.e. cynyddu'r cynhyrchiad dyframaeth o 30% erbyn 2025 a chynyddu cyflogaeth 10%. Bydd integreiddio rhaglenni hyfforddi a chefnogi busnesau i wella sgiliau staff yn cynorthwyo gyda'r targedau diwydiant hyn.

ADRAN 2 – ARIANNOL A CHYDYMFFURFIO

2.1 Rheolaeth a Gweinyddiaeth

Cyfansoddiad a Chylch Gorchwyl y FLAG

Mae'r cyfansoddiad a'r cylch gorchwyl (a gynhwysir yn atodiad 1) yn amlinellu'r gynrychiolaeth y bydd ei hangen ar y FLAG. Yn gryno -

- Ni chaiff unrhyw un sector ddominyddu h.y. rhwng cyhoeddus/ preifat/ gwirfoddol, ond dylai'r sector pysgodfeydd gynrychioli rhwng 10-49% (sectorau a gynigir yn y tabl isod);
- Penodir Is-grwpiau i ganolbwyntio ar amcanion penodol er mwyn canolbwyntio ar ddatblygu prosiectau a chyflymu'r broses.
- Bydd o leiaf 4 cyfarfod y flwyddyn, ond gall aelodau FLAG gytuno p'un a oes angen cyfarfodydd pellach.
- Dewisir yr aelodau gan y Corff Gweinyddol a Grŵp Llywio'r FLDS i ddechrau, ac wedi hynny bydd yr aelodau etholedig FLAG yn cadarnhau unrhyw aelodaeth bellach. Yn y cyfarfod cychwynnol bydd y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd yn cael eu cynnig a'u dewis, gan gymryd eu swydd am 12 mis, a'u hethol yn flynyddol.
- Mae gan y FLAG o leiaf 9 aelod ac uchafswm o 18
- Rhaid i 8 aelod fod yn bresennol mewn cyfarfod i gael cworwm h.y. ar gyfer gwneud penderfyniadau (yn dal i ddilyn nad oes un sector yn dominyddu)
- Mae gan y Cadeirydd y bleidlais fwrw mewn penderfyniadau.
- Dylid datgan gwrthdaro buddiannau drwy gydol y broses a bydd camau clir i sicrhau bod unrhyw aelod sydd â gwrthdaro buddiannau yn cael ei ddileu o'r broses gwneud penderfyniadau.
- Bydd y corff gweinyddol yn sicrhau bod gwybodaeth glir, gryno yn cael ei dosbarthu ar amlder a fformat cytunedig gydag aelodau FLAG ond bydd yn cynnwys diweddariadau chwarterol ar gymhwyso, datblygu a gweithgaredd prosiect. Bydd hyn yn cynnwys hwyluso a datblygu'r is-grwpiau a benodwyd.
- Sicrhau dulliau gwneud penderfyniadau anwahaniaethol a thryloyw gan gynnwys gweithdrefnau dethol a meini prawf gwrthrychol ar gyfer dewis gweithrediadau, sy'n osgoi gwrthdaro buddiannau.
- Gan fod y corff gweinyddol yn gwmni cyfyngedig annibynnol, ni all unrhyw un o fwrdd cyfarwyddwyr y corff gweinyddol gael rôl ym mhrosesau gwneud penderfyniadau'r FLAG.
- Bydd y Corff Gweinyddol yn sicrhau bod holl ofynion Rhaglen yr EMFF wedi'u bodloni erbyn y dyddiad gorffen gofynnol yn unol â strategaeth ymadael Llywodraeth Cymru.

Manylion yr aelodau FLAG arfaethedig gan gynnwys cynrychiolaeth pysgodfeydd/dyframaeth a sectorau a gynrychiolir (cyhoeddus, preifat, trydydd sector)

Fel y crybwyllwyd, y nifer mwyaf o aelodau FLAG yn y lle cyntaf fydd 18, fodd bynnag gallai hyn newid wrth i'r SDLl ddatblygu a bod angen aelodau mwy gwybodus/ arbenigol. Rhaid ceisio cydbwysedd o ran sectorau, grwpiau targed, gwybodaeth thematig a daearyddiaeth. Mae'n bosibl na fydd rhai ymgeiswyr yn cael eu gwahodd i ddod yn aelodau o'r grŵp os oes gormod o gynrychiolaeth o unrhyw sector unigol, grŵp targed ayb.

Mae'r tabl canlynol yn dynodi cynrychiolaeth arfaethedig aelodau/sector FLAG Gogledd Cymru:

Sector a gynrychiolir	Rhesymeg dros aelodaeth	Nifer
Lletygarwch a Manwerthu	O leiaf 1 perchennog bwyty / manwerthu sydd wedi bod yn Llysgenhadon bwyd môr	1
Y Sector Prosesu	Lleiafswm o 1 o'r sector prosesu pysgod môr / pysgod cregyn	1
Sector Garddwriaeth	Cynrychiolydd y sectorau Pysgod Cregyn a Dyframaethu	1
Seafish	Cynrychiolydd a chyfryngwr y corff cynghori cenedlaethol	1
Aelod WLB	Yn cynrychioli Cynghorau Sir Gwynedd, Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint - Rhanddeiliad Corff Cyhoeddus	1
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	Corff Ymgynghorol Rhanbarthol	1
Pysgodfeydd	Aelod o Grŵp Pysgodfeydd y Glannau	1
Croeso Cymru	Cynrychiolydd y sector twristiaeth	1
Pysgodfeydd	Cwmni Pysgota Gogledd Cymru Cyfyngedig	1
Pysgodfeydd	Cymdeithas Pysgotwyr Cewyll Llŷn	1
Pysgodfeydd	Cymdeithas Pysgota Llŷn	1
Pysgodfeydd	Cynhyrchwyr Cregyn Gleision Conwy	1
Pysgodfeydd	WFA	1
Coleg Llandrillo Menai	Y sector academaidd ac addysgol	1
Cadwraeth a chynaliadwyedd amgylcheddol	Swyddog / Swyddogion ACA Rhanbarthol	1
Ymchwil ac Addysg	Prifysgol Bangor	1
Sector Ynni Adnewyddadwy	Cynrychiolydd o Morlais a phrosiect adnewyddadwy arall	1
I'w gadarnhau	Sefydliadau'r Trydydd Sector i'w cadarnhau	1

Cydlynir y broses recriwtio gan Menter Môn fel y Corff Gweinyddol. Wedi gweithredu fel GGLl ers bron i 20 mlynedd eu hunain ac yn ddiweddar wedi sefydlu a gweinyddu FLAG Gwynedd a Môn, maent yn gyfarwydd â'r broses a pheryglon posibl. Mae dull agored a thryloyw yn hanfodol i sicrhau bod pawb sy'n cymryd rhan, p'un a ydynt yn dod yn aelodau ai peidio, yn gallu deall y broses a gwerthfawrogi pam y gwneir penderfyniadau.

Manylion y Corff Gweinyddol

Menter Môn oedd y Corff Gweinyddol enwebedig ar gyfer FLAG Ynys Môn a Gwynedd ac mae wedi'i enwebu i barhau â'r swyddogaeth ar gyfer FLAG Gogledd Cymru.

Dangosodd Menter Môn bod ganddo'r capasiti a'r gallu i weithredu fel Corff Gweinyddol ar gyfer FLAG Gogledd Cymru. Mae'r gweithgareddau a'r cyflawniadau canlynol yn cefnogi'r honiad hwn.

- Mae Menter Môn wedi cyflwyno LEADER ar Ynys Môn ers 1995 ac mae'n gyfarwydd iawn â'r rhaglen a'r fethodoleg.
- Menter Môn oedd y Corff Arweiniol ar gyfer Cyd-brosiect FLAG Ynys Môn a Gwynedd (Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd)
- Cydlynodd Menter Môn Brosiect Tir Comin Glastir yng Ngwynedd, Ynys Môn, Conwy a Cheredigion.
- Mae Menter Môn wedi cyflwyno amrywiaeth o brosiectau a ariennir gan yr UE mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol Ynys Môn, Gwynedd, Conwy a Dinbych. Mae'r rhain yn cynnwys Cyfenter a Shaping the Future (y ddau wedi'u hariannu gan ERDF).
- Mae Menter Môn, trwy ei braich fasnachol, Annog Cyf, wedi cyflwyno sawl prosiect CDG mawr (Echel 3 a 4) yng Ngwynedd a Chonwy dros y 6 mlynedd diwethaf.
- Mae Menter Môn wedi datblygu tîm profiadol o swyddogion yn eu swyddfa ym Môn a Phorthmadog.
- Mae Menter Môn wedi datblygu perthynas gynhyrchiol gydag Awdurdodau Lleol Ynys Môn, Conwy a Gwynedd ar sail eu gallu i gyflenwi.

Oherwydd y profiad helaeth hwn, mae gan Menter Môn y gallu i redeg rhaglenni datblygu lleol, yn ogystal â'r profiad o weinyddu arian cyhoeddus yn ariannol ac animeiddio yn y gymuned leol.

Mae nifer y staff sydd eu hangen i redeg ac animeiddio'r FLDS yn gymesur â graddfa a chymhlethdod yr ardal a'r strategaeth. Bydd hyn yn cynnwys Rheolwr Prosiect/ Animeiddiwr Craidd canolog, gyda gweinyddiaeth ariannol a gweithdrefnol yn cael ei chefnogi drwy weinyddiaeth ganolog y Corff Gweinyddol.

Staffio arfaethedig FLAG a'r Corff Gweinyddol

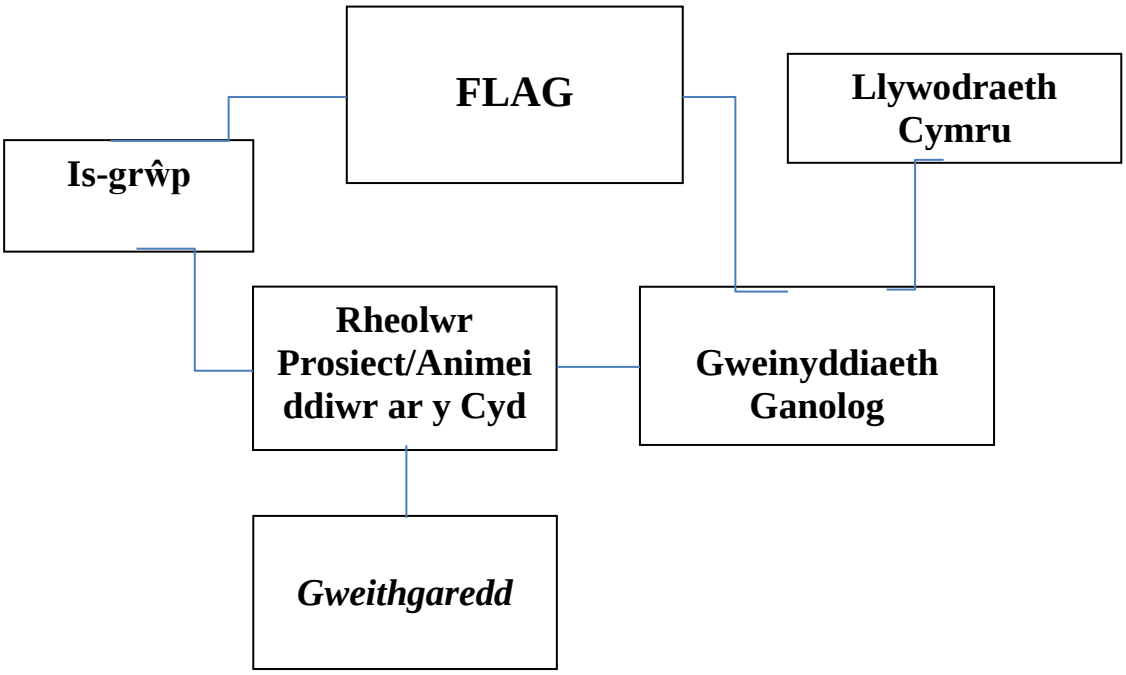

Rheolaeth Weinyddol ac Ariannol: gweithdrefnau gweithio a gwneud penderfyniadau a chydymffurfio â rheoliadau a chanllawiau'r Comisiwn

Bydd yr holl weithrediadau a wneir gan FLAG yn cydymffurfio â Nodiadau Cyfarwyddyd 1 cyhoeddiad un Rhaglen Ddatblygu Rhaglen EMFF Cymru 2014-2020.
Mae Atodiad 1 Cyfarwyddyd Strategaeth Datblygu Lleol FLAG 2014-2020 yn nodi prif swyddogaethau'r FLAG (a fydd yn cael eu mabwysiadu'n llawn) fel a ganlyn:

- Meithrin gallu pobl leol i ddatblygu a gweithredu gweithgareddau
- Llunio gweithdrefn ddewis a meini prawf gwrthrychol anwahaniaethol a thryloyw ar gyfer dewis gweithrediadau, sy'n osgoi gwrthdaro buddiannau,
- sicrhau bod partneriaid, nad ydynt yn awdurdodau cyhoeddus, yn bwrw o leiaf 51% o'r pleidleisiau mewn penderfyniadau dethol, ac yn caniatáu dewis drwy weithdrefn ysgrifenedig,
- Yn sicrhau cydlyniad â'r FLDS wrth ddewis gweithrediadau, trwy flaenoriaethu'r gweithrediadau hynny yn ôl eu cyfraniad at gyflawni amcanion a strategaethau'r FLDS,
- Paratoi a chyhoeddi galwadau am gynigion neu weithdrefn barhaus ar gyfer cyflwyno prosiectau, gan gynnwys diffinio meini prawf dethol,
- Derbyn ac asesu ceisiadau am gymorth,
- Dewis gweithrediadau a phennu swm y gefnogaeth a chyflwyno'r cynigion i Lywodraeth Cymru (drwy'r corff gweinyddol) ar gyfer dilysu technegol terfynol cymhwyster a chymeradwyaeth.

Recriwtio Aelodaeth FLAG

Dechreuodd y broses recriwtio ar gyfer aelodau'r FLAG newydd gydag ymarfer ymgynghori SDLl. Cafodd pawb a gymerodd ran yn y broses wybodaeth gefndir am y rhaglen a chawsant wahoddiad i gofrestru diddordeb mewn dod yn aelodau FLAG. Bydd y broses o greu'r FLAG newydd yn dechrau o ddifrif ym mis Awst 2016 gyda'r bwriad o gynnal y cyfarfod cyntaf ym mis Rhagfyr 2016. Bydd y broses yn cynnwys y camau canlynol:

- Cyhoeddi cyfansoddiad drafft a chylch gorchwyl
- Creu ffurflen gais a “disgrifiad swydd” i ddod yn aelod FLAG
- Creu meini prawf dethol a ddefnyddir i ddewis aelodau (cynhwysir y manylion yn y cylch gorchwyl)
- Cynnal ymgyrch recriwtio gan ddefnyddio rhwydweithiau presennol, cyfryngau cymdeithasol a'r cyfryngau yn gyffredinol
- Menter Môn i hwyluso proses ddethol gyda chynrychiolaeth gan WFA, NWFA, LLPFA, LFA a’r IFG.
- Hysbysu ymgeiswyr o’r penderfyniad
- Trefnu cyfarfod rhagarweiniol a fydd yn cyflwyno CLLD, rôl amlinellol FLAG a phenodi Cadeirydd ac Is-Gadeirydd (Rhagfyr 2016)
- Trefnu cyfarfod gweithredol cyntaf y FLAG (Rhagfyr 2016)

Noder bod 10 unigolyn wedi mynegi 'IE' yn ein holiadur ymgynghori ar-lein pan ofynnwyd iddynt a hoffent fod yn rhan o ddatblygu neu weithredu FLDS Gogledd Cymru, a chysylltir â'r unigolion hyn pan fydd gwahoddiad FLAG yn cael ei ddosbarthu.
Elfen hynod bwysig o aelodaeth FLAG yw ei hyblygrwydd. Gan fod yr FLDS yn ddogfen 'fyw', bydd yr aelodaeth yn tyfu ac yn newid wrth i newidiadau ddigwydd yn ystod cyfnod y rhaglen.

Bydd y FLAG yn penodi Cadeirydd ac Is-gadeirydd yn ystod cyfarfod cyntaf FLAG, fel yr amlinellwyd yn y Cylch Gorchwyl. Bydd darpariaeth i sefydlu is-grwpiau hefyd yn ei lle i sicrhau datblygiad cyflym o ran cyflenwi FLDS.

Rolau a chyfrifoldebau cydweithredol.

Mae angen diffinio rolau a chyfrifoldebau grŵp FLAG Gogledd Cymru a'r corff Gweinyddol, Menter Môn, yn glir gan fod gan bob sefydliad swyddogaeth a lefel atebolrwydd penodol. Amlinellir y rhain isod:

Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd : Mae gan y GGLl annibyniaeth gyflawn o ran paratoi'r Strategaeth Datblygu Lleol a gweithgareddau LEADER. Fe'u cefnogir gan y Corff Gweinyddol penodedig (Menter Môn). Mae'n bwysig pwysleisio na fydd y FLAG yn atebol i Menter Môn.

Corff Gweinyddol: Bydd Menter Môn yn darparu gwasanaeth a fydd yn galluogi i bob agwedd ar yr FLDS gael eu cyflenwi o fewn rhanbarth yr arfordir. Bydd hyn yn cynnwys cyllid a gweinyddu, animeiddio a chyflwyno prosiectau. Bydd yn cymryd rheolaeth gyllidebol gyffredinol ar gyfer y gweithgareddau ac felly bydd angen iddo weithredu'n ddarbodus a chyda llinellau cyfrifoldeb clir.

Rheolaeth Weinyddol ac Ariannol: Manylion gweithdrefnau a phrosesau cydymffurfio sy'n dangos gwahanu dyletswyddau, systemau adrodd a'r gallu i gynnal llwybrau archwilio llawn ar gyfer gwariant a dangosyddion.

Mae'r canlynol yn amlinellu rolau a chyfrifoldebau'r Corff Gweinyddol a'r FLAG o ran darparu LEADER, ac mae'r siart llif canlynol yn amlinellu sut y bydd gweithgaredd LEADER yn cael ei ddatblygu, ei gymeradwyo a'i gyflenwi gan y Corff Gweinyddol:

FLAG – Rôl a chyfrifoldeb

- Paratoi Strategaeth Datblygu Lleol Pysgodfeydd gyda chefnogaeth y Tîm FLAG a'r Sector Pysgota presennol
- Paratoi cais LEADER yr EMFF (y ddogfen hon) gyda chefnogaeth y Tîm FLAG presennol
- Penodi Cadeirydd ac Is-Gadeirydd
- Ystyried a chymeradwyo/ gwrthod ceisiadau am weithgaredd LEADER a gyflwynwyd gan Menter Môn ar ran cymunedau arfordirol
- Monitro cyflwyno'r gweithgareddau yn erbyn allbynnau a phroffil gwariant y cytunwyd arnynt gyda chefnogaeth y Swyddog Prosiect.
- Darparu cyfeiriad strategol cyffredinol
- Darparu cyd-destun rhanbarthol a sectoraidd a sicrhau cydweddiad strategol â gweithgaredd LEADER.

Corff Gweinyddol (Menter Môn) - Rôl a chyfrifoldeb

- Hwyluso gwaith y FLAG e.e. trefnu cyfarfodydd, paratoi adroddiadau, darparu arweiniad a nodi gofynion hyfforddi.
- Cefnogi caffael a/neu gyflenwi'r gweithgaredd LEADER.
- Darparu'r holl wybodaeth ariannol berthnasol i'r Swyddog Cydymffurfio e.e. proffil gwario, gwybodaeth ar gyfer PAF
- Paratoi Adroddiad Chwarterol i'w gytuno gan y FLAG a'i gyflwyno i LlC.

- Sefydlu a gweinyddu systemau a gweithdrefnau ariannol yn unol â gofynion Llywodraeth Cymru a'r UE
- Sefydlu a gweinyddu system casglu allbwn safonol
- Cyfrannu'r holl wybodaeth berthnasol sydd ei hangen ar gyfer y Strategaeth Datblygu Lleol a cheisiadau e.e. polisïau, ffurflenni cais templed.
- Derbyn llythyrau yn cadarnhau arian cyfatebol y prosiect
- Paratoi a chyhoeddi contractau gyda phartneriaid cyflenwi trydydd parti gyda chytundeb llawn y FLAG.
- Cyflwyno hawliadau chwarterol i LlC
- Paratoi a chyflwyno PAFs i LlC
- Ymateb i bob ymholiad gan LlC gyda mewnbwn gan y FLAG
- Paratoi a chyflwyno diweddariadau ariannol ym mhob cyfarfod FLAG
- Trefnu cyfarfodydd misol gyda'r Swyddog Cydymffurfio i drafod cynnydd a nodi meysydd i'w gwella.
- Darparu cymorth llif arian i hwyluso cyflenwi'r FLDS
- Penodi staff cymwys a phrofiadol i'w lleoli yn y ddwy Sir (Porthmadog a Llangefni)
- Nodi a dilyn cyfleoedd ar gyfer cydweithredu ar weithgareddau sy'n berthnasol i'r rhanbarth gyda FLAGs eraill ledled y DU.

Rheolaeth Weinyddol ac Ariannol: Manylion y prosesau ar gyfer asesu a gwneud argymhellion ar brosiectau a gyflwynwyd i'r FLAG

Proses Dethol Prosiect

Bydd y Strategaeth Datblygu Lleol Pysgodfeydd (FLDS) yn rhoi arweiniad ar y math o weithgaredd a gefnogir gan FLAG Gogledd Cymru a pha ganlyniadau a ddisgwylir. Fodd bynnag, mae'n bwysig pwysleisio nad yw'r FLDS yn ceisio pennu sut y cyflawnir y canlyniadau hynny. Dyma lle bydd y FLAG yn ceisio atebion arloesol gan gymunedau'r Arfordir.

Isod, ceir amlinelliad o'r broses a fydd yn cael ei mabwysiadu i fynd â phrosiect dan arweiniad y gymuned o'i gychwyn i weithrediad, ynghyd â siart llif cymeradwyo prosiect manwl.

Fel arall, gall y FLAG ddatblygu a gweithredu ei weithgareddau ei hun lle bernir mai dyma'r ateb neu'r ymateb gorau i amcan strategol penodol. Enghraifft o hyn fyddai gweithgaredd "cymorth i newydd-ddyfodiaid" na fyddai fel arall yn cael ei ddatblygu gan gymuned o ddiddordeb. Byddai ceisiadau ar gyfer y prif weithgareddau FLAG hyn yn gofyn am yr un lefel o graffu ag eraill e.e. EOI a chais llawn.

Gweithgaredd Animeiddio a Chynhyrchu Prosiectau

Defnyddir sawl dull i gynhyrchu prosiectau gyda phwyslais ar fod yn rhagweithiol bob amser. Mae'n bwysig pwysleisio y bydd y rhain yn cael eu defnyddio mewn gwahanol raddau yn ôl lefel y llwyddiant. Ceir manylion pellach am y gweithgaredd animeiddio yn adran 3 o'r FLDS sy'n cael ei gyflenwi.

Mae hefyd yn bwysig nodi y bydd y FLAG yn ceisio sicrhau bod amrywiaeth yn y dull a fabwysiedir wrth weithredu prosiectau. Gallai hyn ddarparu proses ddysgu bwysig. Yn ystod oes prosiect LEADER, byddem yn chwilio am amrywiaeth o ran:

- Lefel y risg - Dylai'r prosiectau a gyflwynir amrywio yn eu proffil risg.

- Dull cyflenwi - Dylai fod amrywiaeth o endidau cyflenwi gan gynnwys cymunedau daearyddol, cymunedau o ddiddordeb, grwpiau sector ayb.

- Maint y prosiectau - Mae'n bosibl y bydd rhai prosiectau'n datblygu dros amser ac mae'n bwysig bod LEADER Pysgodfeydd yn caniatáu, ac yn manteisio ar, serendipedd h.y. damweiniau lwcus. Dylai LEADER geisio enillion cyflym bach yn ogystal â rhai gweithgareddau blaenllaw o fewn ei bortffolio.

- Partneriaid cyflenwi - Gwneir ymdrechion i ymgysylltu ag amrywiaeth o gynulleidfaoedd, ac nid yw rhai ohonynt yn draddodiadol yn ymwneud â chyflenwi prosiectau. Bydd animeiddio yn naturiol yn symud tuag at grwpiau traddodiadol, ond mae dull Leader (heb gymorth grant uniongyrchol) yn lleihau'r gofynion ar grwpiau i ffurfioli strwythurau, agor cyfrifon banc ayb. Dylai hyn alluogi'r broses i gynnwys cynulleidfa fwy amrywiol.

Cynnig prosiect cychwynnol
Cyflwynir prosiectau i staff y Corff Arweiniol a fydd yn rhoi barn wybodus ynghylch a yw prosiect yn weithgaredd LEADER Pysgodfeydd neu'n un sydd â photensial i'w ddatblygu'n weithgaredd LEADER Pysgodfeydd. Mae Menter Môn yn cael llawer o syniadau prosiect a disgwylir i staff hidlo prosiectau addas sy'n cyd-fynd â meini prawf LEADER Pysgodfeydd a'r Strategaeth Datblygu Lleol Pysgodfeydd. Os bernir bod y gweithgaredd yn anaddas, bydd staff y Corff Arweiniol yn ceisio nodi ffynonellau ariannu neu gymorth amgen. Mae tri chanlyniad posibl ar hyn o bryd:

- Gwrthod ar sail cymhwysedd, yn cyd-fynd â FLDS, cymhorthion gwladol ayb. Lle bo modd, ei gyfeirio at ffynonellau cymorth eraill.
- Cynghori sut y gellir cryfhau'r prosiect ac annog y grŵp/ unigolyn i wneud gwaith pellach i ddatblygu'r syniad prosiect e.e. datblygu cymuned o ddiddordeb,
- Gweithio gyda'r grŵp i ddatblygu syniad prosiect i'w gyflenwi i'r Is-grŵp perthnasol. Cyflwynir hyn ar y ffurflen ymholiad ynghyd â dogfennau perthnasol os oes angen.

Cyflwynir amlinelliad o'r prosiectau i'r Is-grŵp perthnasol i'w craffu. Mae hyn yn caniatáu i brosiectau gael eu trafod yn fanwl gan grŵp llai cyn eu cyflwyno i'r FLAG llawn (os cânt eu cyflwyno). Gall yr Is-grŵp naill ai argymell nad yw'r prosiect yn cael ei ddatblygu (gyda rhesymeg) neu gellir ei symud ymlaen gydag argymhellion a diwygiadau. Bydd yr Is-grŵp yn darparu argymhelliad yn erbyn y set isod o feini prawf allweddol:

- Cydweddu â'r FLDS
- A yw'n LEADER?
- Gwerth am arian
- Cymuned o Ddiddordeb
- Cymorth Gwladwriaethol (os yw'n brosiect FLAG)
- Caffael (os yw'n brosiect FLAG)
- Cymhwyster

Mae prosiectau sy'n derbyn cefnogaeth Is-grŵp yn cael eu datblygu yn gynigion prosiect LEADER Pysgodfeydd llawn.

Cynnig Prosiect Llawn
Unwaith y bydd y Cynnig Cychwynnol wedi derbyn cefnogaeth yr Is-grŵp perthnasol, bydd **cynnig prosiect llawn** yn cael ei gyflwyno i FLAG Gogledd Cymru. Unwaith eto, mae'n bwysig pwysleisio y dylai prosiectau fod yn ymdrech ar y cyd a bydd angen mewnbwn y FLAG a'r grŵp noddi i sicrhau llwyddiant.

Bydd y cynnig llawn yn cael ei gwblhau mewn partneriaeth rhwng y swyddog prosiect a'r grŵp noddi. Er ei bod yn bwysig bod gan y grŵp berchnogaeth, ni ddylent deimlo eu bod yn cael eu gorlwytho gan y broses. Fel arall, gall y FLAG hefyd ddatblygu ei brosiectau ei hun a fydd yn datblygu'r gymuned buddiant ar ôl cael cymeradwyaeth. Oherwydd natur arloesol prosiectau, anogir grwpiau **i fabwysiadu dull graddol gyda cherrig milltir allweddol** a fydd yn gweithredu fel cyfleoedd i fonitro llwyddiant cyn symud ymlaen. Bydd y FLAG yn cadw'r hawl i gymeradwyo pob cam unigol ac yn caniatáu i'r grŵp newid y cynnig prosiect yn seiliedig ar y llwyddiant neu fel arall.
Bydd y cais llawn yn cynnwys y wybodaeth ganlynol:

- **Pa fath o brosiect yw hwn** e.e. Peilot, arian sefydlu;
- **Beth mae'r prosiect yn ceisio ei ddangos;**
- **Sut mae'r prosiect yn cyd-fynd â'r FLDS;**
- **Tystiolaeth o waith blaenorol;**
- **Trosolwg o'r prosiect;**
- **Partneriaid y prosiect;**
- **Tystiolaeth o ymgysylltiad ehangach â phartïon perthnasol;**
- **Datganiad o Ddiddordeb;**
- **Cyflenwi Prosiect** e.e. cydweddu â Methodoleg Leader;
- **A yw'r prosiect yn berthnasol i Ogledd Cymru ac os felly, a all gael ei efelychu/ ei ddatblygu;**
- **Sut mae'r prosiect yn cyfrannu at:**
    a. Themâu trawsbynciol
    b. Strategaeth Datblygu Lleol
    c. Strategaethau cenedlaethol a rhanbarthol
- **Os yw'n llwyddiannus, sut fydd y prosiect yn cael ei brif ffrydio?**
- **Sut bydd y gwersi a ddysgwyd yn cael eu dosbarthu?**
- **Amserlen y prosiect** gan gynnwys cerrig milltir a chyflawniadau;
- **Allbynnau;**
- **Costau**
- **Ystyriaeth Cymhorthion y Wladwriaeth**
- **Sylwadau'r is-grŵp**

Bydd y **cynnig llawn yn cael ei gyflenwi i'r FLAG llawn**, ynghyd ag argymhelliad yr Is-grŵp. Lle bo hynny'n bosibl, y Swyddog Prosiect/ aelod o'r Is-grŵp fydd yn gwneud hyn.

Ar ôl derbyn yr holl wybodaeth, bydd y FLAG yn penderfynu a ddylid cadarnhau'r asesiad sgorio ac argymhelliad yr is-grŵp. Os derbynnir cymeradwyaeth lawn, gofynnir i'r ymgeisydd gyflenwi'r ffurflen gais i Lywodraeth Cymru ar gyfer asesiad technegol a chymeradwyaeth derfynol. Bydd y Swyddog Prosiect yn rhoi gwybod i Lywodraeth Cymru am gymeradwyaeth FLAG. Os na chaiff y prosiect ei gymeradwyo, bydd y swyddog prosiect yn hysbysu'r ymgeisydd o'r penderfyniad, yn datblygu'r prosiect ymhellach, neu'n cyfeirio'r ymgeisydd at gymorth amgen os yw'n berthnasol. Bydd y meini prawf arfaethedig yn datblygu i adlewyrchu pa mor effeithiol yw hi wrth werthuso prosiectau.

Mae proses sgorio syth lle mae angen i brosiectau gyflawni sgôr a bennwyd ymlaen llaw yn offeryn di-fin ac aneffeithiol yn aml. Enghraifft fyddai prosiect sy'n sgorio'n dda yn erbyn y meini prawf ar wahân i arloesi - elfen allweddol o LEADER. Felly, cynigir y dylid cyflenwi

isafswm sgôr o 5 (allan o 10) yn erbyn pob un o'r meini prawf a rhaid cyflenwi sgôr cyffredinol o 70 (allan o 110). Fodd bynnag, bydd y FLAG yn cadw'r hawl i ofyn am waith pellach ar gynigion hyd yn oed os ydynt yn cyflenwi sgôr o 70 neu fwy. Mae'n amlwg ei bod er lles y FLAG i sicrhau bod prosiectau'n cyflenwi eu potensial ac efallai y bydd cyfleoedd i'w cryfhau.

Mewn rhai amgylchiadau, gall y FLAG benderfynu cymeradwyo prosiect nad yw'n cyrraedd sgôr gyffredinol o 70. Yn hytrach na chyflenwi system bwysoli (y gellir ei haddasu) cynigir bod y FLAG yn rhoi cyfiawnhad dros y gymeradwyaeth a'i bod wedi'i chofnodi yn y cofnodion. Byddai enghreifftiau'n cynnwys y canlynol:

- Prosiect bach "enilliad cyflym" sy'n ceisio ysgogi gweithgarwch pellach.
- Prosiectau a fydd yn darparu seilwaith ar gyfer gweithgareddau eraill

Hefyd, bydd y FLAG yn gallu cymeradwyo prosiectau mewn camau gyda cherrig milltir allweddol, gan leihau amlygiad i risg. Dim ond pan fydd cam wedi'i gyflenwi i foddhad y FLAG y byddent yn cymeradwyo'r ail gam.
Yn seiliedig ar yr uchod, bydd FLAG yn penderfynu ar bedwar canlyniad posibl. Y rhain yw:

- Cymeradwyaeth a'r prosiect yn mynd yn ei flaen
- Cymeradwyaeth raddol yn gysylltiedig â chyflawni cerrig milltir allweddol
- Argymhellion ar gyfer datblygiad pellach a gwahodd y grŵp i gyflenwi cais diwygiedig yn ddiweddarach.
- Gwrthod/ cyfeirio at ffynonellau cymorth eraill

Unwaith eto, y gobaith yw na fydd unrhyw gais yn cael ei wrthod ar y cam hwn, gan ei fod yn ddull partneriaeth drwyddo draw. Gweler trosolwg o'r broses gymeradwyo prosiect a'r siart cyflenwi isod.

SIART LLIF PROSIECT FLAG GOGLEDD CYMRU

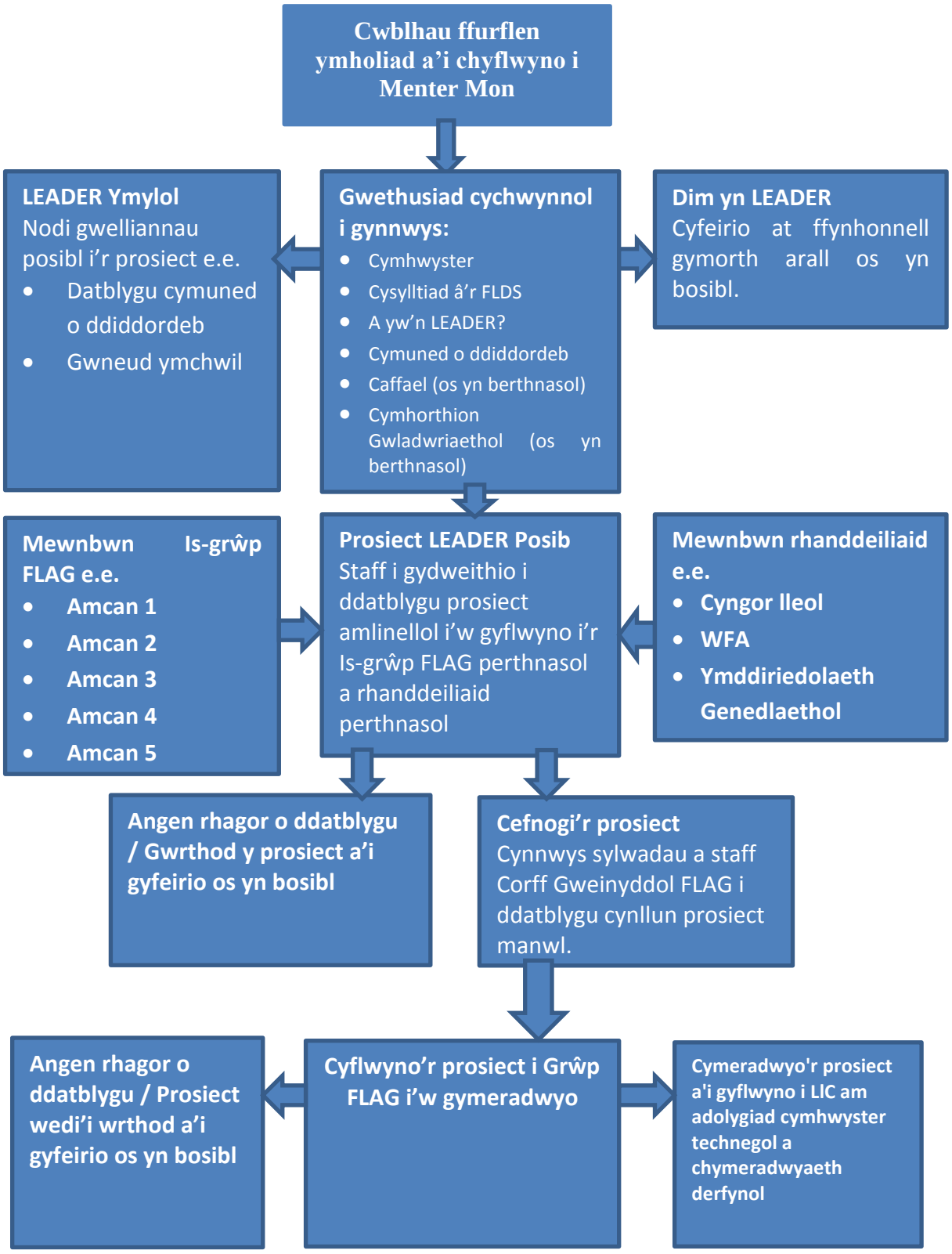

Meini Prawf Dethol Prosiectau FLAG									
10	**9**	**8**	**7**	**6**	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**

Sgôr uchel	**Meini prawf**	**Sgôr Isel**
Mae'r gweithgaredd yn ategu nodau ac amcanion yr FLDS ac yn cyd-fynd ag un neu fwy o'r themâu	**Perthnasedd i'r FLDS a chysylltu â themâu**	Nid yw'r gweithgaredd yn cyd-fynd â nodau ac amcanion yr FLDS ac nid yw'n cyd-fynd â'r pum thema.
Mae'r gweithgaredd yn ategu strategaethau a mentrau perthnasol	**Cyweddu strategaethau ehangach**	Nid yw'r gweithgaredd yn ategu strategaethau a mentrau
Mae angen amlwg a thystiolaeth o'r gweithgaredd ac ar gyfer ymyriad Leader (yn hytrach na mecanwaith cymorth amgen)	**Tystiolaeth o angen**	Nid oes angen amlwg am dystiolaeth ar gyfer y gweithgaredd a/ neu gellid cael gafael ar fecanweithiau cymorth amgen.
Nid oes unrhyw weithgareddau tebyg ar waith yn y sir na'r Rhanbarthau cyfagos	**Arloesedd** (gweler 3.3 am ddisgrifiad manwl o arloesedd)	Mae gweithgareddau tebyg eisoes yn gweithredu yn y Rhanbarth, neu wedi gweithredu dan amodau tebyg yn y gorffennol diweddar (10 mlynedd)
Mae'r gweithgareddau y manylir arnynt yng nghynigion y prosiect yn SMART	**SMART (yn gysylltiedig â cherrig milltir, targedau a Dangosyddion Perfformiad)**	Nid yw'r gweithgareddau y manylir arnynt yn y cynnig prosiect yn SMART
Mae'n weithgaredd priodol iawn, ac mae cyfleoedd i'w efelychu yn y Rhanbarth os yw'r peilot yn llwyddiannus.	**Perthnasedd lleol, priodoldeb a gallu ei ailadrodd**	Nid yw'n briodol, ac ni fyddai'n bosibl ei efelychu yn y Rhanbarth beth bynnag fo llwyddiant y peilot.
Cymuned eang o bartïon â diddordeb sy'n ymwneud â chyflenwi prosiect sydd â'r potensial i fod o fudd i gynulleidfa eang.	**Ehangder a dyfnder y gymuned o ddiddordeb**	Cymuned ddiddordeb gul iawn sydd â diddordeb mewn gweithgaredd a fydd o fudd i gynulleidfa gyfyngedig
Gellir gweithredu'r prosiect mewn sawl cam a fydd yn caniatáu i'r Grŵp Gweithredu Lleol fonitro llwyddiant yn erbyn cerrig milltir allweddol. Bydd hyn yn caniatáu i'r FLAG ddiwygio gweithrediad a rheoli amlygiad i risg.	**Gallu cyflenwi fesul cam**	Ni ellir cyflenwi'r prosiect mewn camau ac felly cynyddir y risg i risg h.y. rhaid cyflenwi'r prosiect yn llawn.

Os yw'n llwyddiannus, bydd y prosiect yn darparu gwerth da o ran canlyniadau posibl yn erbyn maint y buddsoddiad.	**Gwerth am arian**	Hyd yn oed os yw'n llwyddiannus bydd y prosiect yn darparu gwerth gwael am arian o ran canlyniadau yn erbyn gwerth y buddsoddiad.
Bernir bod modd cyflenwi'r prosiect gyda'r adnoddau sydd ar gael. Mae hyn yn cynnwys cefnogaeth Leader, gallu amlwg y grŵp, cefnogaeth glir gan drydydd parti allanol ayb.	**Cyflawnadwyedd**	Ystyrir bod cyflenwi'r prosiect yn heriol oherwydd yr adnoddau sydd ar gael. Gall hyn gynnwys diffyg cefnogaeth ar gael drwy Leader, diffyg sgiliau o fewn y grŵp a diffyg cefnogaeth ymysg trydydd partïon.
Os yw'n llwyddiannus, nodir cyfleoedd i ddenu cymorth cyllid prif ffrwd i symud y gweithgaredd yn ei flaen heb gefnogaeth Leader. Fel arall, gallai gweithgaredd fod yn gwbl fasnachol.	**Strategaeth Ymadael**	Nid oes unrhyw gyfleoedd cyllido prif ffrwd wedi'u hadnabod hyd yn oed os yw’r gweithgaredd yn llwyddiannus. Ni fyddai'r gweithgaredd hefyd yn hyfyw yn fasnachol heb gefnogaeth ychwanegol.

Tryloywder y broses ddethol.

Er mwyn sicrhau y cedwir at fiche mesurau LEADER, bydd y canlynol yn digwydd:

- Asesir pob prosiect posibl trwy ddefnyddio'r un meini prawf dethol ag a nodir uchod i sicrhau cadernid a thegwch y penderfyniad o safbwynt meini prawf cyson a pherthnasol.
- Caiff yr holl sgoriau eu dogfennu'n llawn yn y cofnodion, a bydd copïau o bob ffurflen sgorio aelodau FLAG yn cael eu ffeilio.
- Er mwyn sicrhau tryloywder y broses ddethol i'r cyhoedd, bydd gwefan LEADER Pysgodfeydd Gogledd Cymru yn cael ei chreu lle bydd holl gofnodion cyfarfodydd FLAG yn cael eu harddangos drwy gydol cynllun LEADER.
- Yn ogystal, bydd tudalen benodol ar y wefan yn canolbwyntio ar esbonio'r broses ddethol ac yn cynnwys y meini prawf cymhwyster a'r meini prawf dethol.

Manylion a rheoli gwrthdaro buddiannau.

Mae gwrthdaro buddiannau yn codi lle mae natur ddiduedd rhywun sy'n gwneud penderfyniadau mewn unrhyw ffordd yn cael ei gyfaddawdu gan eu buddiannau eu hunain neu unrhyw ddiddordeb a rennir gydag ymgeisydd. Mae risg gynhenid o wrthdaro buddiannau o fewn FLAG Leader lle mae'r dull yn dibynnu ar bartneriaethau sy'n cynnwys actorion lleol â diddordeb a gwneud penderfyniadau lleol ynglŷn â defnyddio adnoddau i anghenion a ddiffiniwyd yn lleol.

Felly, rhaid i GGLl Gogledd Cymru fod yn ymwybodol, dylunio a defnyddio gweithdrefn gadarn a thryloyw i reoli a chofnodi ei phrosesau gwneud penderfyniadau a thrwy hynny osgoi unrhyw wrthdaro buddiannau gwirioneddol.

Gweithdrefnau gwrthdaro buddiannau

Amlinella'r weithdrefn dewis prosiect y broses gwneud penderfyniadau a'r meini prawf gwneud penderfyniadau i'w defnyddio. Mae hyn yn nodi'n glir y dilyniant o ddigwyddiadau a phwy sy'n cymryd rhan ym mhob cam o'r broses.

Cynhelir gwahanu cyfrifoldebau'n rhwng gwahanol elfennau'r broses er mwyn sicrhau tryloywder wrth wneud penderfyniadau ac i osgoi unrhyw wrthdaro buddiannau posibl. Bydd FLAG Gogledd Cymru yn mabwysiadu'r camau canlynol.

- Ni fydd unigolion sy'n ymwneud â datblygu prosiect yn cael eu cynnwys mewn unrhyw ffordd wrth ddewis prosiectau.
- Bydd staff ond yn cynnal arfarniadau technegol neu'n cynnig cyngor technegol ar brosiect.
- Dylai unrhyw un sy'n ymwneud ag asesu neu ddewis prosiectau sydd â diddordeb mewn prosiect ddatgan y diddordeb hwnnw a thynnu'n ôl rhag unrhyw ymwneud ag ystyriaeth y FLAG o'r prosiect a'r broses o wneud penderfyniadau.
- Paratoir cofrestr o fuddiannau aelodau FLAG; dylai hyn gofnodi natur unrhyw gyswllt rhwng aelod o'r pwyllgor dethol a phrosiect neu unrhyw ymgeisydd. Bydd yn ofynnol i holl aelodau FLAG gwblhau cofrestr cyn eu penodi a gofynnir iddynt ym mhob cyfarfod FLAG os oes angen ei ddiweddaru.
- Mewn achos o ansicrwydd p'un a oes gwrthdaro buddiannau yn codi ai peidio, byddwn yn gofyn am gyngor gan y Grŵp Cyngor Technegol, gan y byddent yn deall materion lleol yn fanylach a bydd eu profiad blaenorol o reoli Gwrthdaro Buddiannau yn ystod rhaglen EFF 2007-2013 o gymorth.

ADRAN 3 - CYFLENWI

3.1 Disgrifiad o'r strategaeth a'r amcanion

Gall FLAG Gogledd Cymru ddod yn rym dylanwadol pwysig ac yn ddarparwr adnoddau yng Ngogledd Cymru oherwydd ei fod yn darparu'r wybodaeth a'r gallu i :

a. Asesu ac ymdrin ag anghenion economaidd-gymdeithasol arfordirol

Mae llawer o'r anghenion pwysicaf yn rhai cronig a chyson. Gall y FLAG HERIO'R status quo i gyd-ddylunio a gweithredu dulliau newydd sy'n arwain at NEWID GRADDOL. Mae'r Tabl Rhesymeg Ymyrraeth yn rhestru'r ANGHENION dangosol yn y golofn gyntaf. Bydd CLLD yn treialu neu'n profi atebion newydd ac arloesol i'r anghenion hyn y gall rhanddeiliaid prif ffrwd ddysgu ohonynt. Felly mae gan CLLD RÔL BENODOL wrth roi cynnig ar ffyrdd newydd o ddiwallu'r anghenion hyn.

b. Mynd ar ôl cyfleoedd economaidd arfordirol

Darparu'r trefniadau, yr amodau a'r adnoddau sydd eu hangen i helpu i wireddu potensial mewn marchnadoedd twf economaidd presennol neu sy'n datblygu. Gall y FLAG harneisio GWYBODAETH briodol (gwybodaeth, pobl), CYFLWYNO FESUL CAM (profi cyn-fasnachol, gwaith labordy), PWNC (e.e. arallgyfeirio, technegau pysgota cynaliadwy a DYLANWAD (ychwanegu gwerth). Unwaith eto, mae'r ddamcaniaeth hon yn ymwneud â'r CYFLEOEDD a nodwyd yng ngholofn chwith y Tabl Rhesymeg Ymyrraeth. Y cyfleoedd hyn yw rhagflaenwyr y golofn AMCANION STRATEGOL. Trwy ddarllen ar draws y cyfleoedd a nodwyd a'u hamcan strategol cysylltiedig, gwelwn gamau dangosol sy'n egluro pa fathau o ymgymeriadau y gallwn eu dilyn er mwyn denu neu ddatblygu prosiectau peilot sy'n harneisio'r cyfleoedd economaidd ac felly'n hysbysu'r sector preifat o opsiynau cychwyn busnes. Mewn gwirionedd, mae proses LEADER yn gweithio ar y ddaear i ddatgelu hadau twf economaidd, eu profi ac yna eu trosglwyddo i'r sector preifat.

c. Gwneud datblygiad cymdeithasol-economaidd gwledig yn gyfranogol ac yn gyfrannol, wedi'i lunio gan actorion ar lawr gwlad. Mae hyn yn cyfeirio at y ffaith yr hybir arloesedd wrth ymateb i anghenion ac wrth harneisio cyfleoedd gan randdeiliaid sy'n ymarferwyr ar lawr gwlad, h.y. mewn modd o'r gwaelod i fyny, nid mewn ffordd o'r brig i lawr. Dyma bwrpas LEADER.

Hierarchaeth amcanion a nodwyd

Cynhyrchodd ein hymarfer ymgynghori ddadansoddiad SWOT cronnol. O hyn, cafodd y gwendidau a'r bygythiadau eu rhesymoli i ANGHENION, tra y cyfunwyd cryfderau a chyfleoedd fel CYFLEOEDD. Yna, cafodd y rhain eu hallwthio i gyfres o Amcanion Strategol.

Dengys y diagram isod ganlyniadau'r ymgynghoriad o ran blaenoriaethu pum prif amcan y CLLD .

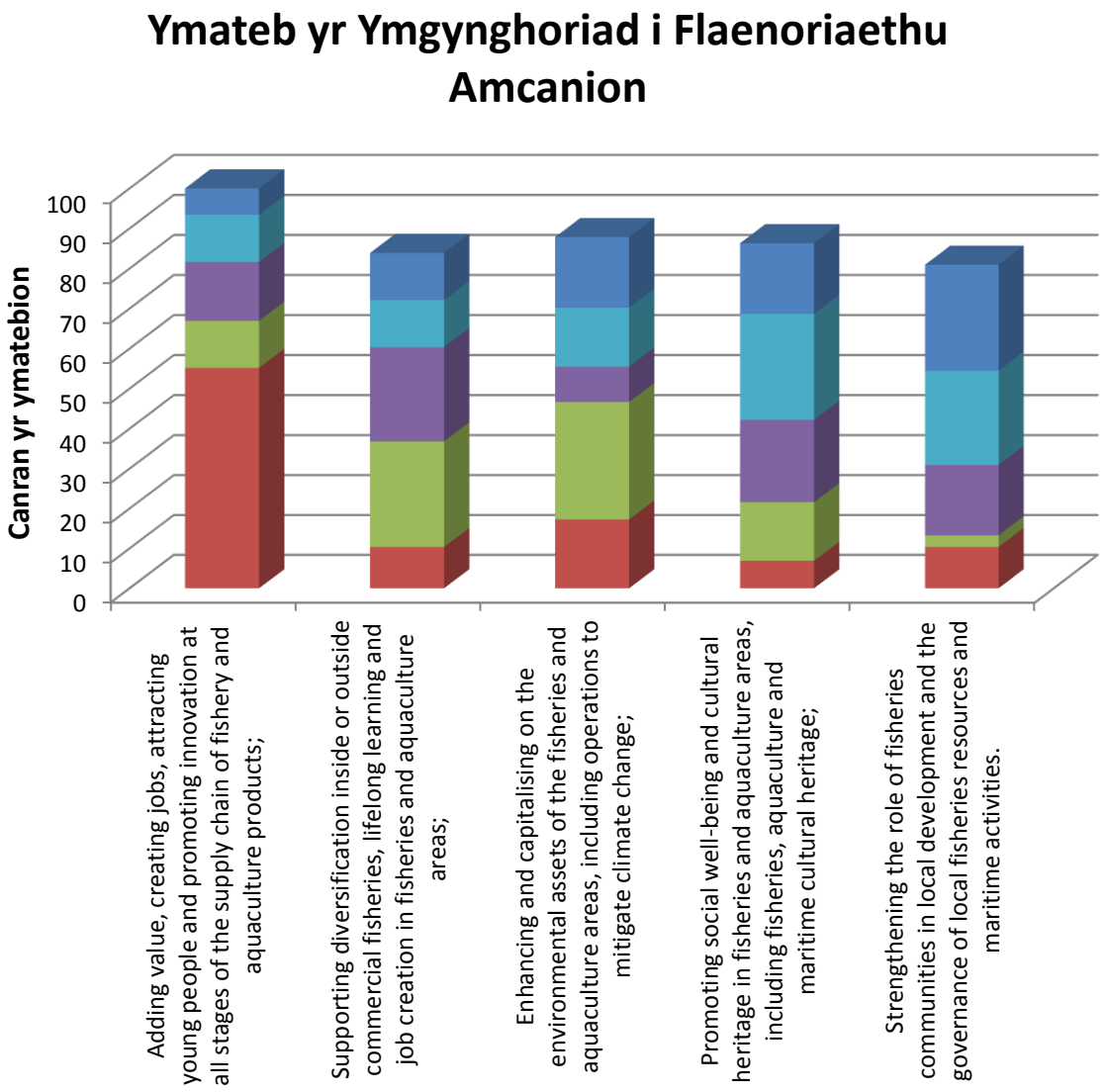

O dan y prif amcanion hyn, cynhyrchwyd **Amcanion Penodol**, yn ymwneud yn uniongyrchol ag **Anghenion a Chyfleoedd a nodwyd yn yr ymgynghoriad** a'r **ymarfer SWOT**. Manylir ar drawsnewid yr amcanion canlynol yn gamau gweithredu yn y tabl rhesymeg ymyrraeth, sydd hefyd yn cynnwys gwybodaeth am amserlen cyflenwi, personél a chyfranogwyr. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r trosiad hwn.

EMFF Objective	NWFLAG Specific Objective	Need/Opportunity	Specific
Adding value, creating jobs, attracting young people and promoting innovation at all stages of the supply chains of fishery and aquaculture products	SO1	NEED Lack of supply chain processing capacity in Seafood	Increase the opportunities for start-up entrepreneurship and added value to local supply and processing dynamics in the food sector
	SO2	OPPORTUNITY Food identity and Seafood as an elevator of economic development retains a strong opportunity set in North Wales. Converting a green clean coast into speciality and high value food products with a widely known environmental USP	Drive up the Seafood and Shellfish agenda in North Wales, linking particularly to adding value to primary produce and speciality Seafood's
	SO3	To provide young people from the Coastal Communities of North Wales with opportunities for career development in the coastal economy.	Provide employment opportunities for young people in their home county and retention of our young people to the area
	SO4	NEED Raise the aspirations of disaffected young people from coastal communities helping them into worthwhile activity within the fisheries and Aquiculture sectors	Provide an opportunity for young people to have access to facilitates and training for their chosen sector within fisheries, processing, retail, hospitality or fisheries related services
	SO5	NEED To expand and extend the narrow market reach of local businesses, and their capacity to compete at higher value levels and markets.	Co-ordinate local Seafood businesses consortiums to access assistance and engage more successfully with formal procurement procedures
	SO6	NEED To achieve a sustainable and consistent local supply within environmental sensitivity	Facilitating research and innovation to support identified sectors of the supply chain with a view to improved sustainability and consistency
Supporting diversification inside or outside commercial fisheries, lifelong learning and job creation in fisheries and	SO7	NEED To support diversification within the fisheries sector in order to achieve a more sustainable coastal community	Increase the opportunities for start-up entrepreneurship including added value to local supply and processing dynamics in the food sector.
	SO8	OPPORTUNITY To encourage blue growth in North Wales through improved links to offshore/inshore developments	Develop more employment and business opportunities for local people through the renewable energy
Enhancing and capitalising on the environmental asets of the fisheries and aquaculture areas, including operations to mitigate climate change	SO9	OPPORTUNITY To input into the understanding of our region fish stock in order to achieve a sustainable and consistent local supply within environmental sensitivity	Facilitating research and innovation to support identified sectors of the supply chain with a view to improved sustainability and consistency
	SO10	NEED To capitalise, further develop and promote the strong Green coastal environment of North Wales	To identify opportunities to promote the clean green coast of North Wales through facilitation of sustainable environmental practices
Promoting social well-being and cultural heritage in fisheries and aquaculture areas, including fisheries and maritime cultural heritage	SO11	NEED Addition of economic value to the North Wales Coastal Path and similar national iconic heritage sites and its connected coastal settlements. The need to extend the value and economic benefit of the North Wales coast	Secure further local economic value for local operators from the North Wales Coastal Path and National Iconic sites
	SO12	OPPORTUNITY To continue the promotion of the maritime culture and cultural Heritage of North Wales to future generations	To secure the continued coastal community support and connection to the fisheries sector
	SO13	To ensure maritime and the coastal cultural heritage is preserved or developed for future generations along the North Wales Coast	To ensure the preservation of the culturally significant small ports and its economic value to the coastal community
Strengthening the role of fisheries communities in local development and the governance of local fisheries resources and maritime activities	SO14	To enable the fishing and Aquaculture sector to play a stronger role in local resource management and maritime activities	To provide advice, support and facilities to Local communities
	SO15	NEED To strengthen the role and integration of the coastal community in their area	To provide support and facilitate 'local' awareness projects within coastal communities

Sut mae gweithgarwch cynharach wedi dylanwadu ar y strategaeth

Mae gweithgarwch blaenorol Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd Gwynedd a Môn a'i werthusiad annibynnol wedi dylanwadu ar SDLl Gogledd Cymru wrth iddo nodi ardaloedd sy'n darparu cyfleoedd pellach ac wedi creu 'llinell sylfaen' o ran yr hyn y gellid ei gyflawni mewn cyfnod byr o amser.

Bydd asedau fel astudiaethau ardal yn cael eu defnyddio i nodi cymunedau diddordeb pellach a syniadau prosiect posibl. Er enghraifft, gallai ymchwil desg i fodelau dyframaethu ar raddfa fach posibl gael ei wella ymhellach gyda phrofi dros gyfnod digonol. Yn ogystal, tynnodd yr Astudiaeth Twf Glas - Ynni Adnewyddadwy ar y Môr sylw at waith pellach y gellid ei wneud, o fewn arallgyfeirio, yn y sector pysgota.

Nododd y gwerthusiad hefyd fod angen i'r strategaeth fod yn ddogfen fwy byw gyda chyfnodau hirach i ddatblygu'r gwaith o drosi'r strategaeth yn brosiectau a ddymunir. Awgrymwyd grwpiau technegol ar gyfer mwy o gyfranogiad/ cyfathrebu drwy gydol y broses o ddewis a datblygu'r prosiect.

Sut mae profiad o CLLD a weithredwyd yn flaenorol wedi dylanwadu ar y dull gweithredu

Mae'r broses CLLD neu LEADER angen gwaith caled parhaus i adeiladu ar gysylltedd ei chymuned leol. Dechreuwyd y cysylltedd hwn gyda FLAG Gwynedd a Môn a chaiff ei adeiladu ymhellach dros y rhaglen nesaf.

Mae LEADER angen staff ymroddedig ac mae angen gweithio y tu allan i oriau. Mae'n rhaglen gyfranogol, ar ei mwyaf effeithiol wrth ganfod a harneisio pobl yn yr economi sy'n gweld budd cydweithredu a rhannu gwybodaeth.

Nododd y rhaglen FLAG flaenorol yr angen i barhau i feithrin manteision cydweithredu a bydd yn cynyddu ei phwyslais ar rannu gwybodaeth trwy fod â chynllun cyfathrebu clir (Mewnol ac Allanol).

O brofiad blaenorol CLLD o fewn rhaglen LEADER y Cynllun Datblygu Gwledig a Rhaglen Echel 4 yr EFF, mae'n hanfodol bod y FLAG newydd hwn, sy'n cwmpasu ardal ehangach, yn canolbwyntio i ddechrau ar gasglu data sylfaenol ac animeiddio yn yr ardaloedd mwy newydd. Bydd hefyd yn defnyddio cyfnod cychwynnol i ymgorffori ei aelodau newydd, eu gwybodaeth leol/ sector a'u datblygiad o'r rhaglen animeiddio.

Mentrau cyfathrebu a chyhoeddusrwydd

(Gweler 3.5)

3.2 Rhwydweithio

Rhwydweithio â Rhanddeiliaid a Phartïon â Diddordeb

Bydd rhwydweithio yn elfen bwysig o FLAG Gogledd Cymru a cheir dull rhagweithiol o nodi cyfleoedd i ddysgu, rhannu profiad a chydweithio. Cydnabyddir yn eang bod rhwydweithio yn elfen allweddol o arloesi a lle bynnag y bo modd, bydd y FLAG yn dod â phobl at ei gilydd ac yn annog rhyngweithio. Yn benodol, bydd yr ardal newydd y bydd y FLAG yn gweithredu ynddi nawr angen ymdrech fwy penodol yn y cyfnod cychwynnol. Mae rhwydweithio yn yr ardal newydd eisoes wedi cychwyn h.y. Conwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint gyda'r GGLlau, Cymdeithasau Pysgota a Chynghorau Sir. Bydd y gwaith yn canolbwyntio'n benodol ar gysylltu â'r CICs yn yr ardal a sefydlu cyswllt cyfathrebu â'r actorion economaidd lleol.

Amlinella'r tabl isod y dull arfaethedig o rwydweithio. Pennir yr amserlen ar gyfer y gweithgareddau hyn gydag aelodau FLAG ond bydd yn cael ei chrynhoi'n fwy felly yn y 6 mis cyntaf yn yr ardaloedd newydd.

Math o Gam Gweithredu	Partneriaid	Gweithgaredd
Cyfnewid profiad, trosglwyddo ymarfer, gweithredu cyffredin	**Sefydliadau Pysgodfeydd Lleol a Rhanbarthol/ CIC Arfordirol**	Bydd FLAG Gogledd Cymru yn mynd ati i rwydweithio â Sefydliadau a Grwpiau Pysgodfeydd sefydledig ar draws yr arfordir gan gynnwys cymdeithasau preifat fel North Wales Fishermen Cooperative Ltd, Cymdeithas Pysgotwyr Llŷn, Partneriaeth Dalgylch Llanw Dyfrdwy, Grŵp Defnyddwyr Aber Conwy, RAG Pen Llŷn a'r Sarnau a RAG Afon Menai a Bae Conwy. Yn ogystal, bydd cymunedau o ddiddordeb lleol yn cael eu cyrchu a chyfathrebir yn rheolaidd â nhw, yn ogystal â chynorthwyo gyda datblygu syniadau prosiect.
Cyfnewid profiad, trosglwyddo ymarfer, gweithredu cyffredin	**Grwpiau Gweithredu Lleol Conwy, Dinbych, Sir y Fflint, Gwynedd, Ynys Môn**	Ein bwriad yw rhwydweithio gyda GGLlau RDP LEADER er mwyn darparu animeiddiad mwy helaeth. Gallai hyn fod ar ffurf presenoldeb yng nghyfarfodydd y GGLl, nid yn unig yn ystod y cyfnod animeiddio cychwynnol ond yn barhaus. Ar hyn o bryd, mae Menter Môn yn rhwydweithio'n rheolaidd â Chyrff ARWEINIOL pob un o feysydd y GGLl y bydd y FLAG yn eu

		gweithredu, a bydd hefyd yn rhwydweithio â'r FLDS ac yn datblygu/ cymeradwyo prosiectau i'r GGLlau.
Cyfnewid profiad, trosglwyddo ymarfer	**Sefydliadau Cenedlaethol FLAGs Cymru fel WFA** **FLAGs y DU a'r UE**	Dylid annog a hwyluso cyfnewid profiad a throsglwyddo ymarfer gan y pedwar FLAG yng Nghymru. Yn y gorffennol mae hyn wedi cynnwys cynadleddau/ digwyddiadau mewn ardaloedd FLAG sy'n ceisio hyrwyddo arfer da. Bydd hyn yn wir hefyd gyda sefydliadau cenedlaethol fel yr WFA a Seafish, lle gallai gweithredu cyffredin fod yn bosibl hefyd.

Animeiddio

Mae'r FLDS yn diffinio'r ardaloedd/ cymunedau lle bydd y FLAG yn ceisio animeiddio gyda'r nod o ymdrin â her neu gyfle penodol. Rôl y Swyddog Prosiect fydd ymgysylltu ag unigolion a grwpiau er mwyn datblygu syniadau. Bydd hyn yn hollbwysig o fewn y cyfnod cychwynnol ac i animeiddio'n benodol yn yr ardal newydd y mae'r FLAG yn ei chynnwys.

Bydd hon yn broses yn hytrach nag un cyfarfod a bydd yn gofyn i'r swyddog prosiect ymgysylltu'n eang. Pan fydd y broses animeiddio yn arwain at syniadau prosiect bydd y swyddog yn gweithio gyda'r gymuned (daearyddol neu ddiddordeb) i'w datblygu ymhellach.

Defnyddir sawl dull i animeiddio a chynhyrchu prosiectau gyda phwyslais ar ragweithioldeb drwyddi draw. Mae'n bwysig pwysleisio y bydd y rhain yn cael eu defnyddio mewn gwahanol raddau yn ôl lefel y llwyddiant .

Gweithgaredd Cynhyrchu Prosiectau

1. **Targedu sectorau**. Bydd gan lawer o unigolion a grwpiau syniadau parod ynghylch y cymorth sydd ar gael ynghylch a bydd ganddynt syniadau prosiect. Ein blaenoriaeth fydd eu haddysgu ynglŷn â methodoleg Leader a darparu trosolwg o'r FLDS. Prif nod y broses ymgysylltu gychwynnol fydd codi ymwybyddiaeth a dechrau deialog, a fydd yn ei dro yn arwain at syniadau prosiect.

2. **Targedu a sefydlu cymunedau o ddiddordeb :** Gall heriau neu gyfleoedd fel y nodwyd yn yr FLDS ofyn am ymateb gan "gymuned o ddiddordeb arfordirol" nad yw'n bodoli ar hyn o bryd fel grŵp. Er enghraifft, ymdrin â newydd-ddyfodiaid i'r diwydiant pysgota. Rôl y FLAG fydd adnabod y cymunedau o ddiddordeb a cheisio eu dwyn ynghyd er mwyn adnabod atebion newydd.

3. **Galwad Agored/ Her Cymuned** : Bydd y dull galwad agored yn fanwl iawn. Fodd bynnag, efallai na fydd yr atebion ar gael drwy'r dulliau a nodwyd yn flaenorol. Felly cynigir bod y FLAG yn creu cyfres o "heriau cymunedol" a ddosberthir yn eang trwy amrywiol sianelau (gan gynnwys cyfryngau cymdeithasol, YouTube, y wasg).

4. **Drws Agored**: Rhaid bod cyfle bob amser i grwpiau ac unigolion gymryd rhan yn y broses a chynnig syniadau. Fodd bynnag, byddwn yn ymdrechu i sicrhau bod ganddynt fynediad at

gymaint o wybodaethâ phosibl mewn amrywiaeth o fformatau e.e. fideos byr, infograffeg, presenoldeb cyfryngau cymdeithasol a deunydd printiedig.

5. **Rhwydweithio cyffredinol ac atgyfeiriadau**: Mae Menter Môn mewn sefyllfa gref o ran cyflenwi nifer o brosiectau a chontractau eraill yng Ngogledd Cymru. Mae hyn yn rhoi cyfle i gyfeirio syniadau/ cynigion i'r rhaglen Leader Pysgodfeydd.

6. **Prosiect FLAG**: Gall y FLAG ddewis datblygu a chyflwyno ei brosiectau ei hun i'w cyflenwi. Byddai angen i hyn fynd drwy'r un craffu â phob cais arall a byddai dal angen cynnwys cymuned o ddiddordeb, er mai'r FLAG fyddai'r corff cyflenwi arweiniol.

Mae 3 o amgylchiadau lle gall hyn ddigwydd:

a. Mae'r FLAG yn penderfynu cefnogi gweithgaredd "arian sefydlu" ar raddfa fach a fyddai'n creu diddordeb ac yn annog ymgysylltiad o fewn sector penodol er enghraifft diwrnod gyrfaoedd arfordirol mewn nifer o ysgolion uwchradd i gael mewnwelediad i ofynion hyfforddi perthnasol.

b. Mae'r FLAG yn nodi bod sawl prosiect efallai angen seilwaith cyffredin ar i'w galluogi i symud ymlaen. Gallai enghraifft fod yn rhwydwaith ymchwil sy'n nodi cyfleoedd i'r sector pysgota ganolbwyntio sgiliau ac adnoddau ar arallgyfeirio i ymchwil arfordirol ac ar y glannau. Gall y FLAG, felly, gyflenwi'r elfen gyffredin i alluogi'r grwpiau i ddatblygu eu gweithgareddau eu hunain.

c. Mae'r FLAG yn nodi bod diffyg syniadau prosiect ar gael yn erbyn blaenoriaethau'r FLDS ac felly mae'n datblygu ei gynigion prosiect ei hun. Fel y nodwyd yn flaenorol, bydd dal angen i'r rhain gwrdd â'r meini prawf, a bydd ymwneud eang y tu hwnt i'r FLAG yn bwysig.

3.3 Disgrifiad o Nodweddion Arloesol

PROSES A PHRAWFESUR ARLOESEDD

Mae Strategaeth Datblygu Lleol Gwynedd yn cydnabod bod angen newid pwyslais fel bod cymunedau ymarferwyr yng Ngwynedd yn cael cyfle gwirioneddol i lywio arloesedd yn eu gwahanol sectorau. Bydd FLDS Gogledd Cymru yn sicrhau arloesedd drwy'r dulliau canlynol:

- **Mae'r BROSES CLLD/ LEADER yn cael ei gweithredu'n llawn ac yn ystyrlon i safon uchel o ran ansawdd** – ceir sicrwydd o hyn trwy gymhwyso methodoleg LEADER yn gyson gan staff profiadol sy'n gosod heriau, tywys llwybrau a sicrhau targedau y gellir eu cyflenwi

- **Mae'r FLAG yn gynrychiolwyr gwybodus a gweithredol o ddiddordeb cymunedol-economaidd ac arfordirol cymunedol** yn y rhanbarth. Mae'n hanfodol bod aelodau FLAG yn ddeallus, yn empathetig, yn nonpartisan ac â phersbectif galluog ar bwrpas ac Amcanion Penodol yr FLDS

- **Caiff camau gweithredu eu dyfeisio i ymateb i'r Amcanion Penodol ym mhob un o bum amcan CLLD yr EMFF**. Y camau gweithredu yw dulliau NEWYDD a/neu ymgymeriadau NEWYDD sy'n ymdrin â heriau economaidd-gymdeithasol anodd neu greu llwybrau i harneisio cyfleoedd economaidd-gymdeithasol y cytunwyd arnynt. Mae camau gweithredu yn gyflenadwy o fewn amserlen yr FLDS, er mwyn prawfesur eu hansawdd arloesol, yn cael eu rheoli'n effeithiol fel eu bod yn cynhyrchu allbynnau a barn wybodus ar gynaliadwyedd a hyfywedd, bod ganddynt lwybrau dilyniant i'w cyflenwi a'u lledaenu'n briodol.

- **Caiff camau gweithredu eu dyfeisio i ymateb i'r Amcanion Penodol**. Y camau gweithredu yw dulliau NEWYDD a/neu ymgymeriadau NEWYDD sy'n ymdrin â heriau economaidd-gymdeithasol anodd neu greu llwybrau i harneisio cyfleoedd economaidd-gymdeithasol y cytunwyd arnynt. Mae camau gweithredu yn gyflenadwy o fewn amserlen yr FLDS, er mwyn prawfesur eu hansawdd arloesol, yn cael eu rheoli'n effeithiol fel eu bod yn cynhyrchu allbynnau a barn wybodus ar gynaliadwyedd a hyfywedd, bod ganddynt lwybrau dilyniant i'w cyflenwi a'u lledaenu'n briodol.

CYNNWYS ARLOESEDD

Theme by objective, innovative elements are highlighted as follows: -

Ychwanegu gwerth, creu swyddi, denu pobl ifanc a hyrwyddo arloesedd ar bob cam o gadwyni cyflenwi cynhyrchion pysgodfeydd a dyframaethu.

- Bydd ymdrech bendant i geisio ffordd y gellir cyflenwi prosesu gwerth ychwanegol Bwyd Môr a Physgod Cregyn (mwyaf swmpus ond wedi'u tanecsbloetio'n lleol) a bydd yn cynnwys **prosiectau peilot** i brofi hyfywedd **a** galw.
- Ei **ddefnydd o'r adnoddau presennol** fel y Grwpiau Bwyd Lleol (ymarferwyr) i yrru'r sector yn ei flaen a chomisiynu cynhyrchion newydd o fentrau newydd, yn gynaliadwy gyda mewnbwn y sector pysgota.
- Herio eiriolwyr busnes i greu **cynhyrchion neu wasanaethau newydd** sy'n cynrychioli a gwerthu trefi a phentrefi arfordirol y rhanbarthau, fel codwyr gwerthadwy
- Dod â **gwahanol actorion a sectorau at ei gilydd** fel pobl ifanc galluog a chyflogwyr ledled y sector pysgodfeydd a dyframaethu gyda'i gilydd trwy interniaethau i atal llif uchel o gyflawnwyr uchel allan o'r ardal arfordirol.
- Ailgysylltu pobl ifanc sydd wedi'u dadrithio â'r pysgodfeydd a'r sectorau cysylltiedig â phrofiad a chefnogaeth ymarferol.
- Dod â grwpiau hunangyflogedig at ei gilydd i weithio gyda'i gilydd ar gyfer cyfleoedd tendro, gan eu helpu i gynyddu i gystadlu a **hybu cydweithredu**.
- Cydosod ymarferwyr o fewn y sector i ddod yn beiriannau ar gyfer arloesi gwerth ychwanegol
- Cymryd **cynhyrchion ymchwil gan amrywiaeth o sefydliadau** fel Prifysgolion, Canolfannau Bwyd, sefydliadau Cymorth Sector ayb, a threialu eu potensial yn y farchnad

Cefnogi arallgyfeirio o fewn neu y tu allan i bysgodfeydd masnachol, dysgu gydol oes a chreu swyddi mewn ardaloedd pysgodfeydd a dyframaethu.

- Chwilio am gyfeiriadau newydd ar gyfer arallgyfeirio ar y tir, yn enwedig mewn cysylltiad â physgodfeydd Mwy Gwyrdd a gweithgaredd twf glas
- Ailgysylltu pobl ifanc sydd wedi'u dadrithio â'r pysgodfeydd a'r sectorau cysylltiedig â phrofiad a chefnogaeth ymarferol.

- Trwy ymchwil ymarferwyr ac arbenigol, creu cyflogaeth trwy ddatblygu Dyframaethu a physgodfeydd cynaliadwy lleol
- gwella a manteisio ar asedau amgylcheddol yr ardaloedd pysgodfeydd a dyframaeth, gan gynnwys gweithrediadau i liniaru newid yn yr hinsawdd;
- hyrwyddo llesiant cymdeithasol a threftadaeth ddiwylliannol mewn ardaloedd pysgodfeydd a dyframaethu, gan gynnwys treftadaeth ddiwylliannol, dyframaeth a morol;
- Cryfhau rôl cymunedau pysgodfeydd mewn datblygu lleol a llywodraethu adnoddau pysgodfeydd lleol a gweithgareddau morol.

3.4 Cynllun Gweithredu yn dangos sut y cyflenwir yr amcanion

PROSES CYNLLUNIO GWEITHREDU

Fel Corff Arweiniol profiadol, mae Menter Môn yn ymwybodol o'r angen i **gadw cydbwysedd rhwng rhagnodi (grym o'r brig i lawr) a hyblygrwydd uchelgeisiol (grym o'r gwaelod i fyny)** sy'n hanfodol yn LEADER. Mae ganddo brofiad helaeth o harneisio profiad ymarferwyr tir a bodloni disgwyliadau rhanddeiliaid o fewn fframwaith Cynllun Gweithredu.O ran y Strategaeth hon ar gyfer Pysgodfeydd Gogledd Cymru, mae'r fframwaith yn cael ei gynrychioli gan golofn ganol y **Tabl Rhesymeg Ymyrraeth atodol, sydd hefyd yn nodi'r Cynllun Gweithredu.**

Mae'r darnau canlynol yn esbonio'r mathau o waith a wneir, a chan bwy.

MATHAU O WEITHREDU

Grwpiau Animeiddio, Ymgysylltu, Arloesi

Ar gyfer pob thema bydd animeiddio'r actorion o fewn sectorau perthnasol yn flaenoriaeth bwysig. Bydd y gwaith hwn yn cael ei wneud gan y rheolwr prosiect a'r Swyddog Prosiect.

O fewn pob nod, mae **methodoleg RAGWEITHIOL yn hanfodol h.y. mynd â'r her arloesi** i gymunedau o ddiddordeb. Bydd cyfran, nad yw'n hysbys hyd yn hyn, o'r camau a gymerwyd yn **ATEGOL, lle daw'r arloesedd i'r FLAG**.

Bydd y gwaith rhagweithiol yn gofyn am greu cymunedau diddordeb gwybodus sy'n cynrychioli yn eang pob agenda o fewn sector.

O fewn pob nod, daw'r Cymunedau o Ddiddordeb hyn yn gyfrwng arloesi sy'n cwrdd â'r her ar gyfer newid trwy ddyfeisio dulliau newydd y gall LEADER eu profi, eu gweithredu neu ddod o hyd i ddilyniant ar eu cyfer.

Fel enghraifft, bydd y chwe Amcan Penodol yn amcan 1 yr EMFF, fel y nodir yn y Tabl Rhesymeg, angen sefydlu'r C of Is canlynol, neu Grwpiau Gyrru Arlosedd: -

SO1 Grŵp Prosesu Pysgodfeydd a Dyframaethu
SO2 Grŵp Cynnyrch Bwyd Môr a Physgod Cregyn newydd
SO3/ 4 Grŵp Hyfforddi ac Ail-Sgilio
SO5 Grŵp Cyfanwerthu Bwyd Môr a Physgod Cregyn
SO6 Grŵp Ymchwil Pysgodfeydd a Dyframaethu

Bydd trefniant tebyg yn digwydd i'r amcanion arbennig eraill. Rhestrir y cymunedau rhanddeiliaid y caiff y Grwpiau Arloesi eu tynnu ohonynt yn y Tabl Rhesymeg Ymyrraeth ar gyfer pob thema, ond

nid yw'r rhain yn gynhwysfawr. Bydd grwpiau arloesi yn croesawu cyfranwyr sy’n bositif ond yn anhysbys hyd yma.

Mae'r tabl canlynol yn nodi'r Amcanion Penodol a'u potensial arloesi cyfatebol.

EMFF Objective	NWFLAG Specific Objective	Specific Objective	Innovation Potential
Adding value, creating jobs, attracting young people and promoting innovation at all stages of the supply chains of fishery and aquaculture products	SO1	Increase the opportunities for start-up entrepreneurship and added value to local supply and processing dynamics in the food sector	Innovations within the mechanical process, workin arrangements and logisitics - new process and ways of things
	SO2	Drive up the Seafood and Shellfish agenda in North Wales, linking particularly to adding value to primary produce and speciality Seafood's	Innovations in new product design, collaborations a sustainability of supply - mobilises the existing commu look for new products, building collaboration between actors
	SO3	Provide employment opportunities for young people in their home county and retention of our young people to the area	Innovations in the scheme design to capture the aspir young people and their input into the fisheries and aquaculture sector
	SO4	Provide an opportunity for young people to have access to facilitates and training for their chosen sector within fisheries, processing, retail, hospitality or fisheries related services	Innovations in a delivery model that inspires disaffec young people to enter the supply chain at any level potentiallyn a platform for social intervention ie exper days as part of Careers advice
	SO5	Co-ordinate local Seafood businesses consortiums to access assistance and engage more successfully with formal procurement procedures	Innovations in a delivery model and cooperating secto deliver an effective, reliable supply of local Seafood a Shellfish - social enterprise model maybe advocated bu minimum to promote the need
	SO6	Facilitating research and innovation to support identified sectors of the supply chain with a view to improved sustainability and consistency	Innovation in piloting projects based on suggestions fro research group that specifically have an innovative ren Innovative and novel ways to assess the status of comm fish and shellfish stocks and determination of their lev exploitation
Supporting diversification inside or outside commercial fisheries, lifelong learning and job creation in fisheries and Aquaculture areas	SO7	Increase the opportunities for start-up entrepreneurship including added value to local supply and processing dynamics in the food sector.	Innovative diversification activities will be sourced fro study to identify diversification opportunities that a economic and environmental sustainable
	SO8	Develop more employment and business opportunities for local people through the renewable energy	Innovative diversification into the Blue Growth econo especially advocation of a central resource control mo may become a larger scale flagship
Enhancing and capitalising on the environmental asets of the fisheries and aquaculture areas, including operations to mitigate climate change	SO9	Facilitating research and innovation to support identified sectors of the supply chain with a view to improved sustainability and consistency	Innovative and novel ways to assess the status of comm fish and shellfish stocks and determination of their lev exploitation - development of new products/proces
	SO10	To identify opportunities to promote the clean green coast of North Wales through facilitation of sustainable environmental practices	Innovative promotion campaigns to highlight the low ca footprint of local Seafood - highlighting new ways t emphasis the buy local/support locals campaign in provenance
Promoting social well-being and cultural heritage in fisheries and aquaculture areas, including fisheries and maritime cultural heritage	SO11	Secure further local economic value for local operators from the North Wales Coastal Path and National Iconic sites	Innovative events diarised for walkers to experienc fishermen at work (on shore activities) - bringing diffe sectors and actors together to look at opportunitie differently
	SO12	To secure the continued coastal community support and connection to the fisheries sector	Innovative engagement through workshops and experinc primary schools - delivering an engaging innovativ educational project that may become a larger flagsh sponsored by the private sector
	SO13	To ensure the preservation of the culturally significant small ports and its economic value to the coastal community	Innovative promotion and funding ideas to assist th community with their infrastructure/development for s cultural ports
Strengthening the role of fisheries communities in local development and the governance of local fisheries resources and maritime activities	SO14	To provide advice, support and facilities to Local communities	Innovative local management measure and innovative to incentivise voluntary codes of practice - focusing different ways to promote campaigns
	SO15	To provide support and facilitate 'local' awareness projects within coastal communities	Innovative ways to engage Locals to Local - multiplier e expected from initial actions

Ymyriadau a chyfrifoldebau
Disgrifir ystod o ymyriadau dangosol yn y Tabl Rhesymeg Ymyrraeth. Cyfrifoldeb y swyddog prosiect fydd cyflenwi'r gwaith hwn o ddydd i ddydd dan arweiniad is-grwpiau'r Rheolwr Prosiect/ FLSG. Byddant yn gweithio'n agos gyda'r Grwpiau Arloesi i fwrw ymlaen â'r datblygiadau newydd hyd at gwblhau a thu hwnt i ddilyniant pellach lle bo hynny'n berthnasol ac yn briodol.
Gellir crynhoi'r mathau o ymgymeriadau a fydd yn enwi'r camau a gynhwysir yn y Tabl Rhesymeg Ymyrraeth o dan y penawdau canlynol.
Ymchwil a Chyfiawnhad dros Gwrs Gweithredu
Ymchwil cymunedol a desg, cynhyrchu astudiaethau dichonoldeb, cynhyrchu modelau busnes i gefnogi gwneud penderfyniadau ar weithredu. Lle bynnag y bo'n bosibl, bydd staff Menter Môn yn ymgymryd â'r gwaith hwn eu hunain mewn cydweithrediad ag aelodau'r grŵp arloesi perthnasol. Efallai y bydd achlysuron e.e. yn Amcan 1 lle mae ymchwil yn cael ei wneud i'r sector prosesu, lle gellir defnyddio gwybodaeth pysgodfeydd lleol i ganolbwyntio ar sut i gasglu'r data a phryd. Lle mae'r ardal waith yn arbenigol, neu lle mae angen cymorth ychwanegol, caiff gwaith ei gaffael trwy dendr agored yn unol â'r rheoliadau.

Gweithredu Ymrwymiadau
Pan gytunwyd ar gamau gweithredu ymyrraeth, bydd y Swyddog Prosiect yn gyfrifol am oruchwylio'r gwaith, eto gyda chymorth priodol gan randdeiliaid y grŵp arloesi .

Pwy fydd yn ei wneud a Sut y caiff ei wneud ?
Bydd gweithrediadau nad oes angen cerbyd arbenigol arnynt yn cael eu cyflenwi gan staff Menter Môn ar ran y FLAG a'r Grŵp Arloesi e.e. sefydlu Clwb Entrepreneuriaeth ar gyfer pobl ifanc o fewn SO3/ 4.
Pan fydd ymgymeriadau angen cerbyd penodol i'w cyflenwi, dilynir proses gomisiynu/ caffael e.e. yn Amcan 1 yr EMFF yn SO6 lle mae ymchwil wedi cynhyrchu model diffiniol ac yn gofyn am brototeip sy'n costio mwy na £5,000, cynhyrchir briff comisiynu (yn debyg i friff tendr caffael) y gall busnesau presennol yn y rhanbarth sydd â sgiliau priodol gystadlu amdano.
Felly, mae gan gomisiynu yr un ystyr â chaffael heblaw ei fod yn berthnasol i wireddu cynnyrch neu broses newydd, megis adeiladu ap.
Bydd rhai gweithrediadau yn ei gwneud yn ofynnol darparu cymorth anuniongyrchol i fusnesau e.e. efallai y bydd angen cynhyrchu cyfryngau gwybodaeth, naill ai’n ddigidol neu mewn print, i gynyddu'r defnydd o'r pecyn ymdeimlad o le ymhlith gweithredwyr twristiaeth yn rhanbarth FLAG. Mewn achosion o'r fath, bydd y corff arweiniol yn caffael y deunyddiau ac yn caniatáu i'r busnesau eu defnyddio fel gweithgareddau peilot.

Diweddglo
Mae'r pwyslais pennaf yn y rhaglen CLLD/ LEADER hon ar wariant refeniw sy'n dod â'i heriau ei hun o ran cadw ffocws a dilyn llwybr hanfodol i lwyddiant. Rôl y Corff Gweinyddol yw sicrhau hyn, o dan fonitro, llywio a dilysu'r FLAG.

3.5 Mentrau cyfathrebu a chyhoeddusrwydd

Cynllun Cyfathrebu

Dylai LEADER ddarparu labordy i dreialu dulliau newydd ac felly mae'n hanfodol rhannu canlyniadau ar lefel leol, rhanbarthol ac Ewropeaidd. Felly mae'n bwysig integreiddio cynllun cyfathrebu effeithiol ym mhob elfen o'r prosiect; o'r cyfnod ymgynghori cychwynnol hyd at ei gwblhau yn 2021.

Mae'r tri cham i'r cynllun cyfathrebu fel a ganlyn:

Cam
Codi ymwybyddiaeth
Ymgysylltiad parhaus
Gwerthuso ac adborth

Er budd y cynllun cyfathrebu rydym hefyd wedi nodi dau fath o gynulleidfa sef :

Math o Gynulleidfa
Cyffredinol
Partïon â diddordeb

Mae'r tabl canlynol yn amlinellu sut rydym yn bwriadu cyfathrebu â'r gwahanol fathau o gynulleidfaoedd yn ystod pob cyfnod o gyflenwi rhaglen.

Cam	**Cynulleidfa Gyffredinol**	**Partïon â Diddordeb**
Codi Ymwybyddiaeth	Hysbysu cynifer o unigolion a grwpiau o LEADER a'i egwyddorion. Bydd y neges yn syml, gan sicrhau bod buddiolwyr posibl yn ystyried ei bod yn berthnasol. Defnyddir enghreifftiau o arfer da i gefnogi negeseuon allweddol. Dulliau fel a ganlyn: • Mae **ymgynghoriad SDLl** yn gam cyntaf pwysig wrth ymgysylltu â grwpiau ac unigolion. Mae cyfarfodydd a gweithdai grŵp yn rhoi cyfle i hyrwyddo LEADER a recriwtio cyfranogwyr ar gyfer cymunedau arloesi. • Bydd **Sioe Deithiol FLAG Gogledd Cymru** (trefi a phentrefi) ar gyfer dechrau 2017 yn rhagweithiol. Mae'r FLDS cymeradwy yn darparu trafodaeth well. Mae'r broses yn gofyn am 2/3 mis o ymgysylltiad cymunedol dwys.	Mae gan rai unigolion, grwpiau a sefydliadau ddiddordeb mewn amcanion penodol. Mae cyfle i deilwra'r dull cychwynnol i sicrhau bod gwybodaeth yn berthnasol. Mae'r dulliau a ddefnyddir yn cynnwys y canlynol: • **Yr ymarfer ymgynghoriad SDLl** i fod yn gyfle i drafod y rhaglen yn gyffredinol, ond hefyd yn gyfle i holi rhai nodau lle bo hynny'n berthnasol ar gyfer datblygiad pellach unwaith y bydd yr FLDS wedi'i gymeradwyo • **Sioe Deithiol FLAG Gogledd Cymru** (Cymunedau Diddordeb/ Arloesi) yn rhedeg ochr yn ochr â'r Sioe Deithiol mewn trefi a

	• **Cyfryngau a chyfryngau cymdeithasol** i gyfleu negeseuon allweddol ynglŷn â LEADER, wedi'u cryfhau unwaith y bydd gweithgarwch prosiect pendant. Mae profiad yn ein hysbysu bod cyfeirio at weithgarwch a phobl dan sylw yn darparu mwy o gysylltiad PR. • **Gwybodaeth gyffredinol** (e.e. taflenni) trwy rwydweithiau sefydledig a gwasanaethau cymorth e.e. Busnes Cymru a darpariaethau cyngor busnes eraill .	phentrefi. Yma mae negeseuon wedi'u teilwra i ganolbwyntio ar themâu sy'n berthnasol i gymuned o ddiddordeb.	
Ymgysylltu parhaus	Wrth ennill momentwm, mae'n bwysig bod cynnydd cyffredinol LEADER yng Ngogledd Cymru yn cael ei gylchu. Mae'r dulliau a ddefnyddir yn cynnwys: - • Mae **e-lythyr ddwywaith y flwyddyn** yn darparu trosolwg ac astudiaethau ciplun, wedi'u dosbarthu'n eang trwy e-bost a chyfryngau cymdeithasol. Gellir cynhyrchu copi print hefyd. • Mae **Cyfryngau Cymdeithasol** yn chwarae rôl gynyddol bwysig wrth ymgysylltu ar lefel gymunedol. Rydym yn gwneud defnydd llawn o'r cyfrwng hwn i gynnal proffil gweithgareddau LEADER a datblygu deialog weithredol gyda phrosiectau drwy Twitter, Facebook ayb. • Mae **gwefan FLAG** yn darparu hyb ar gyfer gwybodaeth sy'n cynnwys dolenni i'r e-gylchlythyr, cyfrifon cyfryngau cymdeithasol, yn ogystal ag unrhyw astudiaethau achos perthnasol. • Mae'r **cyfryngau cyffredinol** yn parhau i ddarparu allfa ar gyfer straeon da, ond mae'n rhaid defnyddio hyn yn ddoeth os ystyrir bod gweithgaredd yn esiampl dda. Rhennir pob datganiad i'r wasg â thîm cyfathrebu LIC.	Y gynulleidfa bwysicaf o ran LEADER yw'r partïon â diddordeb, boed yn lleol, yn rhanbarthol neu'n Ewropeaidd. Mae arnynt angen gwybodaeth am y prosiect, y canlyniadau a'r potensial o allu atgynhyrchu. Mae darparu gwybodaeth derfynol yn ddefnyddiol, ond mynd â nhw ar y daith ddatblygu sydd fwyaf gwerthfawr. Mae'r dulliau a ddefnyddir yn cynnwys: • Trefnir **ymweliadau â phrosiectau** lle bynnag y bo hynny'n ymarferol ac yn ddefnyddiol i alluogi partïon â diddordeb i ddysgu am brosiectau a chynnydd a wnaed rhwng camau. Mae'r rhain wedi'u cynnwys yn y cynlluniau prosiect a'u trefnu ar y cyd â swyddogion y prosiect. • Caiff **cyfweliadau fideo diweddaru prosiectau** eu cofnodi ar gyfnodau penodol gydag arweinwyr prosiect. Mae'r rhain yn fideos math “ffôn symudol” cymharol fyr sy'n ceisio dal dilyniant y prosiect o'r dechrau i'r diwedd. Mae'r canlyniad ar gael ar sianel YouTube FLAG.	

	• **Ymgysylltiad cyffredinol parhaus** naill ai mewn digwyddiadau neu yn y swyddfa yn Llangefni neu Borthmadog. Y nod yw trafod y rhaglen yn gyffredinol a nodi cyfleoedd newydd.	• Cylchir **Diweddariadau Prosiectau** ar gyfnodau a bennwyd ymlaen llaw i bartïon â diddordeb cofrestredig. Mae'r rhain yn mynd y tu draw i'r diweddariadau a ddarperir fel rhan o'r adroddiadau chwarterol ac yn cynnig gwell dealltwriaeth dechnegol.
Gwerthuso ac Adborth	Mae rhaglen FLAG yn ymgysylltu'n uniongyrchol ac yn anuniongyrchol â miloedd o unigolion dros 5 mlynedd, gan godi ymwybyddiaeth a disgwyliadau, gobeithio. Mae'n bwysig rhoi adborth ar gyflawniadau. Mae'r dulliau'n cynnwys: • **Llyfryn** yn manylu ar weithgaredd ac effaith, gan ganolbwyntio ar y newid a gyflenwyd. • **Sioe Deithiol Adborth** i gasglu'r hyn a ddysgwyd i'w gyflwyno i gymunedau ledled Gogledd Cymru • **Fideo byr yn** amlygu'r enghreifftiau gorau o Ogledd Cymru, yn debygol o fod yn fwy dymunol nag adroddiad.	Er mwyn dyblygu llwyddiant neu osgoi ailadrodd camgymeriadau, darperir gwybodaeth fanwl. Mae'n bwysig darparu adborth cywir a gonest gan ddefnyddio'r dulliau canlynol: • Bydd **gweithdai** yn rhoi cyfle i drafod llwyddiant y prosiectau. • **Trosolwg o ffilmiau** i gasglu'r "cipluniau" o ddilyniant a'u hategu â lluniau o'r prosiectau. • **Portffolios Prosiect** gyda thaflenni ffeithiau unigol. Gellir cyflwyno'r rhain mewn ffolder unigol, eu dosbarthu neu eu lawrlwytho.

Cydnabyddiaeth yr UE

Mae'r corff arweiniol yn gyfarwydd â rheolau cyhoeddusrwydd ar gyfer cronfeydd yr UE a bydd yn sicrhau bod cefnogaeth yn cael ei chydnabod yn glir ar yr holl ddeunyddiau. Byddwn yn :

a. Sefydlu gweithdrefn "cymeradwyo" lle caiff unrhyw ddeunydd neu gyhoeddiad ei wirio cyn ei gymeradwyo, wedi'i lofnodi gan y swyddog cyflenwi ac uwch animeiddiwr.
b. Mae'n ofynnol i'r holl bartneriaid fynychu gweithdy cydymffurfio yn amlinellu cyfrifoldebau o ran cyllid, gweithgarwch cymwys a chyhoeddusrwydd.

Wythnos chwifio'r FLAG

Bydd gweithgareddau i ddathlu cefnogaeth yr UE yn seiliedig ar weithgaredd prosiect. Gallai'r gweithgareddau gynnwys y canlynol :

a. Creu arddangosfa UE yn Neuadd y Dref, Llangefni, a Phorthmadog.
b. Cynnal ymgyrch cyfryngau cymdeithasol e.e. annog partneriaid i # cronfeydd yr UE i godi ymwybyddiaeth o gyllid yr UE
c. Cynnal ymgyrch mewn ysgolion i godi ymwybyddiaeth o sut mae arian yr UE yn cael ei wario'n lleol

Byddwn yn sicrhau bod y Rhaglen yn cydnabod yn glir yr EMFF a chefnogaeth Llywodraeth Cymru a byddwn yn cadw at y canllawiau cyhoeddusrwydd a'r cyfarwyddebau yn ôl y gofyn, gan gynnwys cyfranogiad llawn â gwybodaeth y prosiect fel sy'n ofynnol gan Lywodraeth Cymru a FARNET.

ADRAN 4 – RHEOLI PROSIECT

4.1 Rheolaeth a Gweinyddiaeth

Dylai'r Adran hon gynnwys y canlynol fel lleiafswm:

- Tystiolaeth o ymdrech i gydweithio ag ardaloedd FLAG eraill i gynhyrchu'r strwythur rheoli a gweinyddol mwyaf cost effeithiol ar gyfer yr ardal
- Disgrifiad o'r trefniadau llywodraethu a strwythur drafft, trefniadau rheoli, monitro a gwerthuso, gan ddangos gallu'r FLAG i weithredu'r strategaeth
- Manylion nifer y staff y rhagwelir a fydd yn rhedeg ac yn animeiddio'r SDLl a strwythur y swyddogaethau animeiddio/ costau rhedeg
- Tystiolaeth o gynlluniau sgiliau a hyfforddiant ar gyfer staff y Corff Gweinyddol
- Manylion y trefniadau ar gyfer nodi a rheoli risgiau

Tystiolaeth o ymdrech i gydweithio ag ardaloedd FLAG eraill i gynhyrchu'r strwythur rheoli a gweinyddol mwyaf cost effeithiol ar gyfer yr ardal

Bydd FLAG Gogledd Cymru yn gwneud pob ymdrech i gydweithio ag ardaloedd FLAG eraill ond bydd hefyd yn cydweithio â rhaglenni eraill a ariennir gan Lywodraeth Cymru ac Ewrop i leihau costau gweinyddol lle bynnag y bo modd. Bydd FLAG Gogledd Cymru yn elwa ar y systemau a'r prosesau sefydledig a ddatblygwyd ar gyfer rhaglen LEADER y Cynllun Datblygu Gwledig gan y Corff Gweinyddol. Bydd hyn yn cyflenwi'r canlynol:

- Cefnogaeth staff trwy’r rhwydwaith RDP presennol
- GGLl y Cynllun Datblygu Gwledig yn cysylltu'n rheolaidd â'r prosiect sy'n cael ei ddatblygu i sicrhau arbedion mewn animeiddio a chyflenwi trwy gydlynu digwyddiadau ayb mewn ardaloedd arfordirol sy'n gorgyffwrdd.
- Cydweithrediad posibl gyda FLAGS eraill yng Nghymru ar brosiectau blaenllaw ar raddfa fwy (bydd rhai elfennau o synergedd yn y Strategaeth Datblygu Lleol).
- Synergedd rheolaeth gyda GGLl Ynys Môn a Gwynedd a chysylltiad cryf â'r Corff Arweiniol yn Sir Ddinbych a Sir y Fflint (Cadwyn Clwyd) sydd wedi gweithio mewn partneriaeth eisoes â (Rhaglen Datblygu Tiroedd Comin) a GGLl Conwy.

Yn ogystal, mae gan Menter Môn, sef y Corff Arweiniol ar gyfer Gogledd Cymru, gynsail a sefydlwyd yn 2012 gyda chreu un FLAG sengl (Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd) ar draws y ddwy sir. Mae'r sefydliad yn gyfarwydd â gweithredu elfennau Pysgodfeydd yr EMF yng Ngwynedd ac Ynys Môn, ar ôl cyflenwi gweithgareddau CDG eraill ar draws y ddwy Sir am y

6 blynedd diwethaf. Bu hefyd yn cydweithio ar sawl Prosiect Cydweithredu ar draws y rhanbarth gan gynnwys Darganfod Ynys Môn a Gwynedd, Prentis a Mentergarwch yr Ifanc.

Disgrifir y strwythur staffio ar gyfer y Corff Arweiniol i Reoli, Darparu a Monitro LEADER yn Ynys Môn a Gwynedd yn y tabl canlynol

Staffio		
Tîm Cyllid a Gweinyddiaeth	**Rheolwr Cyllid a Gweinyddiaeth** Gyda chefndir mewn ymarfer cyfrifeg, mae'r Rheolwr Cyllid wedi gweithio gydag ystod o brosiectau LEADER, EFF, CDG eraill, prosiectau Amcan 5b, Amcan 1 a Chydgyfeirio ers dechrau Leader II ym 1996. **Rheolwr Canol Cyllid a Gweinyddiaeth** **4 Swyddog Cyllid** Roedd un uned FAM yn Llangefni yn cynnwys staff presennol Menter Môn sydd ag 20 mlynedd o brofiad ar y cyd o systemau cydymffurfio a gweithdrefnau desg sy'n ymwneud â rheoli cronfeydd yr UE. Bydd y costau sy'n gysylltiedig â'r tîm hwn yn amrywio bob blwyddyn yn ôl natur y gwaith arall y maent yn ei wneud ym Menter Môn. At ddibenion yr SDLl hwn, mae wedi'i osod yn ddangosol ar 10% o gyfanswm eu costau cyflog yn seiliedig ar gynsail hanesyddol. Fodd bynnag, ac i'w wirio gan daflenni amser, bydd y swm gwirioneddol a dynnir o FLAG ar sail adennill costau yn seiliedig ar yr oriau a weithiwyd.	
Rheolwr Prosiect/ Cyd-animeiddiwr	Bydd y prosiect yn cael ei reoli a'i gyd-animeiddio gan unigolyn sydd wedi gweithio i LEADER am y 6 blynedd diwethaf, wedi cyflenwi rhaglen Echel 4 LEADER EFF flaenorol, wedi cyd-reoli Rhaglen Datblygu Tiroedd Comin, wedi rheoli rhaglen Echel 4 y Cynllun Datblygu Gwledig ar Ynys Môn a chydag ehangder a dyfnder profiad cyflenwi. Bydd y Rheolwr Prosiect yn chwarae rhan hanfodol ym mhob gweithgaredd animeiddio, wrth reoli'r rhaglenni y cytunwyd arnynt gyda'r aelodau FLAG a chysylltu â Llywodraeth Cymru i fodloni gofynion cytundebol y rhaglen. At ddibenion y Strategaeth Datblygu Lleol hon, gosodwyd hwn yn ddangosol ar 5 % o'u hamser, ac felly codir tâl am gyfanswm eu costau cyflog yn seiliedig ar gynsail hanesyddol. Mewn gwirionedd, ac y gellir ei wirio gyda thaflenni amser, bydd y swm gwirioneddol a dynnir o LEADER ar sail adennill costau yn seiliedig ar yr oriau a weithiwyd ar y rhaglen. Cytunir ar ddisgrifiad swydd manwl gydag aelodau'r FLAG.	
Staff Cyflenwi	**Swyddog Cyflenwi Prosiect** Wedi'i leoli yn Llangefni ond yn symudol, yn enwedig yn ystod y 12 mis cyntaf. Recriwtiwyd 1 aelod o staff y Prosiect ar gyfrifoldeb cyfwerth ag amser llawn ar gyfer datblygu prosiectau fesul cam yn ôl cyfarwyddyd aelodau'r FLAG a'r Rheolwr Prosiect. Cytunir ar ddisgrifiad swydd manwl gydag aelodau'r FLAG.	

STRWYTHUR A CHYFRIFIADAU COSTAU RHEDEG

Costau rhedeg sy'n gysylltiedig â staff CYLLID A GWEINYDDIAETH

Costau anuniongyrchol (canran cyfanswm y costau sy'n drethadwy i FLAG CLLD)
Bydd llety, ynni, gwasanaethau a chyfathrebu yn cael eu tynnu i lawr gan ddefnyddio cyfrifiadau seiliedig ar ofod i'w cytuno

Tîm Cyllid a Gweinyddiaeth ar y Cyd

Yn Llangefni.
Codir costau tîm Cyllid a Gweinyddiaeth yn ôl y cyfrifiad canlynol.

Newidyn	**symbol**	**mesur**
Cyfanswm Ardal y Gofod yn Llangefni	= **A**	(m2)
Cyfanswm y costau Cymwys Blynyddol llety, ynni, gwasanaethau a chyfathrebu ar gyfer yr Ardal Gyfan	= **X**	(£)
Cost uned yn Llangefni	**= (X÷A)**	(£/m2/flwyddyn)
Cost y gofod a ddefnyddir gan 6 aelod o staff (m2)	**=6(X÷A)**	(£/m2/flwyddyn)
Cost gofod ar gyfer 6 aelod o staff, sef 100% o staff cyfwerth ag amser llawn	**=6(X÷A) * 10%**	(£/m2/flwyddyn)

Nodwch y bydd y lluosydd % yn y rhes derfynol yn amrywiol ac yn wiriadwy trwy daflenni amser

Costau rhedeg sy'n gysylltiedig â STAFF CYFLENWI
Bydd yr holl Staff Cyflenwi yn gweithio 100% o'u hamser ar FLAG CLLD
Costau anuniongyrchol (y gellir eu codi ar FLAG CLLD)
Bydd llety, ynni, gwasanaethau a chyfathrebu sy'n ymwneud â staff cyflenwi yn cael eu tynnu i lawr gan ddefnyddio cyfrifiadau gofod fel a ganlyn:

Tîm cyflenwi
Yn Llangefni

Codir costau rhedeg staff cyflenwi yn ôl y cyfrifiad canlynol .

Newidyn	**symbol**	**mesur**
Cyfanswm Ardal y Gofod yn Llangefni	= **A**	(m2)
Cyfanswm y costau Cymwys Blynyddol llety, ynni, gwasanaethau a chyfathrebu ar gyfer yr Ardal Gyfan yn Llangefni	= **X**	(£)
Cyfanswm y costau Cymwys Blynyddol	= **Y**	(£)

llety, ynni, gwasanaethau a chyfathrebu ar gyfer yr Ardal Gyfan yn Llangefni		
Cost uned yn Llangefni	**= (X÷A)**	(£/m2/flwyddyn)
Cost y gofod a ddefnyddir fesul staff cyflenwi yn Llangefni (yn ddibynnol ar feddiant m2)	**=fesul(X÷A)**	(£/m2/flwyddyn)

Sgiliau a gallu aelodau FLAG.
Gweler adran 2 ar recriwtio aelodau FLAG, ar rolau a chyfrifoldebau'r FLAG, ar brosesau meini prawf dethol prosiectau ar gyfer defnyddio FLAG.

Cydnabyddir bod rhaid i aelodau FLAG gael y gallu i gyfrannu a chymryd rhan yn gynhyrchiol wrth gyflenwi'r Strategaeth Datblygu Lleol. I'r perwyl hwn bydd gweithdy yn cael ei ddarparu i aelodau FLAG a fydd yn canolbwyntio ar y sgiliau canlynol:

- Arloesi - ei swyddogaeth mewn economeg gymdeithasol
- CLLD - fel rhaglen ac fel proses
- Gweithio gyda chymunedau o ddiddordeb a grwpiau arloesi
- Beth yw gweithgaredd CLLD nodweddiadol?
- Sut i asesu prosiectau

Hyfforddiant staff
Atgyfnerthu sgiliau ac agweddau staff tuag at weithredu'r rhaglen yng Ngogledd Cymru. Mae'n bwysig nodi bod rheolwr y prosiect wedi gweithio i gyflenwi LEADER yn flaenorol a bydd ganddo ddealltwriaeth o fethodoleg a disgwyliadau. Bydd y swyddog cyflenwi prosiect newydd wedi'i hyfforddi'n llawn ym methodoleg LEADER

Teitl y Cwrs	**Nod y Cwrs**
Dealltwriaeth o LEADER	I holl aelodau'r FLAG, a staff nad ydynt wedi gweithio'n uniongyrchol ar brosiect LEADER o'r blaen.
Dealltwriaeth o rôl y FLAG	I holl aelodau'r FLAG, a staff nad ydynt wedi gweithio'n uniongyrchol ar brosiect LEADER o'r blaen.
Sefydlu aelodau FLAG	Unwaith y bydd aelodau FLAG yn eu lle, bydd rhaglen gynefino yn rhoi trosolwg cyffredinol fel y gall aelodau gymryd rhan lawn yng ngweithgareddau'r FLAG cyn gynted â phosibl. Byddai hyn yn cynnwys elfennau fel Nodau ac amcanion y FLAG, y gynrychiolaeth ar y FLAG, cyflenwi animeiddio, proses dethol prosiectau ayb.
Deall ac asesu gweithgareddau	Rhoi sgiliau i aelodau a staff FLAG i gydnabod pa weithgareddau sy'n cyfrannu fwyaf at gyflawni amcanion yr FLDS a deall y ffactorau sy'n effeithio ar lwyddiant neu fethiant.
Technegau monitro prosiect	Rhoi sgiliau i aelodau a staff FLAG i fonitro gweithgareddau er mwyn datblygu'r gweithgareddau ymhellach a sicrhau eu bod yn cwmpasu LEADER ac yn profi ffyrdd newydd o ddatblygu eu tiriogaeth.
Sgiliau hwyluso	Gwella sgiliau hwyluso staff er mwyn eu galluogi i sicrhau cyfranogiad ac ymgysylltiad llawn aelodau yng ngweithgareddau'r FLAG.

Bydd y cynllun hyfforddi dangosol hwn yn cael ei adolygu unwaith y bydd holl aelodau FLAG ac aelodau staff newydd wedi eu penodi ac asesiad o aelodau a sgiliau a gwybodaeth staff FLAG wedi'u gwneud.

Cyfleoedd Ychwanegol i Gydweithio a Lleihau Costau

Yn ogystal ag arbedion effeithlonrwydd a gafwyd drwy gyllid a gweinyddiaeth, ceisir cyfleoedd eraill hefyd i leihau costau tra'n cadw annibyniaeth y FLAG. Gallai enghreifftiau gynnwys y canlynol :

- **Cylchlythyr:** Byddai cyhoeddi un cylchlythyr Cymuned Arfordir Gogledd Cymru gyda hyn yn darparu arbedion cost ac yn dosbarthu gwybodaeth berthnasol ar draws yr ardal ehangach.
- **Brand/ Enw FLAG:** Bydd y FLAGs/ Gweithgareddau yn y rhanbarth angen hunaniaeth brand. Cynigir penodi dylunydd i ddatblygu'r brand.
- **Cyfathrebu:** Bydd cyfleoedd i gynnal ymgyrchoedd e.e. ymgynghoriadau cymunedol ar draws Gogledd Cymru. Bydd bwydo i mewn i rwydwaith a chylchlythyr y GGLl yn sicrhau arbedion effeithlonrwydd. Gallai hyn hefyd ymestyn i bresenoldeb ar y Cyfryngau Cymdeithasol.
- **Hyfforddiant FLAG:** Bydd y Corff Arweiniol yn sicrhau bod unrhyw gyfleoedd hyfforddi GGLl yn cael eu defnyddio a bydd yn cynnig yr hyfforddiant hwn i aelodau'r FLAG i leihau costau hyfforddi.
- **Ymweliadau Astudio FLAG:** Anogir aelodau'r FLAG i fynychu ymweliadau astudio â rhanbarthau eraill y DU neu'r UE i ddysgu a rhannu profiadau.

Mae'r uchod yn opsiynau i'r FLAGs newydd eu hystyried ond gyda ffocws ar leihau costau a dod o hyd i gymaint â phosibl 'am ddim'.

Cylch Gorchwyl a Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth

Llywodraethir y Corff Arweiniol i lynu wrth y cyfansoddiad a'r cylch gorchwyl mabwysiedig (atodiad 1). Yn ogystal, mae'r Corff Arweiniol hefyd wedi cytuno ar femorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda'r Sector Pysgota (Atodiad 2). Caiff y ddau eu hadolygu'n barhaus i sicrhau cydymffurfiaeth.

ADRAN 5 – GWERTH AM ARIAN

5.1	Proffiliau Cyflenwi Ariannol

- Ni ddylai Costau Rhedeg a Chostau Animeiddio fod yn fwy na 25% o gyfanswm cronfeydd EMFF (llai costau paratoi)
- Gall Costau Rhedeg, Costau Animeiddio a Chostau Paratoadol gael eu hariannu 100% trwy EMFF
- Rhaid i gostau gweithredu'r EMFF gynnwys o leiaf 20% o arian cyfatebol
- Dylid nodi ffynonellau arian cyfatebol, gan gynnwys y math (h.y. arian parod neu mewn nwyddau)
- Noder bod y defnydd o gostau symlach yn orfodol, ac eithrio Costau Paratoadol (a fydd yn seiliedig ar gostau gwirioneddol)
- Rhaid darparu sail resymegol lawn (gan gynnwys esboniad o dybiaethau) ar gyfer yr holl gostau er mwyn dangos rhesymolrwydd costau
- Costau Paratoadol - Esboniad o sut mae'r gweithgareddau'n ymwneud â datblygu SDLl neu feysydd cymorth paratoadol CLLD eraill sy'n gyson ag Adran 5 Rhaglen Weithredol EMFF
- Esboniad o sut mae'r costau a'r gweithgareddau arfaethedig yn ymwneud â Chostau Gweithredu, Costau Rhedeg ac Animeiddio sy'n ofynnol i gefnogi cyflenwi'r SDLl
- Caniateir goddefiad o 15% ar bob pennawd gwariant Proffil Cyflenwi

I'W GWBLHAU PAN FYDD Y DYRANIADAU WEDI EU GWNEUD

ADRAN 6 – DANGOSYDDION A CHANLYNIADAU

6.1 Monitro a Chanlyniadau

Dylai'r Adran hon gynnwys y canlynol fel lleiafswm:

- Naratif manwl o'r allbynnau, canlyniadau ac effeithiau disgwyliedig a fydd yn deillio o'r gweithrediadau arfaethedig, gan gynnwys:
    - y cyflawniad a ragwelir yn erbyn dangosyddion canlyniad ac allbwn Rhaglen Weithredol CLLD EMFF
    - y cyflawniad a ragwelir yn erbyn y targedau a nodwyd yn Rheoliad Gweithredu'r Comisiwn 1243/2014
- Targedau mesuradwy ar gyfer allbynnau a chanlyniadau at delerau meintiol neu ansoddol

BYDD ALLBYNNAU A CHANLYNIADAU AC EFFEITHIAU YN CAEL EU CWBLHAU Â'U BOD WEDI EU MEINTIOLI A'U CYMHWYSO

6.2 Cynllun Gwerthuso

Bydd gan gynllun gwerthuso Menter Môn ar gyfer FLAG Gogledd Cymru ddwy brif elfen:

- **Trefnu Cynnydd Cronnus Mewnol**

Bydd Monitro Mewnol o feintiau a gwerthusiad ansoddol yn cynnwys y proffil cyflenwi canlynol:

1. Sefydlu Dangosyddion Gwaelodlin ar gyfer pob amcan. I'w gwblhau erbyn diwedd Mehefin 2017. I gynnwys:
a) Nodi paramedrau a dangosyddion sy'n berthnasol i bob thema
b) Nodi ffynonellau data ar gyfer y paramedrau a'r dangosyddion hyn
c) Cipio'r data ar gyfer pob thema
d) Casglu a chyflenwi gridiau gwaelodlin

2. Sefydlu system casglu data ar gyfer coladu cynnydd yn erbyn pob dangosydd.

3. Cyfuno dangosyddion ar gyfer yr holl themâu trawsbynciol (CCT). I'w gwblhau erbyn Gorffennaf 2017.

4. Cyfuno dangosyddion cyffredin - i'w gwblhau erbyn diwedd Gorffennaf 2017.

5. Sefydlu systemau ansoddol ar gyfer asesu perfformiad o ran ymgysylltu a chyfranogi - i'w gwblhau erbyn diwedd Medi 2017.

6.Sefydlu systemau ar gyfer cyfarfod tîm gwerthuso chwarterol ac adrodd blynyddol ar werthusiad cronnus - i'w gwblhau erbyn diwedd Gorffennaf 2017.

Er mwyn gwneud gwerthusiad yn ystyrlon ac yn gyfrannol i broses fonitro barhaus, mae'n bwysig nodi y bydd pob gweithgaredd newydd a gadarnheir i'w gymeradwyo, wedi'i osod yn erbyn pob Amcan Penodol o fewn pob thema, yn ei gwneud yn ofynnol gosod asesiad cyflwr gwaelodlin o'r sefyllfa lle mae'r arloesedd i gael ei ddefnyddio. Y rhain yw'r llinellau sylfaen yr ydym yn eu holi nawr, felly pan fydd gweithred neu arloesedd neu newid gwasanaeth wedi'i gwblhau, bydd cymharydd gwaelodlin ar gael a all gynorthwyo gyda gwerthusiad meintiol ac ansoddol parhaus, gan gyfrannu data at y swyddogaeth fonitro ac yn gronnus i werthusiad trosfwaol.

Er enghraifft, bydd yr amcanion strategol sy'n ymwneud yn benodol â grwpiau oedran hyfforddi (SO3/ SO10) yn cynnwys deall y grŵp demograffig ac oedran y byddai'r amcan hwn yn ei wasanaethu orau. Bydd y gweithgareddau'n sicrhau bod tystiolaeth yn cael ei chynnwys fel y gellir cynnal gwerthusiad cywir i asesu effaith y gweithgaredd. Yn ogystal, seilir asesiad gwaelodlin ar weithgareddau'r gadwyn gyflenwi fel yn SO1 ac SO5 ar gam cyntaf y prosiect (os na chawsant eu casglu neu eu nodi eisoes) megis cyfaint/ costau cynhyrchu/ amser cyn y gweithgaredd a chofnodi'r un wybodaeth yn ystod ac ar ôl y prosiect i fesur yr effaith, os o gwbl.

Cytunir ar y dulliau penodol y bydd y FLAG yn eu defnyddio ar gyfer y gwerthusiad yn ystod cyfarfod cyntaf yr aelodau. Er enghraifft, dan ychwanegu gwerth, creu swyddi, denu pobl ifanc a hyrwyddo arloesedd ym mhob cam o gadwyni cyflenwi cynhyrchion pysgodfeydd a dyframaethu, sy'n cwmpasu SO1-SO5, ceir dangosydd neu allbwn perfformiad meintiol penodol. Bydd pob prosiect y cytunir arno o fewn y 6 amcan hyn yn cael gwerthusiad mewnol a gyflwynir i'r aelodau i feintioli'r canlyniadau disgwyliedig e.e. nifer y swyddi a grëwyd, ond bydd elfen ansoddol glir wedi'i chynnwys gyda'r FLAG h.y. pa sector sydd wedi elwa, oriau a weithiwyd, datblygiad y swyddi a grëwyd, cydnabyddiaeth nad oes sicrwydd economaidd a chymdeithasol arall i'r dyfodol. Adolygir hyn yn feirniadol gyda'r FLAG ar ôl cwblhau'r prosiect. Yn ogystal, bydd arbenigedd aelodau'r FLAG yn hanfodol i sicrhau bod y dull gwerthuso yn cynhyrchu tystiolaeth o broses ac effaith gadarn.

- **Gwerthusiad Annibynnol Allanol**

Mae prosiectau EFF blaenorol yng Ngwynedd ac Ynys Môn wedi cael eu gwerthuso gan ymgynghorwyr allanol. Mae'r rhain wedi bod yn sail i hysbysu'r FLAG presennol o effaith yr amrywiol weithgareddau yn ogystal â chyfeiriad prosiectau yn y dyfodol, gan gynnwys y Strategaeth Datblygu Lleol hon. Bydd y dull o benodi ymgynghorwyr addas i werthuso'r rhaglen LEADER nesaf yng Ngogledd Cymru yn parhau.

Yn flaenorol, roedd y fethodoleg werthuso a fabwysiadwyd yn ymgymryd ag ymchwil eilaidd a chynradd ac yn gwerthuso'r broses a'r effeithiau. Roedd y canfyddiadau'n seiliedig ar dystiolaeth, ac felly cynhaliwyd cyfweliadau gyda'r holl randdeiliaid gan gynnwys rheoli, cyflenwi a chyfranogwyr. Teimlir mai pwrpas craidd gwerthusiad yw mesur effaith a hysbysu gwelliannau i brosiectau, er mwyn nodi beth sy'n gweithio'n dda a pham.

Bydd gwerthuso yn eitem ar agenda cyfarfod cyntaf y GGLl a bydd Menter Môn fel y Corff Gweinyddol yn gwneud argymhelliad yn seiliedig ar y canllawiau ysgrifenedig ar werthusiadau ar lefel leol a baratowyd gan dîm Ymchwil, Monitro a Gwerthuso WEFO. Bydd swyddogion o'r Corff Arweiniol ac aelodau'r FLAG, os yw'n berthnasol, hefyd yn mynychu gweithdai hyfforddi ar y broses werthuso.

Bydd cytuno ar y fethodoleg a'r fframwaith gwerthuso yn gynnar yn y cyfnod rhaglen (o fewn 6 mis) yn sicrhau ei fod yn cyd-fynd â gweithgaredd. Bydd pawb sy'n ymwneud â chyflenwi prosiectau yn diogelu bod yr holl wybodaeth a ystyrir yn hanfodol yn cael ei chofnodi a'i darparu mewn fformat addas. Bydd buddiolwyr hefyd yn cael gwybod am y fethodoleg werthuso, ynghyd â rhanddeiliaid a phartneriaid cyflenwi. Bydd hyn yn gwarantu bod y gwerthusiad yn cael ei ystyried yn rhan annatod o Raglen CLLD yng Ngogledd Cymru.

Amserlen Gwerthuso Mewnol ac Allanol		
Mehefin 2017	Casglu data gwaelodlin ar gyfer pob amcan a gasglwyd	Mewnol
Gorffennaf 2017	Uno CCT a dangosyddion cyffredin	Mewnol
Gorffennaf 2017	Cytunoar fethodoleg a fframwaith gwerthuso allanol a phenodi gwerthuswr allanol	Allanol
Medi 2017	Sefydlu systemau ansoddol ar gyfer asesu perfformiad	Mewnol
Rhag 2017	Monitro perfformiad systemau a dangosyddion yn erbyn targedau	Mewnol
Mehefin 2018	Monitro perfformiad systemau a dangosyddion yn erbyn targedau	Mewnol
Rhag 2018	Monitro perfformiad systemau a dangosyddion yn erbyn targedau	Mewnol
Rhag 2018	Gwerthusiad allanol interim o berfformiad hyd yma - yn canolbwyntio ar brosesau	Allanol
Mehefin 2019	Monitro perfformiad systemau a dangosyddion yn erbyn targedau	Mewnol
Rhag 2019	Monitro perfformiad systemau a dangosyddion yn erbyn targedau	Mewnol
Mehefin 2020	Monitro perfformiad systemau a dangosyddion yn erbyn targedau	Mewnol
Rhag 2020	Monitro perfformiad systemau a dangosyddion yn erbyn targedau	Mewnol
Mehefin 2021	Coladu terfynol y dangosyddion perfformiad	Mewnol

Mae'r diagram canlynol yn nodi sut y cynhelir y gwerthusiad:

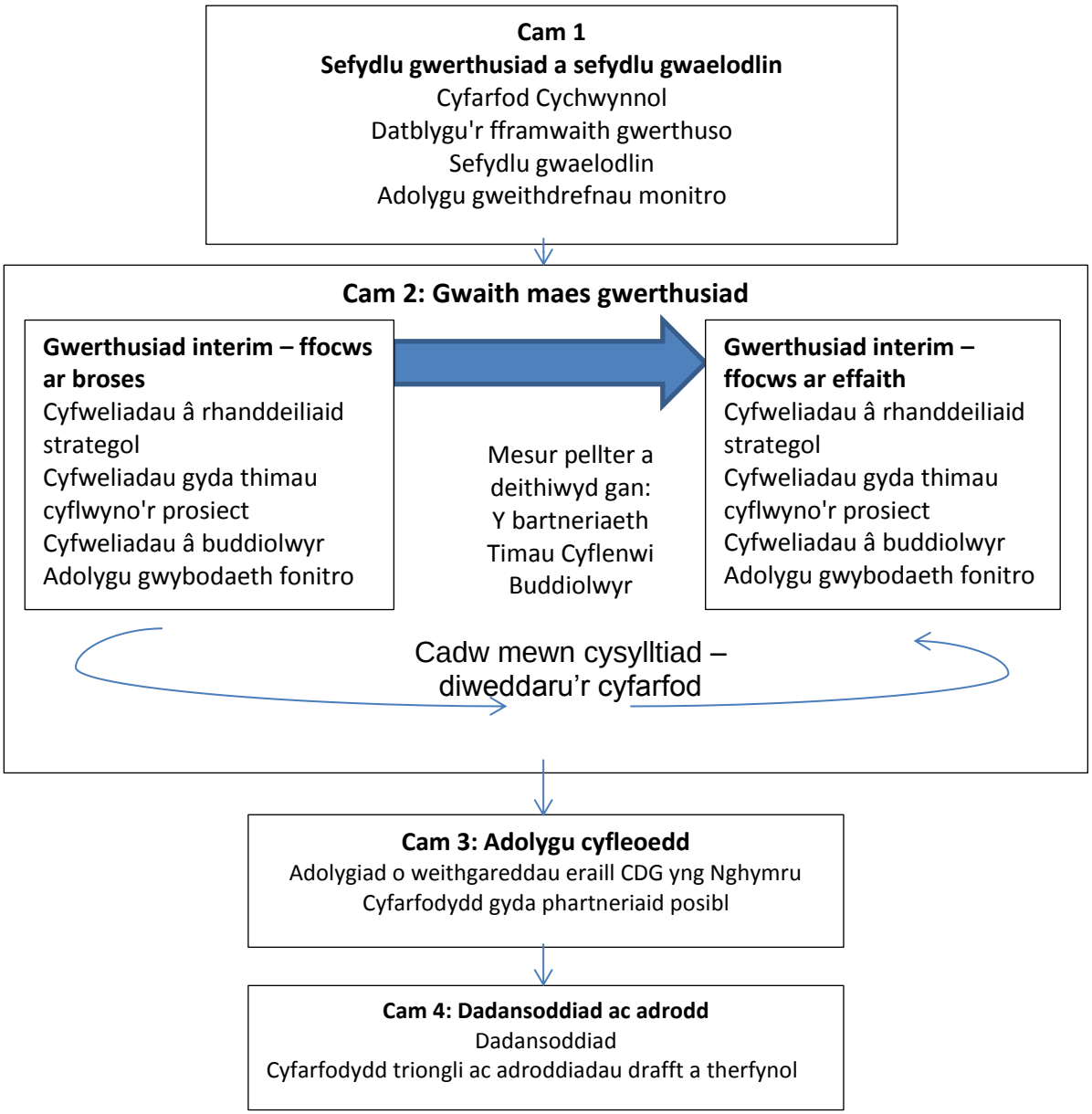

Bydd pawb sy'n ymwneud â chyflenwi gweithgareddau yn diogelu bod yr holl wybodaeth yr ystyrir sy'n hanfodol yn cael ei chofnodi a'i darparu mewn fformat addas mewn modd cyson drwy gydol y Rhaglen. Bydd buddiolwyr hefyd yn cael gwybod am y fethodoleg werthuso, ynghyd â rhanddeiliaid a phartneriaid cyflenwi. Bydd hyn yn gwarantu bod y gwerthusiad yn cael ei ystyried yn rhan annatod o Raglen CLLD yng Ngogledd Cymru.

Bydd y fethodoleg werthuso yn sicrhau bod y data sylfaenol canlynol yn cael ei gasglu fel lleiafswm, yn amodol ar ddata ychwanegol yn ôl y gofyn:

- Enw
- Manylion cyswllt
- Dyddiad Geni

- Rhyw
- Iaith
- Grŵp oedran
- Statws cyflogaeth
- Ethnigrwydd

Sut y caiff y strategaeth Ddatblygu ei defnyddio i fesur cynnydd yn erbyn amcanion y rhaglen.

Wrth gytuno ar y fethodoleg a'r fframwaith gwerthuso, bydd y dangosyddion perfformiad yn cael eu dyrannu yn erbyn pob amcan strategol yn unol â'r math o brosiect neu weithgaredd y bydd FLAG yn ceisio'i gefnogi.

Bydd y grŵp FLAG yn chwarae rôl weithredol wrth asesu a yw'r strategaeth ddatblygu yn perfformio yn ôl y disgwyl bob chwarter, gyda'r data wedi'i goladu a'i grynhoi yn rhan annatod o'r adroddiadau chwarterol hyn. Isod ceir rhai enghreifftiau o'r dulliau ar gyfer pob strategaeth: -

Amcan EMFF	Amcan Penodol FLAGGC	Ffocws a dulliau gwerthuso posibl
Ychwanegu gwerth, creu swyddi, denu pobl ifanc a hyrwyddo arloesedd ar bob cam o gadwyni cyflenwi cynhyrchion pysgodfeydd a dyframaethu	SO1	Cynyddu'r cyfleoedd ar gyfer entrepreneuriaeth gychwynnol a rhoi gwerth ychwanegol i ddynameg cyflenwi a phrosesu lleol yn y sector bwyd. Data gwaelodlin - capasiti presennol yn cynnwys arolwg prosesu (gan gynnwys cofnodi symudiad) a nodi modelau presennol). Cofnodi meintiol o gyfaint prosesu cyn/ ar ôl ehangu gweithgaredd a chyfleusterau neu eu nodi i'w datblygu. Yn ogystal, sut mae'r broses wedi ymgysylltu â'r diwydiant ac wedi creu perthynas newydd o fewn y sector cyflenwi.
	SO2	Gyrru'r agenda Bwyd Môr a Physgod Cregyn i fyny yng Ngogledd Cymru, gan gysylltu'n arbennig ag ychwanegu gwerth at gynnyrch sylfaenol ac arbenigedd Bwyd Môr. Bydd yr amcanion yn y strategaeth hon yn cael eu nodi'n glir a bydd y strategaeth wedi'i chysylltu'n agos â gweithgareddau Cymru Gyfan gyda'r agenda. Disgwylir cynnydd penodol mewn argaeledd, cydweithredu a datblygu cynnyrch newydd.
	SO3	Darparu cyfleoedd cyflogaeth i bobl ifanc yn eu sir gartref a chadw ein pobl ifanc yn yr ardal. O gydweithio ac ymchwil gyda sefydliadau fel Seafish, bydd gweithgareddau'n canolbwyntio ar ddethol gofalus o gyfranogwyr nad ydynt yn ymwybodol o'r diwydiant, o ddaliad cynradd i brosesu terfynol. Bydd unrhyw ddylanwad economaidd-gymdeithasol arall ar allbynnau'r prosiect yn cael ei nodi'n ofalus h.y. ymgyrchoedd gan Lywodraeth Cymru, ymgyrchoedd diwydiant lleol neu golegau i fynd i mewn i'r diwydiant, sicrhau bod dechreuwyr i'r diwydiant yn ganlyniad uniongyrchol i weithgaredd y prosiect.
	SO8	Datblygu mwy o gyfleoedd cyflogaeth a busnes i bobl leol drwy ynni adnewyddadwy. Yma, mae cynnydd yng nghyfleusterau a gallu'r busnesau bach a chanolig lleol i fanteisio ar ynni adnewyddadwy ar y môr a mewnfuddsoddi i'r ardal. Yma, mae'r pwyslais ar greu'r cyfleoedd i arallgyfeirio trwy ddeall gofynion y gwasanaethau ar y tir/ oddi ar y tir sydd eu hangen ar gyfer y sector hwn. Byddai methodoleg gwerthuso yn cynnwys gwerthuso'r broses o gydweithredu a'i heffeithiolrwydd, y lefel o fuddsoddiadau y mae

		SMEs efallai yn eu hystyried, ac a yw'r gweithgareddau wedi nodi'r risgiau a'r manteision yn glir.
Hyrwyddo llesiant cymdeithasol a threftadaeth ddiwylliannol mewn ardaloedd pysgodfeydd a dyframaeth, gan gynnwys pysgodfeydd a threftadaeth ddiwylliannol morol	SO11	Sicrhau gwerth economaidd lleol pellach i weithredwyr lleol o Lwybr Arfordir Gogledd Cymru a safleoedd Eiconig Cenedlaethol. Yma mae'n rhaid i weithgareddau sy'n tynnu defnyddwyr at y llwybr troed a safleoedd eiconig sicrhau bod y prosiect wedi tynnu sylw at yr ardal ffocws, a bydd y gwerthusiad yn cael ei wneud yn bennaf trwy waith arolwg gydag ymwelwyr lleol a thu hwnt. Bydd yr arolygon yn cael eu cynllunio'n ofalus i sicrhau tystiolaeth o effaith y gweithgaredd uwchlaw gweithgareddau cenedlaethol neu leol eraill.
Cryfhau rôl cymunedau pysgodfeydd mewn datblygu lleol a llywodraethu adnoddau pysgodfeydd lleol a gweithgareddau morol	SO14	Darparu cyngor, cefnogaeth a chyfleusterau i gymunedau lleol. Bydd y broses o ddatblygu lleol a arweinir gan y gymuned yn dechrau gyda chydnabod cymunedau o ddiddordeb sydd eisoes yn bodoli, a datblygu eu sgiliau i gryfhau'r arfordir. Bydd proses LEADER yn cael ei hymgorffori a'i gwerthuso nid yn unig ar gyfer gweithgareddau yr ymgymerir â hwy ond hefyd edrych ar gynaliadwyedd y grwpiau a nodwyd ac yr ymgysylltwyd â hwy.

ADRAN 7 – ADDASRWYDD YMYRRAETH

7.1 Disgrifiad o gyfranogiad y gymuned a rhanddeiliaid yn natblygiad y strategaeth a'i gweithrediad.

Ymgynghori

Ymgymerwyd â'r broses ymgynghori gymunedol gan swyddogion Menter Môn, y Corff Gweinyddol enwebedig ar gyfer Gogledd Cymru ar y cyd â **grŵp llywio FLDS Gogledd Cymru**. Roedd manteision hyn yn ddeublyg:

• Roedd y swyddogion wedi cyflenwi'r prosiect EFF blaenorol yng Ngwynedd ac Ynys Môn ac felly roeddent yn gyfarwydd â rhwydweithiau rhanddeiliaid, buddiolwyr blaenorol a sefydliadau partner. Roedd y staff hefyd yn hysbys i'r Ymgyngoreion, ac felly roedd y trafodaethau'n fwy gwybodus a chynhyrchiol nag a fyddai wedi bod fel arall.

• Mae'r broses ymgynghori yn parhau trwy gydol cyflenwi'r rhaglen CLLD. Felly mae manteision amlwg o sefydlu perthynas yn ystod y cyfnod ymgynghori y gellir ei ddatblygu drwy gydol y cyfnod cyflenwi. Mae hyn yn sicrhau bod momentwm y prosiect yn cael ei gynnal.

Ymgyngoreion

Mae proses ymgynghori CLLD angen dull eang sy'n ymgysylltu â chynulleidfa eang gan ddefnyddio amrywiaeth o ddulliau. Er mwyn sicrhau bod y broses ymgynghori yn gynhwysol ac yn gytbwys penderfynwyd nodi pedwar prif gategori o ymgyngoreion, yr oedd pob un ohonynt angen cynrychiolaeth deg. Amlinellir y categorïau yn y tabl isod:

Grŵp Targed

- Merched
- Pobl ifanc
- Siaradwyr Cymraeg
- Mentrau micro a bach
- Pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig
- Y rhai a dan-gyflogir

Thematig

- Ychwanegu gwerth, creu swyddi, denu pobl ifanc a hyrwyddo arloesedd ar bob cam o gadwyni cyflenwi cynhyrchion pysgodfeydd a dyframaethu.
- Cefnogi arallgyfeirio o fewn neu y tu allan i bysgodfeydd masnachol, dysgu gydol oes a chreu swyddi mewn ardaloedd pysgodfeydd a dyframaethu.
- Gwella a manteisio ar asedau amgylcheddol yr ardaloedd pysgodfeydd a dyframaeth, gan gynnwys gweithrediadau i liniaru newid yn yr hinsawdd;

- Hyrwyddo lles cymdeithasol a threftadaeth ddiwylliannol mewn ardaloedd pysgodfeydd a dyframaethu, gan gynnwys treftadaeth ddiwylliannol, dyframaeth a morol;
- Cryfhau rôl cymunedau pysgodfeydd mewn datblygu lleol a llywodraethu adnoddau pysgodfeydd lleol a gweithgareddau morol

Sector

- Pysgota
- Prosesu Pysgod
- Manwerthu
- Ymchwil
- Cyhoeddus
- Cymuned

Sir

- Sir Ddinbych
- Sir y Fflint
- Conwy
- Gwynedd
- Ynys Môn

Roedd yr ymgyngoreion (unigolion neu grwpiau) yn aml yn cynrychioli mwy nag un categori e.e. siaradwr Cymraeg o ardal arfordirol sydd â diddordeb mewn ymchwil. Fodd bynnag, roedd yr ymarfer hwn yn bwysig i sicrhau nad oedd unrhyw fylchau yn y broses.

Methodoleg ymgysylltu

Gellir gosod y dulliau ymgysylltu a fabwysiadwyd mewn tri chategori. Roedd y rhain fel a ganlyn :

1 Ymgynghoriad un i un - Roedd y rhain yn gyfweliadau a drefnwyd ymlaen llaw gydag unigolion allweddol a oedd yn cynrychioli categorïau ymgyngoreion .

2 Trafodaethau grŵp - Roedd y rhain yn drafodaethau gyda rhwydweithiau a grwpiau presennol a oedd yn cynrychioli'r categorïau ymgyngoreion lle bo'n bosibl .

3 Arolygon electronig (gan ddefnyddio survey monkey). Ymgysylltu â'r cyfryngau cymdeithasol.

Pwy	**Grwpiau Targed/ Sectorau**	**Cyswllt Amcan EMFF:**
Cyfweliadau Un i Un		
Sion Williams - Cadeirydd Cymdeithas Pysgotwyr Cewyll Llŷn	Pysgotwyr	Y cyfan
Richard Dyer - Cymdeithas Pysgotwyr Gogledd Cymru	Pysgotwyr a phrosesu pysgod	Y cyfan
Mark Gray - Cymdeithas Pysgotwyr Cymru/ Môn Seafood	Pysgotwyr a dyframaethwyr/ Bwyd Môr a Physgod Cregyn	Y cyfan
Brett Garner - Cymdeithas Pysgotwyr Llŷn	Pysgotwyr, gweithredwr teithiau ac ymchwilydd	Y cyfan
Tom a Trevor Jones - Cregyn Gleision Conwy	Prosesydd a manwerthwr pysgod cregyn	Y cyfan
Ellen Edwards - Rheolwr rhaglen LEADER y Cynllun Datblygu Gwledig, Cyngor Conwy	Grŵp LEADER a rheolwr cronfeydd ESI	Y cyfan
Graham Sharp - Cyfoeth Naturiol Cymru	Cyfoeth Naturiol Cymru	Y cyfan

Dafydd Gruffydd - cynrychiolydd Datblygiad Morlais	Sector Ynni Adnewyddadwy ar y Môr	Amcan 2
Gwahoddiad e-bost i lenwi holiadur ar-lein		
Cymdeithas Pysgotwyr Gogledd Cymru	Aelodau Pysgotwyr Gogledd Cymru	Y cyfan
Cymdeithas Pysgotwyr Cewyll Llŷn	Aelodau Pysgotwyr Crancod a Chimychiaid Llŷn	Y cyfan
Cymdeithas Cewyllwyr Llŷn	Aelodau pysgotwyr Llŷn	Y cyfan
Cymdeithas Pysgotwyr Cymru	Pysgotwyr ac aelodau Cymreig	Y cyfan
Shaun Krijnen, Menai Oysters	Ffermwr wystrys a chregyn gleision	Y cyfan
Grŵp Bwyd Gorau Môn Ynys Môn	Proseswyr bwyd a manwerthwyr sy'n ffocysu ar ar darddiad lleol	Y cyfan
Caroline Dawson, Menter a Busnes	Swyddog Datblygu Pysgodfeydd Cywain Fisheries	Y cyfan
Alison Lea Wilson - Halen Môn	Unig ganolfan halen yng Ngogledd Cymru	Y cyfan
Cadwyn Clwyd - Corff Arweiniol y rhaglen LEADER yn Sir y Fflint a Sir Ddinbych	Grwpiau cymunedol lleol ac arweinwyr prosiectau	Y cyfan
Jane Hughes - Gŵyl Fwyd Conwy	Trefnydd gŵyl fwyd leol	Y cyfan
Dr Holly Whitley	Seafish	Y cyfan
Y cyhoedd	Unigolion, busnesau, cymunedau lleol	All
Dr David Fletcher -	Dyframaethwyr	Y cyfan
James Wilson - Grŵp Cregyn Gleision Bangor	Môr-amaethwr	Y cyfan
Sioned Thomas - Swyddog Cydlynu Cyngor LEADER, Cyngor Gwynedd	Cyngor Sir Gwynedd	Y cyfan

Yr Ymgynghoriad

Penderfynwyd osgoi cwestiynau caeedig naill ai fel rhan o'r holiadur neu drafodaethau wyneb yn wyneb. Er bod hyn yn fwy o her wrth ddadansoddi canlyniadau, roedd yn cynnig cyfle i ymgyngoreion ddarparu ymatebion mwy ystyrlon. Y prif gwestiynau a gynhwyswyd yn yr holiadur a'r canllawiau trafod oedd:

- Beth yw cryfderau Arfordir Gogledd Cymru y gall cymunedau adeiladu arnynt?
- Beth yw cryfderau eich cymuned y gellir adeiladu arnynt? Gall hyn fod yn gymuned ddaearyddol neu'n gymuned o ddiddordeb.
- Beth yw'r heriau mwyaf sy'n wynebu cymunedau arfordirol yng Ngogledd Cymru/ yn eich ardal/ sector?
- A oes gennych unrhyw syniadau penodol ar gyfer prosiectau a fyddai o fudd i'ch Sector/ cymuned?

- Ymhelaethwch ar unrhyw un o'r pwyntiau blaenorol neu os oes gennych unrhyw sylwadau neu syniadau eraill yr hoffech eu cynnwys yn y Strategaeth Datblygu Lleol Pysgodfeydd yn yr adran hon?

Roedd yr ymatebion a dderbyniwyd fel rhan o'r ymarfer ymgynghori yn darparu un mewnbwn wrth gasglu'r dystiolaeth angenrheidiol i gwblhau'r dadansoddiad SWOT a dylunio'r strategaeth .

Anfonwyd gwahoddiad i gwblhau'r arolwg ar-lein at bawb ar y cynllun cyfathrebu yn ystod mis Awst 2016. Cwblhawyd cyfanswm o 39 o arolygon ar-lein, yn ogystal â chyfweliadau un i un. Mae'r sgriptiau cyfweldiadau un i un ar gael ar gais.

Gweler isod grynodeb o ymateb yr arolwg ar-lein:

Ym mha sir yng Ngogledd Cymru ydych chi'n byw?

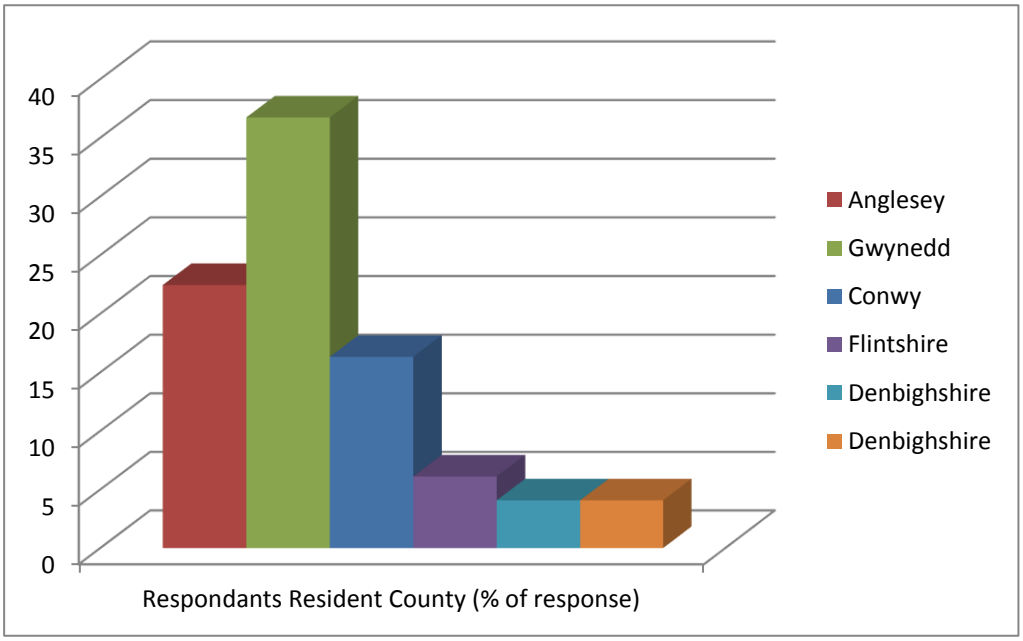

A ydych yn ateb yr arolwg fel:	
Merched	14%
Siaradwr Cymraeg	29%
Rhywun sy'n byw yng Ngogledd Cymru	78%
Rhywun sy'n ymweld â Gogledd Cymru	22%
Pa Sector ydych chi'n ei gynrychioli?	
Menter Gymdeithasol	5%
Busnes Preifat	20%
Sefydliad y Sector Cyhoeddus	14%
O fewn y Sector Pysgodfeydd	24%
O fewn y Sector Lletygarwch	10%

Roedd yr arolwg ar-lein yn canolbwyntio ar yr FLDS ac yn nodi cryfderau, heriau a chyfleoedd penodol, lle cawsant eu blaenoriaethu. Yn ogystal, fe wnaeth yr WFA, Cymdeithas Pysgotwyr Gogledd Cymru, Cymdeithas Pysgotwyr Cewyll Llŷn a Chymdeithas Pysgotwyr Llŷn arolygu eu haelodau i gynhyrchu dadansoddiad swot sydd hefyd wedi bwydo i mewn i'r FLDS, gan ychwanegu syniadau yn benodol a mwy o ddyfnder i anghenion a chyfleoedd.

Rhaid cofio, fodd bynnag, y bydd yr ymgynghoriad ar y strategaeth yn parhau er mwyn gwirio cadernid yr amcanion a'r cyfeiriad y mae FLAG yn ei gymryd i ymdrin â hwy.

Canlyniad yr ymgynghoriad –

Ymgynghoriad ar ôl SDLl
Rhaid ystyried yr ymarfer ymgynghori a amlinellir uchod fel cam un a gynhaliwyd er budd hysbysu'r FLDS ac o fewn cyfnod cyfyngedig. Fodd bynnag, er mwyn cydymffurfio ag ethos LEADER a sicrhau bod y FLAG newydd yn cymryd perchnogaeth o'r FLDS, ein bwriad yw parhau â'r broses ymgynghori strwythuredig tan fis Rhagfyr 2016. Ar ôl hynny, bydd yr FLDS yn cael ei ddiwygio gyda mewnbwn gan y FLAG newydd.

Cynigir y bydd ail gam y broses ymgynghori yn gwneud defnydd llawer mwy o grwpiau ffocws, gyda phwyslais ar y pum amcan. Bydd yr wybodaeth a gasglwyd yn ystod cam un yn darparu llwyfan ar gyfer trafodaethau pellach yn ystod yr ail gam hwn. Y disgwyl yw y bydd ail gam yr ymgynghoriad yn galluogi'r FLAG newydd i ychwanegu mwy o ddyfnder ac eglurder i'r strategaeth yn hytrach na gwneud diwygiadau sylweddol, yn ogystal â chydnabod amrywiadau daearyddol mewn pwyslais rhwng yr amcanion a nodwyd.

7.2 Dadansoddiad SWOT (Cryfderau, Gwendidau, Cyfleoedd, Bygythiadau) i ddangos anghenion datblygu a photensial yr ardal arfaethedig

Mae'r dadansoddiad SWOT yn seiliedig ar yr ymateb i'r ymarfer ymgynghori helaeth (grŵp/ un i un a holiadur) yn ogystal ag adolygiad o ddogfennau polisi lleol a rhanbarthol presennol ac adolygiad o'r dystiolaeth ystadegol. Mae angen ymchwil pellach i feintioli'r dadansoddiad, a gwneir hyn pan gaiff y Strategaeth ei chymeradwyo a'i hymgorffori. Crynhoir y cryfderau, gwendidau, cyfleoedd a bygythiadau sy'n effeithio ar Ogledd Cymru yn y tabl canlynol.

Cryfderau	Gwendidau	Cyfleoedd	Bygythiadau
Pysgodfeydd traddodiadol ac amrywiol o arwyddocâd diwylliannol. Sefydlu rhwydwaith trosglwyddo gwybodaeth rhwng y diwydiant a	Poblogaeth pysgotwyr sy'n heneiddio a nifer isel o newydd-ddyfodiaid i'r diwydiant. Diffyg swyddi o ansawdd da gyda chyflog da a chanfyddiad o	Dangos camfanteisio cynaliadwy a cheisio achrediad (e.e. MSC neu gyfatebol) a allai helpu i sicrhau marchnadoedd newydd ac agored Mwy o integreiddio yn y gadwyn gyflenwi ar gyfer arloesi a chydweithio i leihau	Cynnydd mewn costau yn fwy na chynnydd mewn pris, gan arwain at broffidioldeb yn dirywio a llai o ddechreuwyr yn y diwydiant Cystadleuaeth ofodol gyda diwydiannau

sefydliadau academaidd Cymru Amrywiaeth rhywogaethau sydd o werth masnachol, rhai nad ydynt yn cael eu hecsbloetio Cynhyrchion Bwyd Môr o ansawdd uchel mewn pysgodfeydd a dyframaeth; mae pysgod cregyn yn cael eu gwerthu'n fyw yn bennaf Pysgodfeydd effaith isel gyda daliad isel ac yn gydnaws ag amcanion cadwraeth morol Lefel uchel o ymrwymiad (teulu a chymuned) mewn busnes prosesu a chyfanwerthu Perthynas waith gref rhwng cymdeithasau pysgotwyr yng Ngogledd Cymru a WFA Diwydiant dyframaethu hirsefydledig ac arloesol gydag ôl troed	ragolygon gyrfa cyfyngedig yn y sector pysgodfeydd. Costau rhedeg uchel yn enwedig tanwydd Gwerth gwerthu cyntaf isel Bwyd Môr a Physgod Cregyn a chanfyddiad rhai rhywogaethau i ddefnyddwyr Diffyg seilwaith porthladd i gynnal a storio Bwyd Môr a Physgod Cregyn gan gynnwys storio tanwydd Statws anhysbys rhai stociau pysgod a physgod cregyn masnachol sy'n achosi anawsterau i reoli pysgodfeydd. Cwotâu isel ac anhawster posibl gyda rhwymedigaeth au glaniadau CFP Materion colli offer oherwydd cystadleuaeth mewn rhai meysydd gyda'r sector ymchwil	costau a dod yn fwy cydlynol • Cynyddu cyfleusterau ar gyfer prosesu lleol a chyfleoedd gwerthu uniongyrchol • Defnyddio busnesau bach a chanolig presennol o fewn y sector pysgodfeydd a dyframaethu i ddenu newydd-ddyfodiaid i'r diwydiant ar bob lefel • Gwelliannau i systemau storio a thrin ar fwrdd ac ar gei er mwyn cael porthladdoedd hyfyw • Datblygu offer ac arferion pysgota newydd ac wedi'u haddasu i leihau effaith amgylcheddol a chynaeafu rhywogaethau newydd • Cyfleoedd i gydweithio â chyrff statudol yng Nghymru i ymdrin â bylchau data a chyfrannu at ddull rheoli ecosystem • Bydd cydweithredu â mesurau gorfodi a chefnogaeth i godau ymddygiad yn helpu i sicrhau y defnyddir adnoddau'r rhanbarth yn gynaliadwy • Darparu cymorth a chyngor i gymunedau buddiant sy'n ystyried eu porthladd treftadaeth ddiwylliannol sylweddol	morol eraill (e.e. ynni adnewyddadwy ar y môr) a diddordebau (e.e. MPAs) Rheoli rhagofalus sy'n cyfyngu ar ddatblygiad presennol pysgodfeydd a dyframaeth newydd o fewn Ardaloedd Morol Gwarchodedig presennol, yn enwedig bwlch gwybodaeth Dirywiad yng nghyllid y llywodraeth ar gyfer casglu data, monitro amgylcheddol a rheoli/ gorfodi pysgodfeydd. Rhywogaethau estron goresgynnol, clefydau newydd a materion ansawdd dŵr ac effaith hynny ar gynhyrchu, symud a llygredd Costau cychwynnol uchel ar gyfer dyframaeth Cyhoeddusrwydd negyddol dros gymwysterau amgylcheddol a cholli hyder a

amgylcheddol isel o'i gymharu â chynhyrchu bwyd eraill Llwybr arfordirol yn rhedeg trwy rai o leoliadau mwyaf deniadol ac eiconig y Sir. Perthynas gref ag addysg, trwy raglenni blaenorol a chyfranogiad cymunedol e.e. David Hughes - Marchnad Bysgod Menai Treftadaeth morol a physgota cryf Ymdeimlad bod y rhanbarth yn cynnig ansawdd bywyd a lles da. Cydnabyddiaeth o gynnyrch a ddelir yn lleol a phriodoleddau iechyd Diwydiant twristiaeth uchel ei gymhelliant a allai gynorthwyo gydag arallgyfeirio Sector bwyd a diod lleol llewyrchus gyda marchnadoedd cynnyrch a Gwyliau poblogaidd	ac adnewyddadwy Cysylltiadau pellter a thrafnidiaeth i'r farchnad sy'n cynyddu cost Baich rheoleiddiol ar safleoedd Dyframaethu yn enwedig datblygu safleoedd newydd Cyflenwad hadau pysgod cregyn anghyson i ffermwyr pysgod cregyn Cysylltiadau sector prosesu a chludiant tameidiog Cadwyn gyflenwi heb ei chydlynu a phrosesu cyfyngedig o fwyd môr a Physgod Cregyn a ddelir yng Nghymru Diffyg porthladdoedd a harbyrau addas ar gyfer y sector ynni adnewyddadwy Diraddio rhai porthladdoedd	i arallgyfeirio gan gynnwys mwy o gyfleusterau hamdden i gynyddu cyflogaeth Defnyddio'r gweithlu profiadol presennol o fewn pysgodfeydd ar gyfer Ail-sgilio a hyfforddiant ar gyfer arallgyfeirio Nodi safleoedd ac arferion dyframaethu newydd i sicrhau cyflenwad hadau (e.e. cregyn gleision) a rheoli ysglyfaethwyr Cynyddu puro pysgod cregyn lleol i gynyddu marchnadoedd lleol a'r DU Dod â mwy o werth economaidd o gysylltiadau twristiaeth nad ydynt yn cael eu defnyddio digon fel Llwybr yr Arfordir trwy gryfhau cysylltiadau â busnesau lleol (e.e. Penfro, Ynys Môn) gan gynnwys manteisio ar fuddiannau iechyd yr arfordir (cerdded a bwyta) Cadw pobl ifanc mwyaf galluog y rhanbarth trwy greu a chynnal cysylltiadau cryfach â'r economi leol. Cynyddu gwariant cwsmeriaid yn y sector twristiaeth trwy annog cydweithio rhwng darparwyr twristiaeth,	galw defnyddwyr o ganlyniad. Ymadawiad o'r UE ac effaith hynny ar fasnach i dir mawr Ewrop Cynyddu maint yr ardystiad unigol a'r gost o gydymffurfio Mynediad cyfyngedig i hyfforddiant ac asesu Diffyg dealltwriaeth o'r gadwyn gyflenwi, natur dymhorol rhywogaethau a dealltwriaeth gyffredinol o'r sector Ni werthfawrogir ansawdd lleol Bwyd y Môr a Physgod Cregyn yn lleol o gymharu ag opsiynau rhatach e.e. archfarchnadoedd • Costau ynni cynyddol yn effeithio ar gostau cyflenwi, cynhyrchu a phrosesu nwyddau.	

Cyfleusterau a busnesau cychod pŵer a hyfforddiant cychod hwylio sefydledig (twristiaeth, profiad, ail-sgilio). Datblygu a gweithredu ynni adnewyddadwy oddi ar Arfordir Gogledd Cymru Sefydlu safleoedd pysgota hamdden ar y tir ac ar y môr ledled Gogledd Cymru	ac yn methu â'u defnyddio fel treftadaeth ddiwylliannol ein trefi a'n pentrefi Diffyg safleoedd glanio ar gyfer cychod hamdden Effeithiau anhysbys y Parthau Cadwraeth Morol Arfaethedig Adnoddau cyfyngedig ymddangosiadol i fusnesau ar gyfer cefnogi a hyrwyddo delwedd gadarnhaol o'r diwydiant Mae diffyg cefnogaeth i sicrhau bod arallgyfeirio neu ychwanegedd yn gynaliadwy yn economaidd ac yn amgylcheddol Diffyg cefnogaeth i fanteisio ar fuddion digidol	manwerthwyr a sector lletygarwch. • Cadw arian yn lleol trwy gefnogi busnesau i gydweithio i ymateb i gyfleoedd tendro yng Ngogledd Cymru e.e. Wylfa Newydd, Morlais • Lliniaru colli tiroedd pysgota trwy gefnogi arallgyfeirio yn y sector pysgod cregyn fel amaethu o fewn datblygu ynni adnewyddadwy ar y môr • Datblygu ymhellach y cysylltiadau â diwydiant (Cymdeithasau, FA, ayb) a chefnogi prosiectau sydd â synergedd â FLAG a'i nodau ac amcanion.	

7.3	Disgrifiad o sut y bydd yr SDLl yn cyfrannu at nodau ac amcanion ehangach Rhaglen EMFF

SDLl Gogledd Cymru a'i integreiddiad i nodau rhaglen EMFF

Nod cyffredinol rhaglen EMFF 2015-2021 yw helpu i hyrwyddo sector pysgodfeydd cynaliadwy a phroffidiol a chefnogi cymunedau lleol cryf.

Hyrwyddo pysgodfeydd/ dyframaeth sy'n gynaliadwy yn amgylcheddol, yn effeithlon o ran adnoddau, yn arloesol, yn gystadleuol ac yn seiliedig ar wybodaeth

Mae'r flaenoriaeth hon yn canolbwyntio ar arloesedd a gwerth ychwanegol a all wneud y sector pysgodfeydd yn hyfyw yn economaidd ac yn wydn. Felly, mae'r flaenoriaeth hon yn cefnogi hyrwyddo pysgodfeydd cystadleuol sy'n gynaliadwy yn amgylcheddol, yn effeithlon o ran adnoddau ac yn fwy detholus, yn cynhyrchu llai o ddiosgiadau ac yn gwneud llai o ddifrod i ecosystemau morol.

Drwy’r cyfan o’r FLDS hwn, tynnir sylw at feithrin arloesedd ar bob cam ac mae'n ffurfio rhan annatod ohono. Mae CLLD/ LEADER yn ymwneud â meithrin yr arloesedd hwnnw a chyfarwyddo'r gymuned i ymdrin ag anghenion y flaenoriaeth hon trwy gamau gweithredu lleol. Mae SO1 yn hyrwyddo ffyrdd newydd o edrych ar brosesu rhanbarthol, gan gynnwys effeithlonrwydd adnoddau i ymchwilio i sut y gall ein pysgodfeydd lleol fod yn fwy cystadleuol. Mae SO2 yn canolbwyntio ar gynhyrchion newydd arloesol, ond wedi'u datblygu'n ddetholus ac yn gynaliadwy, nid yn unig oherwydd y gallwn.

Meithrin marchnata a phrosesu cynhyrchion pysgodfeydd/ dyframaethu

Mae amcanion penodol yr FLDS yn cefnogi'r gwaith datblygu pellach er mwyn sicrhau bod y sector dyframaethu yn gynaliadwy yn amgylcheddol, yn annog ailwampio yn effeithlon ac yn gystadleuol. Cynhwysir dyframaethu yn SO1 ac SO2 y sonnir amdanynt uchod, ond yn arbennig o fewn ymchwil SO6 i sicrhau bod twf cynaliadwy parhaus o fewn dyframaethu ar raddfa fach yn cael ei gefnogi. Yn ogystal, bydd y FLAG yn helpu i sicrhau bod busnesau dyframaeth yn dod yn hyfyw yn economaidd ac yn gystadleuol ac yn cael eu cefnogi yn y gymuned leol trwy ddatblygu rhaglennydd interniaeth ar gyfer pobl ifanc lleol (SO3/ 4) sy'n cynnwys y sector.

Y strategaeth, o fewn SO10, yw hyrwyddo arferion gwyrdd glân o fewn pysgodfeydd a dyframaethu a threialu arloesi o fewn y gadwyn gyflenwi i wneud hynny, ond hefyd i sicrhau bod yr arferion hyn yn cael eu hyrwyddo'n eang. Mae gan y sectorau dyframaethu ac amaeth fewnbwn sylweddol i'r economi pysgod cregyn yng Ngogledd Cymru ac i gyflogaeth. Mae'r ardal yn cynnwys casglu cocos a chregyn gleision, trin cregyn gleision a wystrys a meithrin hadau cregyn gleision â llaw. Nod yr FLDS yw cynorthwyo pob lefel o ddyframaethu rhag treialu datblygiadau arloesol i hyrwyddo arferion cynaliadwy ar lefel leol a chenedlaethol.

Meithrin gweithrediad y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin (CFP)

Mae'r FLDS, trwy SO7 ac SO9, yn canolbwyntio cymorth ar ail-sgilio a chefnogi arloesedd wrth gasglu a rheoli data. O dan y flaenoriaeth hon, mae EMFF yn cefnogi gweithrediad y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin trwy gasglu a rheoli data i wella gwybodaeth wyddonol. Trwy ddatblygu adnoddau lleol gan ddefnyddio pysgotwyr sy'n wybodus yn lleol, cefnogir arallgyfeirio ond hefyd casglu data stoc pysgod hanfodol.

Meithrin gweithrediad y Polisi Morol Integredig

Mae'r FLDS yn cynnwys cefnogi prosiectau sy'n cynyddu cyfranogiad rheoli adnoddau lleol a chryfhau cyfranogiad y gymuned leol gyda'r Polisi Morol Integredig. Mae SO14 ac SO15 yn anelu'n benodol at gryfhau cyfranogiad trwy ddatblygu cymunedau o ddiddordeb a hwyluso rheolaeth a monitro lleol trwy gefnogi prosiectau fel cymhellion i ddilyn codau morol lleol neu riportio sbwriel yn ein moroedd.

Mae'r FLAG hefyd yn cydnabod ac yn hyrwyddo'r dull Ecosystem o reoli a rhyngweithio ei amcanion a'i brosiectau dewisol. Bydd hyn, ynghyd â'r Bil Amgylcheddol, yn cael ei gymhwyso i'r broses cynllunio morol. Er mwyn i'r gymuned leol (ardal neu sectoraidd) fod yn rhan o'r broses hon, mae angen datblygu ymhellach ymgysylltiad cymunedol â phob rhan o'r sectorau pysgodfeydd a dyframaethu.

Sut y bydd canlyniadau a thargedau'r Strategaeth Datblygu Lleol yn cyfrannu neu'n ategu/ ychwanegu gwerth at y dangosyddion canlyniadau penodol sy'n gysylltiedig â rhannau eraill o raglen EMFF

Nodau ac amcanion y FLAG yw nodi a datblygu prosiectau sy'n darparu cyfleoedd ar gyfer twf cynaliadwy yn ein cymunedau arfordirol lleol ac i ysgogi actorion lleol i gefnogi'r twf hwn .

Blaenoriaeth EMFF	**Canlyniadau Cyffredinol**	**SO FLDS lle disgwylir canlyniadau cydberthynol**
1. Hyrwyddo pysgodfeydd cynaliadwy, arloesol, effeithlon, cystadleuol a seiliedig ar wybodaeth	Ymchwil ac arloesedd mewn technolegau newydd sy'n cynyddu dewis offer Gwelliannau effeithlonrwydd ynni i dechnoleg prosesu pysgod	SOI - 1 Astudio a threialu gwell prosesu bwyd môr a physgod cregyn lleol gan gynnwys effeithlonrwydd ynni - Cefnogi busnesau bach y sector pysgodfeydd. SO3 - herio ein graddedigion i ymchwilio i arloesi gyda'r sector pysgodfeydd a dyframaeth. Dylai'r prosiect Peilot nodi datblygiadau arloesol ac awgrymu cynlluniau peilot neu ymchwil pellach y gellir eu prif ffrydio os yw'r canlyniadau'n gadarnhaol. Gallai hyn hefyd gynnwys cynlluniau peilot effeithlonrwydd ynni. SO7 - uwchsgilio'r gweithlu yn y diwydiant i gasglu technolegau ac arloesi newydd

		Adfer ecosystemau morol	SO9 - cefnogi ac ail-sgilio ac arbrofi prosesau arloesol i gasglu data hanfodol gan ddefnyddio pysgotwyr lleol. Cefnogaeth ar gyfer cynlluniau peilot arloesol sy'n gwella cynaliadwyedd y sector gyda dealltwriaeth o effaith ecosystem unrhyw ddatblygiad - arfer gorau a gwybodaeth. Unwaith eto, o fewn SO3, anogir graddedigion ifanc i edrych ar bob agwedd ar y sector pysgodfeydd a dyframaethu a gallant gynnwys myfyrwyr o'r meysydd ymchwil morol mewn Prifysgolion/ Colegau lleol. Gellid gwella gwaith adfer trwy gasglu gwybodaeth a data gyda thechnoleg ddigidol
	2. Meithrin dyframaeth cynaliadwy, arloesol, effeithlon, cystadleuol a seiliedig ar wybodaeth	buddsoddi mewn technoleg sy'n gwella potensial dyframaeth rhannu arfer gorau ar ddyframaeth gynaliadwy	SO6 - ceisio cynhyrchu 1 astudiaeth a 2 gynllun peilot sy'n edrych ar ffyrdd arloesol o dyfu stoc hadau neu reoli rhywogaethau ymledol er mwyn treialu ffyrdd o wella effeithlonrwydd yn y sector hwn. Bydd SO9 yn cefnogi cynlluniau peilot sy'n *Nodi* safleoedd/ gweithgareddau i dreialu tyfiant o ddeialogau amrywiol, gan gynnwys cregyn gleision, wystrys, cregyn bylchog a chregyn bylchog, gan gynnwys dadansoddi canlyniadau a lledaenu gwybodaeth. Gyda phob astudiaeth a chynllun peilot, mae rhannu arfer gorau yn rhan annatod o'r strategaeth a'r meini prawf ar gyfer y prosiectau a gefnogir
	3. Meithrin gweithrediad y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin	Mae Blaenoriaeth 3 yn cefnogi gweithrediad y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin trwy gasglu a rheoli data i wella gwybodaeth wyddonol	SO9 - cefnogi ac ail-sgilio ac arbrofi prosesau arloesol i gasglu data hanfodol gan ddefnyddio pysgotwyr lleol. Cefnogaeth i gynlluniau peilot arloesol sy'n hyrwyddo ac yn cymell pysgotwyr a defnyddwyr morol i wella gwybodaeth wyddonol trwy ddeall ein moroedd.
	5. Meithrin marchnata a phrosesu	Sefydlu Sefydliadau Cynhyrchwyr	SO2 - Sefydlu grŵp sector manwerthu a physgodfeydd lleol i ddatblygu 10 o gynhyrchion pysgod môr a physgod cregyn cynaliadwy, gan gynnwys marchnata arloesol

		Trefnu cynlluniau ardystio i gynyddu gwerth dalfeydd Buddsoddi mewn technoleg i gynyddu cyfleoedd i ddefnyddio is-ddaliadau	SO3 - 1 Peilot i sefydlu consortiwm cyfanwerthu lleol i hyrwyddo defnyddio Bwyd Môr/ Pysgod Cregyn lleol cynaliadwy ar gyfer cwsmeriaid/ cadwyni mwy SO11 - Cynigir o leiaf 2 gynllun peilot i ddefnyddio prosiectau arloesol i farchnata a hyrwyddo Bwyd Môr a Physgod Cregyn ar y cyd ag asedau amgylcheddol a diwylliant morol y rhanbarth. Cryfhau'r galw mewn arferion pysgota cynaliadwy, yn enwedig hyrwyddo pysgota a dyframaethu effaith isel. Bydd SO10 yn rhedeg o leiaf un cynllun peilot i hyrwyddo ac ail-achredu ar gyfer achrediad rhywogaethau penodol MSC yn seiliedig ar alw neu gyflenwad rheolaidd/ cynhyrchion gwerth isel e.e. Cregyn Bylchog, Draenogod y Môr a chrancod i ychwanegu gwerth at y ddalfa leol. Nid cymaint o gyfle yng Ngogledd Cymru ond y bydd yn cael ei fonitro a'i weithredu os ystyrir hyn yn gyfle i'r ardal.
	6. Meithrin gweithrediad y Polisi Morol Integredig	Mwy o gydweithrediad rhyngwladol mewn meysydd sy'n cefnogi nodau cyffredinol y polisi	Trwy wybodaeth, arfer gorau a lledaenu canlyniadau, ynghyd â'r prosiectau sy'n cymell cyfranogiad, mae casglu data a chefnogaeth leol ar gyfer y polisi Morol Integredig yn cael eu datblygu. Mae A10 yn cefnogi'r dull seiliedig ar ecosystemau o weithredu'r Polisi Morol integredig. Mae'r FLDS yn darparu cefnogaeth i'r dull hwn fel y gwnaeth y FLAG blaenorol yng Ngwynedd a Môn wneud (ACA Pen Llŷn). Mae SO14 ac SO15 yn edrych yn benodol ar gynlluniau peilot i integreiddio'r gymuned leol â chymuned yr arfordir, gan gynnwys cefnogi codau ymarfer lleol, unwaith eto i gefnogi cynlluniau peilot arloesol i ymgysylltu â'r gymuned leol orau.

Mae blaenoriaeth 4 yr Undeb yn sail leol i'r blaenoriaethau eraill, a ddefnyddir i gynhyrfu gweithredu i ymdrin ag anghenion a manteisio ar gyfleoedd lleol. Mae'n gatalydd ac yn hyrwyddwr nodau ac amcanion EMFF ac yn dod â'r amcanion hynny i fywyd bob dydd y gymuned arfordirol leol. Er bod y FLAG yn cwmpasu rhanbarth Gogledd Cymru, mae'n cynrychioli dealltwriaeth o anghenion a chyfleoedd ardaloedd lleol gwahanol. Felly gall greu hinsawdd newidiol a chefnogaeth ar gyfer y rhaglen EMFF a rhoi adborth hanfodol ar ein stociau lleol ac arferion rheoli cynaliadwy, tra'n meithrin arloesedd a thwf cynaliadwy.

Ar hyn o bryd, nid yw'r union benawdau, diffiniadau a niferoedd yr allbynnau a phenawdau canlyniadau wedi'u cyhoeddi na'u cytuno. Mae'r ffigurau uchod a'r union allbynnau yn ddrafft yn unig, ac i esbonio'r gydberthynas â chanlyniadau disgwyliedig yr EMFF yn unig.

ADRAN 8 – THEMÂU TRAWSBYNCIOL (ThTB)

8.1 Egwyddorion llorweddol (themâu trawsbynciol)

ThTB Cyfle Cyfartal gan gynnwys Cydbwysedd Rhywedd ac Allgáu Cymdeithasol.

Bydd y canlynol yn cael eu cynllunio, eu gweithredu, eu hannog, eu monitro a'u cofnodi yn barhaus:

Er mwyn asesu ein perfformiad ThTB ac i sicrhau ein bod yn gweithredu'n deg, bydd y meini prawf canlynol yn cael eu defnyddio er mwyn sefydlu gwaelodlin a thargedau ar gyfer monitro ein cynnydd.

Ymgysylltu
Byddwn yn sicrhau ymgysylltiad â grwpiau ac unigolion BME, grwpiau anabl a phobl hŷn trwy ddefnyddio ein rhwydweithiau lleol helaeth a'r wybodaeth leol ynddynt. Mae Menter Môn wedi helpu i sefydlu nifer o fentrau cymdeithasol dros y pymtheng mlynedd diwethaf, cyfran fawr ohonynt yn gwasanaethu'r rhai llai galluog a'r rhai dan anfantais e.e. gwnaethom ariannu gwaith parhaus y rhaglen Age-Well yn Llangefni ac Amlwch ac rydym wedi bod yn gefnogwyr mawr i Tyddyn Môn ac Agoriad, y ddau ohonynt yn gweithio gyda phobl ag anawsterau dysgu ar draws Ynys Môn.

Cydbwysedd Rhywedd ac Oedran a chydbwysedd statws economaidd yn:

- Aelodaeth y FLAG
- aelodaeth a chyfranogiad mewn Grwpiau Arloesi a Chymunedau o Ddiddordeb
- Niferoedd cyfranogiad pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig, pobl anabl a phobl hŷn wrth gyflawni ein prosiect, yn ein treialon peilot fel ymarferwyr ac fel buddiolwyr.
- Gwirfoddolwyr a Mentoriaid sy'n cynorthwyo yn y gwaith

Mewn gweithgaredd thematig (h.y. cyflenwi prosiect) ar gyfer grwpiau targed buddiolwyr:

Sicrheir cydbwysedd rhywedd, statws oed ac economaidd (allgáu cymdeithasol) mewn ystod eang o weithgarwch thematig yn ymateb i Amcanion Penodol, yn ddangosol fel a ganlyn e.e.:

- **SO4** wedi'i anelu at bobl ifanc
- **SO5** wedi'i anelu at bobl ifanc, gan gynnwys pobl anabl a difreintiedig.
- **SO13 yn** gweithio gyda phobl sydd wedi'u hallgáu'n gymdeithasol ac sy'n byw mewn tlodi.

Bydd cydbwysedd rhwng y rhywiau yn elfen ddylunio o'r holl garfanau buddiolwyr o fewn y themâu.

Mae'n bosibl y bydd y dangosyddion canlynol hefyd yn cael eu defnyddio fel rhan o'n gwerthusiad cronnol o gynnydd ThTB. Caiff y data hwn ei gofnodi wrth iddynt gael eu cyflawni a'u cytuno gyda'r FLAG.

Dangosyddion Perthnasol

- Nifer y cyfranogwyr sy'n derbyn hyfforddiant mewn gwaith (NVQ 2 ac uwch)
- Nifer yn sgilio ac yn ail-sgilio yn y sector pysgodfeydd
- Nifer y cymorthfeydd cyngor/ cymorth mewn cyfleusterau cymunedol arfordirol
- Nifer y merched a gefnogir i ymuno â'r sector ar unrhyw lefel

Dangosyddion ychwanegol posibl ar lefel prosiect

- Gweithgaredd sydd wedi'i anelu at hyrwyddo'r Gymraeg
- Gweithgaredd sy'n cefnogi siaradwyr yr Iaith Gymraeg
- Mesurau gweithredu cadarnhaol i ferched
- Mesurau gweithredu cadarnhaol ar gyfer grwpiau eraill
- Datblygu cadwyni cyflenwi lleol
- Datblygu Polisi a Chynllun Gweithredu Datblygu Cynaliadwy
- Gweithgaredd mentora ac eiriolaeth
- Cefnogi cynlluniau gwirfoddoli
- Gweithgaredd sy'n adeiladu sgiliau yn y gymuned
- Gweithgaredd ymgysylltu â rhanddeiliaid arfer da
- Hyfforddiant ThTB ar gyfer staff (hyfforddiant iaith Gymraeg)

Yn ogystal, pan fyddwn yn caffael gwasanaethau arbenigwyr i ymgymryd ag unrhyw ran o weithgarwch cyflenwi LEADER, bydd yn ofynnol iddynt, dan Gytundeb Lefel Gwasanaeth, gadw at a defnyddio'r systemau monitro a ddefnyddir gan Menter Môn er mwyn darparu tystiolaeth o gydymffurfio â'r nodau a systemau asesu a roddir uchod.

ThTB Datblygu Cynaliadwy
Bydd y canlynol yn cael eu cynllunio, eu hannog, eu gweithredu, eu monitro a'u cofnodi yn barhaus:

Ymddygiad

Bydd FLAG a'r Prif Gorff Atebol yn sefydlu **Polisi Cynaliadwyedd** ac yn cyhoeddi **Cynllun Gweithredu** ar gyfer ei ymgymeriadau drwy gydol y cyfnod o'r defnydd o FLDS. Caiff y Cynllun Gweithredu ei asesu a'i fonitro **bob chwarter**

Mewn gweithgaredd thematig
Mae Datblygu Cynaliadwy wedi'i gynnwys mewn gweithgarwch thematig o fewn yr SDLl, ac mae **wedi'i ymgorffori'n llawn** yn y camau gweithredu sy'n ymateb i'r Amcanion Penodol canlynol

- **SO2, SO4 ac SO6** a busnesau newydd sy'n cychwyn – etifeddiaeth o'r peilot sy'n cyfrannu at ThTB DC drwy roi'r cyfle i hyrwyddo a marchnata cynnyrch lleol
- **SO10** Ymyriadau ochr gyflenwi a fydd yn cynnwys y cymunedau pysgota i wella'r cyflenwad yn gynaliadwy
- **SO12** Addysg arfordirol ac ar y glannau gan ganolbwyntio ar bysgodfeydd cynaliadwy lleol ar raddfa fach
- **SO13** Ymyriadau a chamau gweithredu i sicrhau cynaliadwyedd ein porthladdoedd llai
- **SO14** Ymyriadau i gynyddu cynaliadwyedd ein hadnoddau arfordirol trwy weithredoedd cymunedol

ThTB Trechu Tlodi (TT)
Rhoddwyd pwyslais ar yr agenda hon wrth adeiladu camau dangosol yn y Tabl Rhesymeg Ymyrraeth. Mae ymdrin â thlodi yn un o brif ysgogiadau AGLl Gogledd Cymru, nid drwy effaith rhaeadru o dwf economaidd, ond trwy ddefnyddio cynlluniau peilot arloesol i gael gwared ar anawsterau y mae unigolion a theuluoedd yn eu hwynebu bob dydd. Adlewyrchir integreiddio'r agenda TT i'r SDLl yng ngweithrediadau dangosol y Tabl Rhesymeg, sydd, er yn batrymau enghreifftiol yn hytrach nag yn fwriadau ffurfiol, yn dangos bod yr agenda hon yn cael ei chymryd o ddifrif a'i thargedu at deuluoedd nad ydynt fel arfer yn ymgysylltu â rhaglenni'r UE. Felly byddwn yn cynllunio, gweithredu, monitro a chofnodi ein mewnbynnau a'n hallbynnau i'r mater pwysig hwn yn barhaus: -

- Bydd **grwpiau arloesi Trechu Tlodi** yn cael eu ffurfio yn adlewyrchu nodau'r Cynllun Gweithredu TT. Bydd pob grŵp yn cynnwys niferoedd cyfartal o'r gymuned rhanddeiliaid ym mhob nod (e.e. Hyrwyddwyr Gwrth-Dlodi Awdurdodau Lleol, hyrwyddwyr Cydraddoldeb a chydlynwyr cydlyniant cymunedol) a phobl sy'n dioddef tlodi sy'n cymryd rhan o ganlyniad i wahoddiad, ymgysylltiad uniongyrchol, neu Fenter Rhwydwaith Môn o fuddiannau cymunedol. Ni fydd grwpiau'n fwy na 10 o ran nifer a byddant yn cael eu herio i ddod o hyd i arloesedd i gael gwared ar rwystrau i atebion neu i ddod o hyd i atebion heb eu profi y gall CLLD eu helpu i ariannu
    - TT1 Cyrhaeddiad blynyddoedd cynnar a chyrhaeddiad addysgol
    - TT2 NEET ac aelwydydd diwaith
    - TT3 anghyfartaleddau iechyd
    - Bydd y grŵp hwn yn gallu denu **cefnogaeth o unrhyw un o'r pum thema** gan ei fod yn gweithio drwy ddod o hyd i atebion peilot i broblemau anodd y mae'n rhaid i bobl dan anfantais economaidd wynebu'n ddyddiol

- Bydd gan bob cymuned buddiant neu grŵp Arloesi sy'n gweithio o fewn nodau 1, 2, 3 a 4 gynrychiolwyr o ardaloedd dan anfantais economaidd, gan ganolbwyntio ar y rheini gan gynrychiolwyr y grwpiau TT a nodir yn 1 uchod. Credwn ei bod yn hanfodol bwysig nad yw ein cymunedau yn dod yn gadarnleoedd dosbarth canol neu'n gilfachau o ddiddordeb cyfyngedig. Ymgysylltir â'r grwpiau TT a thrwy ein rhwydweithiau presennol yng Ngogledd Cymru. Gallwn alw am gymorth gan bob anheddiad yng Ngogledd Cymru gyda gwybodaeth leol ddofn

- Bydd pob prosiect yr ymgymerir ag ef yn cael ei **brawfesur ar gyfer effaith Trechu Tlodi fel rhan o'r broses werthuso gronnus.** Gosodir gwaelodlin Trechu Tlodi, wedi ei gasglu oddi wrth ein partneriaid rhanddeiliaid, a bydd cynnydd o'r gwaelodlin hwnnw'n cael ei fonitro yn ôl tri tharged:
    - Gradd ymgysylltu a chyfranogi ymhlith y gymuned ddifreintiedig wrth ddatblygu prosiectau.
    - Nifer yr unigolion sy'n cymryd rhan mewn cyflenwi prosiectau fel buddiolwyr ac fel ymarferwyr
    - Allbynnau buddiolwyr mwy traddodiadol o ran dilyniant i addysg, sicrhau gofal plant fforddiadwy, ac i gyflogaeth well
    - Gwelliannau diriaethol, ansoddol a meintiol, y gellir eu priodoli i'r prosiectau o ran mynediad fforddiadwy at fwyd, tanwydd a lliniaru tlodi iechyd a gwell rheolaeth cyllid.

Yr Iaith Gymraeg – Y Corff Gweinyddol a Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd Gogledd Cymru

Mae gan bob elfen o waith yr EMFF yng Ngogledd Cymru y thema drawsbynciol hon yn rhedeg drwyddi, ac mae darpariaeth ddwyieithog wedi'i hintegreiddio'n llawn mewn gweithgarwch o ddydd i ddydd. Mae rhai enghreifftiau'n cynnwys:

- Cynhelir yr holl gyfarfodydd trwy gyfrwng y Gymraeg, gyda chyfleusterau cyfieithu
- Cynhyrchir pob papur yn ddwyieithog, gyda thestun Cymraeg yn ymddangos yn gyntaf
- Darperir yr holl hyfforddiant, adnoddau a chymorth yn ddwyieithog
- Mae'r holl hysbysebu a marchnata yn cael eu gwneud yn ddwyieithog. Gosodir hysbysebion mewn papurau newydd cyfrwng Cymraeg a Saesneg a phapurau bro

Mae llwyddiant unrhyw waith yn y rhanbarth yn dibynnu'n gryf ar ddarparu cymorth yn yr iaith fwyaf priodol. Oherwydd presenoldeb yr iaith Gymraeg, mae hyn yn debygol o fod yn Gymraeg yn y rhan fwyaf o achosion, fodd bynnag, er mwyn sicrhau bod cefnogaeth ar gael i bawb, rydym yn ymwybodol iawn bod yn rhaid i'r holl ddeunyddiau, cynnwys a chyfathrebu fod ar gael yn ddwyieithog.

Mae gan Menter Môn, fel corff gweinyddol, bolisi Iaith Gymraeg llawn (ynghlwm fel Atodiad x). Mae hyn nid yn unig yn arwain gwaith y corff Gweinyddol, ond bydd hefyd yn arwain gwaith y Grŵp Gweithredu Lleol Pysgodfeydd. Bydd yr holl gontractau a ddyfernir i drydydd partïon wrth ddarparu gweithgareddau o dan CLLD EMFF yng Ngogledd Cymru yn cynnwys cymal penodol, sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddeiliad y contract gadw at y polisi hwn.

Buddiolwyr y Prosiect

Ni fydd Rhaglen CLLD EMFF yng Ngogledd Cymru yn dyfarnu grantiau; fodd bynnag, bydd yn datblygu gweithgareddau mewn partneriaeth â chymunedau. Mantais y dull hwn yw y bydd y corff Gweinyddol yn cynnal perthynas llawer agosach â buddiolwyr ac felly bydd yn gallu monitro, cefnogi a dylanwadu ar y defnydd o'r Gymraeg. Defnyddir y dull gweithredu canlynol, a lunnir gan ddogfen Comisiynydd y Gymraeg 'Grantiau, Benthyciadau a Nawdd: Ystyriaethau'r Gymraeg'

Gweithredu	Cyfrifoldeb
Darparu arweiniad manwl i bob darpar ymgeisydd/ partner prosiect ar yr hyn a ddisgwylir o ran yr iaith Gymraeg a dwyieithrwydd wrth baratoi prosiect. Bydd hyn yn cynnwys arweiniad ar agweddau megis cyfarfodydd a deunydd hyrwyddo.	Y corff gweinyddol (Menter Môn)
Trafod gofynion ieithyddol y prosiect gydag ymgeiswyr/ partneriaid prosiect fel rhan o'r cyfnod animeiddio cychwynnol. Bydd y corff gweinyddol amlinellu'r gefnogaeth sydd ar gael i sicrhau y bydd y prosiect yn gallu i weithio'n ddwyieithog. Bydd cyngor ar gael ar: • Gwasanaethau cyfieithu ar y pryd • Gwasanaethau cyfieithu ysgrifenedig • Dylunio dwyieithog	Y corff gweinyddol
Bydd cynllun y prosiect yn cynnwys y canlynol: • Sut y caiff y defnydd o'r Gymraeg ei hwyluso a'i hyrwyddo o fewn y prosiect arfaethedig. • Pa gymorth fydd ei angen i gyflenwi'n ddwyieithog gyda manylion unrhyw gostau cysylltiedig.	Ymgeisydd y prosiect gyda chefnogaeth gan y corff Gweinyddol.
Hyfforddiant ar gyfer y FLAG ar sut y dylai ystyried yr Iaith Gymraeg wrth asesu cais prosiect.	Corff gweinyddol i drefnu hyfforddiant, GGLl i asesu ceisiadau prosiect.
Bydd **amodau cymorth** mewn perthynas â'r Iaith Gymraeg yn cael eu cynnwys gyda llythyrau cymeradwyo prosiect y bydd gofyn i'r ymgeisydd gytuno iddynt a'u llofnodi.	Ymgeisydd y prosiect
Bydd **cydymffurfiaeth mewn perthynas â'r Gymraeg** yn rhan o gyfarfodydd monitro rheolaidd rhwng y corff gweinyddol ac ymgeisydd y prosiect.	Corff gweinyddol

ADRAN 9 – CYNALIADWYEDD TYMOR HIR
Cynllun Prif Ffrydio

- Ceir cynllun ar gyfer sut y rhagwelir y gweithredoedd a gefnogir o dan y Strategaeth Datblygu Lleol yn cael eu lledaenu ac i bwy
- Sut y byddwch yn ceisio prif ffrydio camau llwyddiannus, gan gynnwys disgrifiad o sut y byddwch yn ceisio prif ffrydio a sicrhau manteision economaidd cynaliadwy o weithredu FLAG

Lledaenu

Mae lledaenu gwybodaeth am weithgaredd prosiect wedi'i gynnwys yn adran 7.1 fel rhan o'r Cynllun Cyfathrebu. Mae'n cydnabod y gwahanol fathau o gynulleidfaoedd targed ac yn manylu ar sut y caiff y wybodaeth ei chyflenwi i bob un. Bydd hyn yn cynnwys y cyhoedd a allai fod â diddordeb yn yr hyn sy'n digwydd yn lleol, yn ogystal â rhanddeiliad â diddordeb a allai fod angen gwybodaeth fanwl er mwyn dyblygu'r prosiect.

Prif-ffrydio'r Cynllun

Mae CLLD EMFF yn ceisio darparu labordy i dreialu i ddulliau. Lle mae prosiectau'n dangos bod ganddynt y potensial i lwyddo y tu hwnt i fywyd y prosiect CLLD, mae'n bwysig eu bod yn cael cyfle a'r gefnogaeth i wneud hynny. Felly cynigir y dylid cynnwys **cynllun prif ffrydio** fel rhan o gynllun y prosiect a'i ailystyried drwy gydol oes y prosiect. Bydd hyn yn sicrhau bod swyddogion prosiect a buddiolwyr yn effro i gyfleoedd drwy gydol y cyfnod cyflenwi, ac felly'n osgoi'r senario "beth nesaf?" ar ôl i'r prosiect gael ei gwblhau.

Dim ond tair ffordd y gellir prif ffrydio peilot llwyddiannus

a. **Yn y farchnad fasnachol**. Lle mae CLLD wedi mynd â chynnyrch trwy brofion cyn-fasnachol ac y profir bod ganddo siawns deg o hyfywedd ar y farchnad agored, gellir ei drosglwyddo i un o nifer o fusnesau sy'n tendro i'w fabwysiadu fel cyfrwng i'w gymryd i'r farchnad. ENGHRAIFFT - Jones Crisps; Blodyn Aur

b. **Yn y sector cyhoeddus.** Lle mae CLLD wedi cymryd cynnyrch neu wasanaeth ac wedi cynnal peilot i ddangos ei botensial fel dull gweithredu newydd ac effeithiol, caiff ei gymathu i arfer sector cyhoeddus. ENGHRAIFFT - Gwaith Menter Môn trwy LEADER ar Lwybr Arfordirol Ynys Môn rhwng 1995 a 2000, sydd bellach yn wasanaeth prif ffrwd o fewn yr awdurdod lleol

c. **Prif ffrydio ffynonellau cyllid.** Mae hyn yn berthnasol mewn senarios lle mae angen i gynllun peilot gael ei raddio i safle marchnad drwy wariant cyfalaf neu drwy gyfnod o ddatblygiad cynyddol, gall hyn fod yn berthnasol i gynigion masnachol, mentrau cymunedol a mabwysiadu gan y sector cyhoeddus

Bydd y Cynllun Prif-ffrydio yn cynnwys yr elfennau canlynol:

- **Ffynonellau cyllid posibl** e.e. cronfeydd strwythurol, cyfranddaliadau cymunedol, grantiau llywodraeth leol, Loteri Fawr

- **Ffynonellau posibl o gyngor a chymorth** e.e. Busnes Cymru, Menter Iaith, Cyswllt Ffermio, Glastir.

- **Partneriaid Cyflenwi Posibl** e.e. llywodraeth leol, mentrau cymdeithasol, y sector preifat.

Bydd y Cynllun yn datblygu dros oes y prosiect hyd nes y caiff adroddiad cau ei lunio mewn partneriaeth â'r buddiolwyr. Bydd hyn yn cael ei lofnodi gan y FLAG a'i fabwysiadu gan y buddiolwyr. Mae profiad wedi ein hysbysu y gallai fod angen elfen o gymorth parhaus y tu hwnt i gam cyflenwi'r prosiect i sicrhau llwyddiant. Mae hyn fel arfer yn cynnwys darparu cyngor parhaus, darparu cysylltiadau a, lle bo'n berthnasol, trefnu cyfarfodydd. Mae'r diagram drosodd yn amlinellu'r 4 canlyniad posibl o brosiect CLLD:

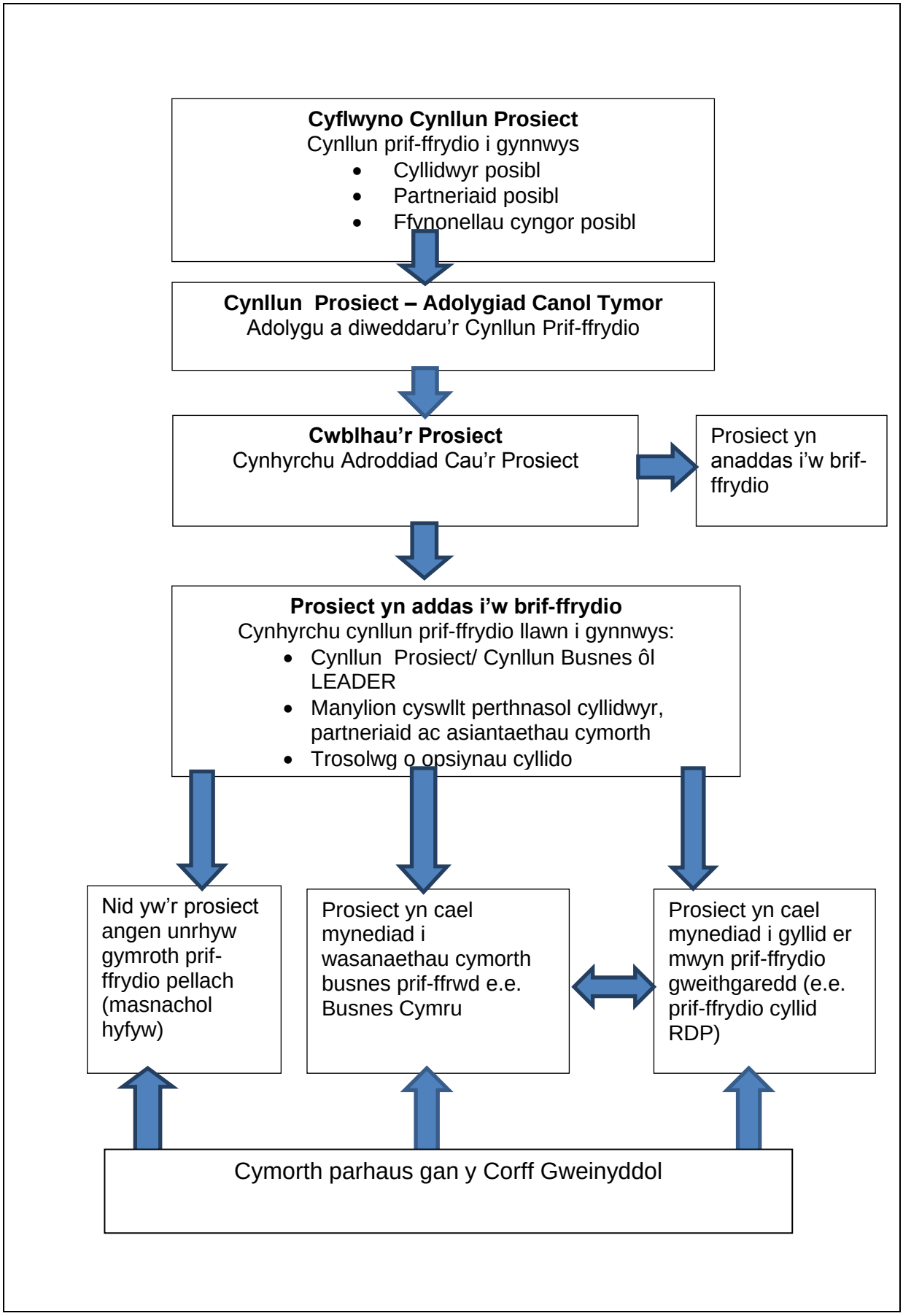
Cyflwyno Cynllun Prosiect
Cynllun prif-ffrydio i gynnwys
• Cyllidwyr posibl
• Partneriaid posibl
• Ffynonellau cyngor posibl
Cynllun Prosiect – Adolygiad Canol Tymor
Adolygu a diweddaru'r Cynllun Prif-ffrydio
Cwblhau'r Prosiect
Cynhyrchu Adroddiad Cau'r Prosiect
Prosiect yn anaddas i'w brif-ffrydio
Prosiect yn addas i'w brif-ffrydio
Cynhyrchu cynllun prif-ffrydio llawn i gynnwys:
• Cynllun Prosiect/ Cynllun Busnes ôl LEADER
• Manylion cyswllt perthnasol cyllidwyr, partneriaid ac asiantaethau cymorth
• Trosolwg o opsiynau cyllido
Nid yw'r prosiect angen unrhyw gymroth prif-ffrydio pellach (masnachol hyfyw)
Prosiect yn cael mynediad i wasanaethau cymorth busnes prif-ffrwd e.e. Busnes Cymru
Prosiect yn cael mynediad i gyllid er mwyn prif-ffrydio gweithgaredd (e.e. prif-ffrydio cyllid RDP)
Cymorth parhaus gan y Corff Gweinyddol